

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Mgr. Marek Šamaj

**Předmět a výše mimosmluvní odměny obhájce obviněného
a zmocněnce poškozeného v trestním řízení**

Rigorózní práce

Olomouc 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem rigorózní práci na téma „Předmět a výše mimosmluvní odměny obhájce obviněného a zmocněnce poškozeného v trestním řízení“ vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 6. ledna 2020

.....
Mgr. Marek Šamaj

Obsah

Úvod.....	5
1 Předpoklady pro výkon advokacie.....	8
1.1 Podmínky zápisu do evidence advokátů.....	8
1.2 Povinnosti při výkonu advokacie	10
2 Úkony právních služeb obhájce a zmocněnce v trestním řízení.....	12
2.1 Převzetí a příprava právního zastoupení na základě smlouvy	14
2.1.1 Převzetí a příprava právního zastoupení po skončení trestního stíhání.....	15
2.1.2 Převzetí a příprava právního zastoupení při řetězení zmocněnců	15
2.2 První porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení na základě ustanovení soudem.....	16
2.3 Další porada s klientem přesahující jednu hodinu.....	17
2.3.1 Kritérium účelnosti	18
2.4 Písemné podání a návrh ve věci samé	20
2.4.1 Písemné podání nebo návrh týkající se merita věci	21
2.4.2 Kritérium účelnosti.....	24
2.5 Účast při vyšetřovacích úkonech v přípravném řízení	26
2.5.1 Přestávky a přetržky mezi vyšetřovacími úkony.....	28
2.6 Prostudování spisu při skončení vyšetřování	29
2.6.1 Nahlížení do spisu v průběhu trestního řízení	30
2.7 Účast na jednání před soudem	32
2.8 Úkony v řízení o předběžném opatření a návrh na zajištění důkazu	34
2.8.1 Návrh na uložení předběžného opatření	34
2.8.2 Návrh na zajištění důkazu	35
2.9 Žádost o navrácení lhůty	35
2.10 Jednání s protistranou	36
2.11 Opravné prostředky	36
2.11.1 Opravný prostředek proti nemeritornímu rozhodnutí	38
2.11.2 Jiné podněty a žádosti o přezkum.....	38
2.11.3 Kritérium účelnosti.....	38
2.12 Návrhy a stížnosti ve věcech, ve kterých se rozhoduje ve veřejném zasedání.....	40
2.12.1 Jiné úkony ve věcech, ve kterých se rozhoduje ve veřejném zasedání	40
2.12.2 Stížnosti neprojednávané ve veřejném zasedání	42
2.12.3 Návrhy neprojednávané ve veřejném zasedání	44
2.13 Celkové zhodnocení úkonů právních služeb	45
3 Základní sazba mimosmluvní odměny obhájce a zmocněnce v trestním řízení.....	47
3.1 Mimosmluvní odměna obhájce	47

3.1.1	Mimosmluvní odměna obhajoby ve věcech projednávaných v neveřejném zasedání	48
3.2	Mimosmluvní odměna zmocněnce poškozeného	51
3.2.1	Mimosmluvní odměna za úkony provedené před uplatněním nároku na náhradu újmy	52
3.2.2	Mimosmluvní odměna za úkony provedené po uplatnění nároku na náhradu újmy.	55
3.2.3	Mimosmluvní odměna zvoleného zmocněnce a § 12a advokátního tarifu	56
3.2.4	Poměrování mimosmluvní odměny zmocněnce a obhájce	60
4	Úprava základní sazby mimosmluvní odměny	62
4.1	Snížení mimosmluvní odměny o 20 % u ustanovených obhájců a zmocněnců	62
4.2	Zvýšení mimosmluvní odměny pro mimořádnou obtížnost, nebo časovou náročnost	66
4.2.1	Mimořádná obtížnost úkonu	66
4.2.2	Časová náročnost úkonu	67
4.3	Zvýšení mimosmluvní odměny při spojení věcí rozhodnutím OČTŘ	69
4.4	Snížení mimosmluvní odměny při zastupování více osob	70
4.5	Celkové zhodnocení sazby mimosmluvní odměny	75
	Závěr	79
	Bibliografie	83
	Anotace	98
	Klíčová slova	98
	Summary	98
	Key words	98
	Příloha I	99
	Příloha II	100
	Příloha III	101
	Příloha IV	102
	Příloha V	103
	Příloha VI	104

Úvod

Jak sám název rigorózní práce napovídá, na následujících stranách budu analyzovat předmět a výši mimosmluvní odměny obhájce obviněného a zmocněnce poškozeného v rámci náhrady nákladů právního zastoupení v trestním řízení. Budu zkoumat úkony účtovatelné podle § 11 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb. o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (dále jen „advokátní tarif“ nebo „AT“) a výši mimosmluvní odměny, která právním zástupcům za dané úkony právních služeb náleží podle § 10 AT. Předmětem zkoumání naopak zásadně nebudou procesní otázky náhrady nákladů řízení. Stejně tak cestovní náklady, režijní paušál a jiné nároky plynoucí taktéž z advokátního tarifu, jakož ani celá problematika smluvní odměny. Byť jsou i tyto otázky funkčně spojeny s náklady právního zastoupení, tématem rigorózní práce je pouze předmět a výše mimosmluvní odměny, což mi umožňuje hlubší rozbor zvolené materie.

Prima facie se může zdát, že určování mimosmluvní odměny obhájce či nákladů právního zastoupení poškozeného je snadné a jedná se o podřadnou právní otázku. Opak je však pravdou. Právní zastoupení může stát nemalé částky a náhrada nákladů právního zastoupení může být pro klienta nakonec stejně významnou otázkou jako rozhodnutí o jeho nároku na náhradu újmy. Několikrát jsem se již setkal s očekáváním, že výdaje na advokáta budou na konci soudního řízení plně nahrazeny podle částek, které klient skutečně vynaložil. Je třeba si však uvědomit, že vztah mezi klientem a advokátem může být upraven smlouvou obsahující smluvní odměnu, která je *de iure* nezávislá na mimosmluvní odměně vypočtené podle AT. Mohou tudíž nastat situace, kdy klient zaplatí za právní služby více, než je mu přiznáno na náhradě nákladů za právní zastoupení. Čím větší je rozdíl mezi smluvní odměnou a přiznanou náhradou nákladů, tím je otázka palčivější.

Při jednání o smluvní odměně musí sice advokát klienta poučit o rozdílu smluvní a mimosmluvní odměny, ale má skutečně klient na výběr, pokud většina oslovených advokátů ve městě bude požadovat sjednání smluvní odměny, např. ve formě hodinové odměny 1 500 Kč? Lze mít za zlé takové jednání samotným advokátům? Pokud advokátní tarif skutečně stanovuje nepřiměřeně nízké mimosmluvní odměny, pak jim to za zlé mít nelze, neboť i oni mají své výdaje a snahu dosáhnout zisku.

Nad to je třeba uvést, že rozdíl mezi skutečnými výdaji a výdaji přiznanými soudem může vznikat i při účtování právních služeb podle díkce advokátního tarifu. Ani nesjednání smluvní odměny, tak není pro klienta zárukou, že dostane nahrazeny všechny výdaje právního zastoupení. Výpočet mimosmluvní odměny samotným advokátem podle AT a přiznání nákladů

právního zastoupení soudem podle AT, se bohužel může lišit, a to jak v otázce počtu úkonů, tak i jejich výše. Tato skutečnost může neprávem obviněné osobě způsobovat sekundární finanční újmu a z pohledu poškozeného negovat smysluplnost přiznaného nároku na náhradu újmy. V konečném důsledku může být porušeno právo na spravedlivé řízení podle čl. 36 odst. 1 ústavního zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Neboť právo na přiznání přiměřené náhrady nákladů je jedním z atributů práva na spravedlivý proces.¹ Proto jsem si za téma rigorózní práce vybral předmět a výši mimosmluvní odměny. Z důvodů omezeného rozsahu práce se budu touto otázkou zabývat pouze z pohledu obhájce a zmocněnce poškozeného v trestním řízení.

Téma advokátního tarifu není nikterak nové, ba někdy naopak širší veřejností velmi diskutované a netknuté nestojí ani u odborné veřejnosti. Určitým překvapením se proto může zdát existence pouze jediného komentáře k advokátnímu tarifu, a to od autorského kolektivu vedeného Danielou Kovářovou, vydaného poprvé až v roce 2016. Autorský kolektiv se přitom věnuje mimosmluvní odměně na pouhých 100 stranách a bohužel většinou neposkytuje čtenářům zdůvodnění svých právních názorů. Do vydání tohoto komentáře se snažila vyplnit mezeru na trhu Sekce pro advokátní tarif zřízená Českou advokátní komorou (dále jen „ČAK“). Tato sekce vydala v letech 1999, 2000, 2003 a 2006 zvláštní čísla Bulletinu advokacie zaměřená na problematiku advokátního tarifu. Otázkám advokátního tarifu je věnován prostor také v odborném periodickém tisku, a to přesněji v již zmiňovaném Bulletinu advokacie, Právních rozhledech, Soudních rozhledech a jiných periodikách. Odborné články mnohdy upozorňují na nedokonalosti právní úpravy, neposkytují však hloubkový a komplexní pohled na věc. Akademickým pracím taktéž není tato problematika zcela neznámá. I zde však chybí hlubší pohled na mimosmluvní odměnu a podrobení soudních rozhodnutí vlastní kritické analýze pomocí výkladových metod. Jakož i zdůvodnění přiměřenosti či nepřiměřenosti výše mimosmluvní odměny advokáta s odkazem na povahu a specifika poskytování právních služeb. Právě v tom má být má práce přínosná a inovativní.

Jsem názoru, že aby mohl kdokoliv objektivně hodnotit a zkoumat výši mimosmluvní odměny, musí nejdříve zmapovat předmět této odměny (rozsah právních úkonů účtovatelných podle § 11 AT) a také podmínky, nesnáze a výdaje spojené s poskytováním právních služeb. Jinak by hodnocení o mimosmluvní odměně bylo velmi subjektivní a nepřezkoumatelné. Proto se za účelem, co nejobjektivnějšího posouzení budu nejdříve zabývat vyřešením

---

¹ Srov. nález ÚS ze dne 21. května 2008, sp. zn. I. ÚS 1056/2007, (N 94/49 SbNU 409).

jednotlivých podvýzkumných otázek, aby byl postup dosažení výsledků práce logický, přezkoumatelný a založený na relevantních argumentech.

První podvýzkumná otázka zní: „**Co obnáší činnost advokáta při poskytování právních služeb?**“ V první kapitole se proto budu zabývat rozsahem činnosti advokáta, finančními výdaji spojenými s výkonem advokacie, povinnostmi a riziky advokáta, jakož mnohými podmínkami, které právní řád stanovuje pro poskytování právní pomoci. První kapitola by měla být úvodem do světa advokacie a být přínosná především laické veřejnosti.

Následující kapitoly by naopak měly být přínosné aplikační praxi. Druhá kapitola bude věnována rozsahu úkonů právních služeb uvedených v § 11 AT, která tím zároveň odpoví na druhou podvýzkumnou otázku, tj. **zda rozsah úkonů uvedený v § 11 AT zahrnuje všechny úkony právních služeb vykonávané advokátem v rámci řádného zastupování klienta.** Domnívám se, že nikoliv, proto pokud se tato hypotéza potvrdí, budu se snažit nalézt příčinu.

Třetí kapitola se bude zabývat základní sazbou mimosmluvní odměny obhájce a zmocněnce. Čtvrtá kapitola způsobem a podmínkami, za kterých je možné výši mimosmluvní odměny stanovené podle § 10 AT dále upravit. Tyto kapitoly odpoví na další podvýzkumnou otázku, a to, **jak jsou ohodnoceny úkony právních služeb obhájce a zmocněnce podle advokátního tarifu.**

Prostředkem k dosažení stanovených cílů stěžejních kapitol 2–4 bude vlastní metodologický postup při výkladu právních norem a rozbor dostupné judikatury. Nejvýznamnější podíl na soudním výkladu mají momentálně stížnostní soudy (krajské a vrchní soudy). V některých případech také Ústavní soud a Nejvyšší soud. V průběhu práce budu také odkazovat na úpravu slovenského advokátního tarifu a relevantní rozhodnutí slovenských soudů. Analýza zahraniční judikatury může být pomocným kritériem výkladu právních norem českého advokátního tarifu v rámci mimoprávních výkladových metod, jakož i inspirací *de lege ferenda*. Slovenskou úpravu jsem zvolil z důvodů kulturní, politické i historické blízkosti české právní úpravě. Úpravy obou tarifů jsou si v některých směrech dosti podobné, což dokládá i jediný slovenský komentář k advokátnímu tarifu od Ivana Fiačana, ve kterém autoři často citují rozhodnutí českých soudů.

Syntézou nabytých poznatků v závěru práce dojdou k odpovědi na základní výzkumnou otázku, **zda dnes účinný advokátní tarif určuje přiměřenou mimosmluvní odměnu za právní služby obhájce a zmocněnce poškozeného v trestním řízení.** Má pracovní hypotéza přitom zní negativně. V závěru práce bude abdukcí také vysvětlena možná příčina stávajícího stavu a nastíněny možnosti některých změn právní úpravy, které nicméně budu zmiňovat již v průběhu práce.

1 Předpoklady pro výkon advokacie

Činnost advokáta vykazuje na jednu stranu známky běžného podnikání, ale zároveň z důvodů veřejného zájmu, zde existují i specifické povinnosti a omezení. Tato kapitola má za cíl především laické veřejnosti přiblížit podmínky výkonu advokacie, jakož i úskalí jejího výkonu. Pro posouzení přiměřenosti výše mimosmluvní odměny obhájce či zmocněnce je důležité nejen definovat činnosti spojené s vykonáním úkonů uvedených v § 11 AT, ale také se zabírat činností advokáta z širšího hlediska. Jaké úskalí a finanční výdaje vůbec obnáší poskytování právních služeb?

1.1 Podmínky zápisu do evidence advokátů

Na otázku, co vše je třeba splnit k tomu, aby se osoba mohla stát advokátem a poskytovat právní služby, odpovídá § 4 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii (dále jen „zákon o advokacii“). Mezi nejvýznamnější podmínky lze zařadit:

- vysokoškolské vzdělání v magisterském studijním programu oboru právo na vysoké škole zásadně v České republice,
- praxe v délce alespoň tří let na pozici advokátního koncipienta či jiné uznatelné pozici,
- neexistence pracovního či služebního poměru, vyjímaje případů poměru k ČAK, advokátovi, advokátní právnické osobě nebo poměru, jehož předmětem je výkon pedagogické, literární, umělecké, publicistické nebo vědecké činnosti,
- neexistence jiné činnosti, která se neslučuje s výkonem advokacie,
- úspěšné absolvování advokátní či jiné uznatelné profesní zkoušky.

Základním předpokladem je absolvování právnické fakulty. Vždy se musí jednat o studijní magisterský program, a to v oboru právo. Na právnických fakultách jsou přitom vyučovány i jiné studijní programy. Tyto obory jsou sektorově zaměřené (např. veřejná správa či evropské právo), nejsou konstruovány ke komplexnímu a hloubkovému nabytí znalostí celého právního řádu a doba těchto studií bývá tříletá.

Dalším významným krokem na cestě k advokacii je vykonání potřebné právní praxe na pozici advokátního koncipienta.² Na činnost advokátního koncipienta se od zápisu do evidence advokátních koncipientů vztahují povinnosti plynoucí ze zákona o advokacii a stavovských předpisů ČAK. Advokátní koncipient je např. povinen absolvovat povinná

---

² Viz § 37 zákona o advokacii.

školení pořádaná ČAK³ nebo zachovávat mlčenlivost podle § 39, § 21 zákona o advokacii. Deklarovaným účelem činnosti advokátního koncipienta je nabytí praktických zkušeností a dovedností potřebných k výkonu advokacie. Mezi negativa výkonu advokátního koncipienta bych momentálně označil nedostatky ve vzdělávání školitelem⁴ a platové podmínky koncipientů. Poslední výzkum v průběhu let 2018/2019 společnosti Legal Recruiters se zabýval poměrem mezi mzdou a životními náklady advokátních koncipientů. Výsledek byl takový, že advokátnímu koncipientovi po odečtení nákladů na stravu a nájem zůstává čistý výdělek cca 5 000 Kč.⁵ Jsou mi přitom známy i případy nesplňující ani úroveň zaručené mzdy stanovené § 3 odst. 1 nařízení vlády č. 567/2006 Sb.⁶

Třetím milníkem v kariéře advokáta je složení advokátní zkoušky, ev. jiné profesní zkoušky.⁷ Jedná se o završení přípravy na výkon advokacie, čemuž odpovídají i požadavky kladené na uchazeče. Samotná advokátní zkouška se skládá ze tří částí: písemný test, písemná část a ústní část. Písemná část se skládá 3 dny, každý den max. 6 hodin pro trestní právo, občanské právo a obchodní právo. Za jeden až dva týdny následuje ústní část skládající se ze zkoušky ústavního a správního práva, trestního práva, občanského práva, obchodního práva a předpisů upravujících poskytování právních služeb. Uchazeč musí zvládnout všechny dílčí zkoušky.⁸

Až po zapsání do evidence advokátů se z vystudovaného právníka stává oficiálně advokát, který může poskytovat právní služby, a to jako samostatný advokát nebo jako

---

³ Viz § 38 odst. 3 zákona o advokacii a usnesení představenstva ČAK č. 1/1998 Věstníku.

⁴ Činnost advokátního koncipienta by měla probíhat jako právní praxe pod dohledem advokáta. Na advokátního koncipienta by nemělo být pohlíženo pouze jako na levnou a zároveň kvalifikovanou pracovní sílu.

⁵ Legal Recruiters. Zajímá vás, jak dopadl průzkum nástupních mezd advokátních koncipientů a index jejich životní úrovně v rámci osmi měst v České republice? [online]. legalrecruiters.cz, [cit. 21. září 2019]. Dostupné na <https://www.legalrecruiters.cz/survey>.

Viz ZATLOUKAL, Marek. Velký průzkum nástupních mezd advokátních koncipientů a index vyjadřující jejich životní úroveň v osmi městech České republiky [online]. pravni prostor.cz, 13. června 2019 [cit. 21. září 2019]. Dostupné na <https://www.pravni prostor.cz/aktuality/aktuality/velky-pruzkum-nastupnich-mezd-advokatnich-koncipientu-a-index-vyjadrujici-jejich-zivotni-uroven-v-osmi-mestech-ceske-republiky>.

⁶ Přitom každou pracovní smlouvu, mezi jejíž *naturalia negotii* patří i údaj o mzdě, uzavřenou s advokátním koncipientem advokát zasílá ČAK. Advokát má také povinnost poskytovat advokátnímu koncipientovi mzdu podle platných právních předpisů potvrzenou čl. 15 odst. 4 usnesení představenstva ČAK č. 1/1997 Věstníku. Jak napovídá zpráva Státního úřadu inspekce práce o kontrolách provedených v roce 2017, ani stát v tomto směru stále neupřel zrak na advokátní kanceláře, když z 1155 provedených kontrol zaměstnavatelů byla jen 1 v advokátní kanceláři. Ve které bylo mimochodem zrovna zjištěno porušení pravidel o zaručené mzdě. Viz KELLNEROVÁ, Alžběta. Sdělení [online]. suip.cz, [cit. 27. listopadu 2019]. Dostupné na http://www.suip.cz/_files/suip-7c9b85256769df518b03b05202c6319a/2426_130_18.pdf.

⁷ Viz § 6 odst. 1 zákona o advokacii.

⁸ Viz vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 197/1996 Sb., kterou se vydává zkušební řád pro advokátní zkoušky a uznávací zkoušky (advokátní zkušební řád).

společník s jinými advokáty nebo dokonce v zaměstnaneckém poměru.⁹ Způsob výkonu advokacie má poté vliv na zdaňování příjmů, majetkovou odpovědnost i výši pojistného.

1.2 Povinnosti při výkonu advokacie

Tichý uvádí, že povinnost řádné péče advokáta obnáší povinnosti ověřovací, poučovací, aplikační a znalostní.¹⁰ Dostání těmto povinnostem obnáší především vědomostní a časové nároky. Porušení těchto povinností se může negativně projevit také na finanční stránce advokáta skrze jeho odpovědnost za škodu. Advokát odpovídá svému klientovi za škodu způsobenou mu v souvislosti s výkonem advokacie podle § 24 zákona o advokacii, příp. § 2910, § 2913 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „OZ“).¹¹ Z toho důvodu existuje pro advokáty smluvní přímus k pojištění odpovědnosti. Výše pojistného se liší podle způsobu vykonávání advokacie. Např. společnost s ručením omezeným musí sjednat pojištění s minimálním limitem plnění 50 miliónů Kč za každého společníka.¹²

Mezi další významné povinnosti advokáta, které se projevují především v jeho nákladech, shledávám povinnost mlčenlivosti. Podle § 21 odst. 1 zákona o advokacii je advokát povinen zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozvěděl při poskytování právních služeb. Dostání požadavkům mlčenlivosti obnáší časové i finanční náklady. Opatření k mlčenlivosti se částečně kryjí se zabezpečením ochrany osobních údajů. V souvislosti se zpřísněním ochrany osobních údajů plynoucího z nařízení GDPR¹³ je nutné opravdu dbát na zabezpečení elektronických přenosů a evidenci osobních údajů fyzických osob. V opačném případě může dojít jak k vnějšímu narušení bezpečnosti prostor, kde se informace vyskytují, tak k vnitřnímu úniku informací z důvodu nedbalosti advokáta či jeho zaměstnanců. Mezi výdaje související s ochranou advokátního tajemství mohou jmenovat zabezpečení vstupu do kanceláře, vnitřní zabezpečení spisovny a serverovny, softwarové zabezpečení počítačů včetně mobilních zařízení a wifi routerů.

Mezi další specifické povinnosti advokáta patří např. povinnost vést přiměřenou dokumentaci při poskytování právních služeb.¹⁴ Advokát má povinnost vést dokumentaci o poskytnutých právních službách takovým způsobem a v takovém rozsahu, aby z ní byl zřejmý

---

⁹ Viz § 11 a násl. zákona o advokacii.

¹⁰ Srov. TICHÝ, Luboš a kol. Odpovědnost advokáta za škodu. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 125 a násl.

¹¹ Viz TICHÝ: Odpovědnost advokáta..., 240 s. nebo MELZER, Filip. Civilní odpovědnost za poradenství advokátem. Bulletin advokacie, 2018, č. 11, s. 15–20.

¹² Viz usnesení představenstva ČAK č. 4/1999 Věstníku, ve znění usnesení představenstva ČAK č. 3/2015 Věstníku.

¹³ Přesněji nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 2016/679 ze dne 27. 4. 2016, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES.

¹⁴ Viz § 25 odst. 1 zákona o advokacii a usnesení představenstva ČAK č. 9/1999 Věstníku.

jeho postup ve věci, jakož i podstatné parametry pro výpočet odměny advokáta. Advokátní spis poté musí minimálně 5 let po skončení poskytování právních služeb archivovat,¹⁵ některé informace až po dobu 10 let.¹⁶

Advokát je také povinen zdržet se jiných výdělečných činností neslučitelných s řádným výkonem advokacie podle § 5 odst. 1, písm. g), § 9 odst. 1, písm. a) zákona o advokacii. Neslučitelné s výkonem advokacie jsou ty činnosti, které ohrožují principy řádného výkonu advokacie.¹⁷ Advokát tedy nemůže souběžně vykonávat např. činnost realitního makléře, zprostředkovatele, obchodního zástupce, auditora, daňového poradce. Tato otázka souvisí také se zákazem střetu zájmu podle § 19 zákona o advokacii.

Porušením povinností uvedených ve stavovských předpisech či zákona o advokacii se advokát může dopustit kárného provinění podle § 32 zákona o advokacii, za které mu může být uloženo, *inter alia*, kárné opatření dočasného zákazu výkonu advokacie, vyškrtnutí z evidence advokátů či pokuty ve výši stonásobku minimální měsíční mzdy.

Vedle specifických povinností advokáta pak tvoří náklady na výkon advokacie také výdaje běžně související s podnikáním. I advokát je samozřejmě povinen odvádět daň z příjmu, odvody na zdravotní a sociální pojištění, příspěvky na důchodové pojištění, jakož i provozní náklady kanceláře: nájemné, náklady na literaturu, počítačové vybavení, softwarové licence, mzdu účetní a IT technika atd.

---

¹⁵ Viz čl. 3 usnesení představenstva ČAK č. 9/1999 Věstníku.

¹⁶ Podle § 56a odst. 3 zákona o advokacii platí doba 10 let pro smlouvu o správě majetku, kopie klientem předložených dokladů, plnou moc klienta, popřípadě další listiny vzniklé v souvislosti se správou majetku klienta. Podle § 16 zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, platí archivační doba 10 let pro uchovávání vymezených informací.

¹⁷ Srov. sdělení představenstva ČAK č. 3/1997 Věstníku.

2 Úkony právních služeb obhájce a zmocněnce v trestním řízení

Za poskytování právních služeb se podle § 1 odst. 2 zákona o advokacii považuje zastupování v řízení před soudy a jinými orgány, obhajoba v trestních věcech, udělování právních porad, sepisování listin, zpracovávání právních rozborů a další formy právní pomoci, jsou-li vykonávány soustavně a za úplatu. Advokát je povinen hájit zájmy klienta řádně a pečlivě, nehledě na způsob vzniku právního zastoupení či cenu právních služeb. I kdyby se jednalo o bezplatné právní zastoupení, za nedbalý výkon právních služeb by advokátovi stále hrozilo kárné provinění a odpovědnost za škodu způsobenou při poskytování právních služeb.¹⁸

Pozitivní výčet úkonů uvedený v § 11 AT by se měl co nejvíce blížit úkonům, které advokát činí v rámci řádného zastupování svého mandanta. V opačném případě může vzniknout rozpor mezi účelně vykonanými úkony řádného zastoupení a úkony účtovatelnými podle advokátního tarifu.

Normotvůrce se při vytváření advokátního tarifu držel již dříve vyslovené linie rozdělení úkonů na zásadně složitější a jednodušší. Ustanovení 11 odst. 1 AT výslovně formuluje úkony právních služeb, za které náleží odměna v plné výši a § 11 odst. 2 AT úkony ohodnocené pouze poloviční sazbou. Ustanovení 11 odst. 3 AT pak uvádí, že za úkony neuvedené v odstavcích 1 a 2 náleží odměna jako za úkony, jimž jsou svou povahou a účelem nejbližší. Ustanovení 11 odst. 3 AT nedeklaruje pouze možnost analogie, ale doslova k ní vybízí. Ani z historického pohledu se nejedná o žádnou novinku, když analogii výslovně upravovaly i předchozí právní úpravy advokátního tarifu.¹⁹

Právní teorie není jednotná v názoru, zda se u § 11 AT jedná o taxativní²⁰ nebo demonstrativní výčet,²¹ právě kvůli § 11 odst. 3 AT. Prakticky se však jedná pouze o akademickou otázku, neboť i taxativní výčet koneckonců umožňuje využití analogie. Ani při vytváření taxativního výčtu normotvůrce totiž nemůže myslet na všechny případy, které v praxi mohou nastat. Pokud převáží teleologické argumenty ve prospěch využití analogie k uzavření teleologické mezery, je na místě analogii použít, i kdyby mělo dojít k rozšíření

¹⁸ Srov. rozsudek NS ze dne 6. ledna 2015, sp. zn. 25 Cdo 4009/2014, č. 56/2015 Sb. rozh. civ.

¹⁹ Od prvorepublikového vládního nařízení č. 95/1923 Sb. (dále jen „AT 1923“) docházelo postupně k zúžení výslovně uvedených úkonů právních služeb, až v roce 1951 byla v § 3 AT 1951 stanovena obdoba dnešního § 11 odst. 3 AT.

²⁰ KOVÁŘOVÁ. In PAPEŽ, Vladimír a kol.: Předpisy o odměňování advokátů. Komentář. Praha: Česká advokátní komora, 2006, Bulletin advokacie, zvláštní č. 9, s. 49 – Kovářová zde uvádí, že se jedná o taxativní výčet, neboť jej nelze rozšiřovat o drobnější úkony jako různé dopisy, dotazy či právní porady trvající méně než jednu hodinu.

²¹ KOVÁŘOVÁ, TICHÁ. In KOVÁŘOVÁ: Advokátní tarif. Odměna..., s. 250. Zde již uvádí, že závěr o uzavřenosti výčtu je sporný, protože odporuje znění § 11 odst. 3 AT.

taxativního výčtu.²² Jsem názoru, že pokud normotvůrce výslovně a dlouhodobě uvádí v advokátních tarifech ustanovení odkazující adresáty na analogii, pak tím spíše by měla být analogie jednotlivých úkonů brána na zřetel. Formálně se může § 11 AT jevit jako taxativní, ale v konečném důsledku *de facto* odpovídá spíše demonstrativnímu výčtu. Nejdůležitější však je, se při výkladu právních norem držet celého znění § 11, neopomíjet ani jeho třetí odstavec a nezneužívat argumentačně pojmy jako demonstrativní či taxativní výčet ve prospěch interpretačního výsledku, ke kterému chceme dojít.

Výzkumná část práce spočívá ve výkladu § 11, § 12 AT a analýze soudních rozhodnutí. Nyní se proto zaměřím na to, které úkony lze výkladem podřadit pod § 11 odst. 1, odst. 2 AT a u kterých by bylo vhodné použít právě analogii. Při výkladu právních norem jsem zvolil Melzerovu systematiku výkladových cílů, pomocí nichž Melzer hierarchicky seřadil výkladové metody aplikovatelné v českém právním řádu podle významu právního principu, který legitimuje jejich použití.²³ Byť existují i jiné pohledy na hierarchii výkladových metod,²⁴ Melzerovu systematiku považuji za nejlépe odůvodněnou a přesvědčivou.

Zdrojem soudní praxe jsou především rozhodnutí stížnostních soudů, neboť dovolání proti usnesení o přiznání odměny obhájce či náhradě nákladů poškozeného není podle § 265a zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (dále jen „TR“), přípustné. Důraz budu klást především na odůvodnění rozhodnutí, neboť pouze odůvodnění obecných soudů má kvazijudikatorní význam pro další rozhodování v obdobných věcech s odkazem na princip právní jistoty adresátů právních norem, vyjma *ratia decidendi* nálezů Ústavního soudu, kterým čl. 89 odst. 2 Ústavy přiznává obecnou závaznost.²⁵

---

²² Srov. MELZER, Filip. Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 249.

²³ Lapidárně řečeno při ne zcela jasném jazykovém výsledku, je třeba při hledání právní normy aplikovat další výkladové metody.

1) Argumenty objektivně recentního výkladového cíle, při kterém hledáme význam právní normy, který by mu přiřadil dnešní adresát znalý práva a společenského stavu. To jest 1.1) objektivně teleologické argumenty založené na požadavku hodnotové bezrozpornosti (vlastní objektivně teleologický výklad, axiologický výklad atd.) a sekundárně 1.2) formálně systematické argumenty založené na principu právní jistoty. 2) Argumenty subjektivně historického výkladového cíle, při kterém hledáme skutečnou vůli historického zákonodárce. 3) Ev. mimoprávní argumenty (např. zahraniční komparace).

Naopak při zcela jasném jazykovém závěru je třeba rozlišit, zda skutkový stav zcela odpovídá jazykovému výsledku či nikoliv.

A) Pokud skutkový stav neodpovídá z jazykového hlediska hypotéze právní normy, pak je třeba zvážit aplikaci analogie. B) Pokud skutkový stav zcela odpovídá z jazykového hlediska hypotéze právní normy, pak je třeba zvážit teleologickou redukci. Aplikaci analogie a teleologické redukce může ospravedlňovat pouze teleologická protiplánovaná mezera. Teleologické argumenty musí být tak závažné, že převáží nad principem právní jistoty.

Srov. MELZER: Metodologie nalézání práva..., s. 200–205.

²⁴ Viz GERLOCH, Aleš a kol. Metodologie interpretace práva a právní jistota. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, s. 500 nebo WINTR, Jan. Metody a zásady interpretace práva. Praha: Auditorium, 2013, s. 232.

²⁵ Nález ÚS ze dne 13. listopadu 2007, sp. zn. IV. ÚS 301/2005, (N 190/47 SbNU 465).

2.1 Převzetí a příprava právního zastoupení na základě smlouvy

V případě převzetí právního zastoupení na základě smlouvy o poskytování právní pomoci je rozhodný § 11 odst. 1, písm. a) AT. Ustanovení se skládá ze dvou dílčích úkonů, a to převzetí zastoupení a přípravy na řádné právní zastoupení. Pokud by obhájce či zmocněnec převzali právní zastoupení na základě ustanovení soudu, byl by rozhodný § 11 odst. 1, písm. b) AT, který budu rozebírat v následující podkapitole 2.2.

Převzetí právního zastoupení je výchozím bodem, kterému by mělo předcházet alespoň stručné sdělení informací klientem. Konkrétní podmínky dohody o smluvním zastoupení nejsou pro soud příliš relevantní. Podstatným výstupem převzetí zastoupení by měla být plná moc prokazující uzavření dohody o zastoupení. Účtovatelnost úkonu podle § 11 odst. 1, písm. a) AT neovlivňuje způsob, kterým k převzetí zastoupení došlo, ani místo kde k převzetí došlo.²⁶

Na rozdíl od převzetí zastoupení obsah pojmu „příprava zastoupení“ již není tak jasný. Mělo by se jednat o právní činnosti spojené převzetím zastoupení a přípravou na další potřebné úkony ve věci vykonávané v rámci řádného zastupování. K přípravě zastoupení patří i zjištění alespoň základních informací o věci, a to zpravidla od svého klienta nebo nahlédnutím do vyšetřovacího spisu.²⁷

Pod přípravu zastoupení je nutné zahrnout i případnou úvodní právní poradou.²⁸ Byť to výslovně neplyne z jazykového výkladu ustanovení, je třeba zohlednit teleologii právní normy a systematiku celého § 11 odst. 1 AT. Ustanovení 11 odst. 1, písm. a), písm. b) AT jsou koncipovány jako souhrnné úkony obsahující vícero dílčích činností advokáta. Argument systematického výkladu pro tento postoj lze nalézt ve znění § 11 odst. 1, písm. c) AT, podle kterého je účtovatelná odměna za každou „další“ právní poradou. Advokátní tarif tedy předpokládá provedení úvodní právní rady při předchozích úkonech, tj. při převzetí a přípravě právního zastoupení. Teleologie ustanovení vylučuje aplikaci argumentu *a contrario* k § 11 odst. 1, písm. b) AT týkajícího se ustanoveného obhájce, kde je výslovně zahrnuta i první právní poradou. Z důvodu teleologického pozadí § 11 odst. 1, písm. a), písm. b) AT je naopak případné vykládat pojem přípravy zastoupení extensivně a zařadit pod něj i případnou úvodní

²⁶ Usnesení VS v Praze ze dne 10. září 2001, sp. zn. 4 To 57/2001, (BA 4/2002, s. 64).

²⁷ Srov. stanovisko trestnoprávního kolégia Najvyššieho súdu zo dňa 30. mája 2011, sp. zn. Tpj 90/2010, rozsudok Najvyššieho súdu zo dňa 30. apríla 2013, sp. zn. 2 Tost 11/2013. *Per analogiam* usnesení NSS ze dne 29. dubna 2008, sp. zn. 5 Azs 33/2008, č. 1017/2008 Sb. NSS.

Viz podkapitola 2.6.

²⁸ Srov. Usnesení MS v Praze ze dne 22. prosince 2000, sp. zn. 16 Co 418/2000, uveřejněné v KOVÁŘOVÁ: Advokátní tarif. Odměna..., s. 256.

To však neznamená, že by bylo nutné prokazovat, že skutečně proběhla právní poradou. Není vyloučeno, že kontakt s klientem bude např. telefonický.

poradu. Což odpovídá i principu bezrozpornosti právních předpisů, neboť není rozumného důvodu, proč by měla být účtována první právní porada jako samostatný úkon u zvoleného zástupce a u ustanoveného nikoliv.

2.1.1 Převzetí a příprava právního zastoupení po skončení trestního stíhání

Pokud by obhájce zastupoval obviněného do právní moci odsuzujícího rozsudku a následně by obviněný žádal stejného obhájce vypracovat např. žádost o změnu způsobu výkonu trestu podle § 324 TR, bylo by dle mého názoru možné znova hovořit o úkonu převzetí a přípravy zastoupení. Byť to § 11 odst. 1, písm. a) AT výslovně neuvádí, tak převzetí zastoupení se musí vztahovat k určité konkrétní věci.²⁹ Trestní stíhání obviněného končí právní mocí meritorního rozhodnutí, čímž také zásadně končí obhajoba ustanoveným obhájcem. Vykonávací řízení je již další samostatnou fází trestního řízení, která může a nemusí navazovat na skončené trestní stíhání. I když bude odsouzeného při následných úkonech po skončení trestního stíhání zastupovat stejný obhájce, bude muset obhájce jakýkoliv úkon v tomto řízení probrat s odsouzeným na právní poradě, zjistit všechny potřebné skutkové okolnosti, zvážit právní možnosti, poučit jej o výhodách a nevýhodách jednotlivých variant řešení a zjistit jeho stanovisko.

Podpůrně lze vycházet také z rozhodnutí Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu, jejichž závěry jsou částečně aplikovatelné v trestněprávní rovině.³⁰ Obdobné závěry je možné vztáhnout na podání mimořádných opravných prostředků. Např. podání návrhu na obnovu řízení po několika letech od pravomocného skončení trestního stíhání.³¹

2.1.2 Převzetí a příprava právního zastoupení při řetězení zmocněnců

U nároku poškozeného na náhradu účelně vynaložených nákladů právního zastoupení může nastat situace, kdy si poškozený v průběhu trestního stíhání zvolí postupně několik zmocněnců a u každého z nich žádá nahradit přípravu a převzetí právního zastoupení.³² Každý zmocněnec takový úkon skutečně musel provést a byl zajisté z jeho strany potřebný a účelný. Na náhradu nákladů potřebných k účelnému uplatňování svých práv je však třeba hledět

---

²⁹ Jedná se o extenzivní výklad § 11 odst. 1, písm. a) AT, proto z opatrnosti podotýkám, že nelze převzetí právního zastoupení vztahovat na každý jednotlivý úkon zvlášť.

³⁰ Viz rozsudek NSS ze dne 30. března 2011, sp. zn. 1 As 21/2011, č. 2414/2011 Sb. NSS, rozsudek NS ze dne 17. prosince 2009, sp. zn. 32 Cdo 2598/2008, rozhodnutí NS ČSSR ze dne 30. ledna 1970, sp. zn. 2 Cz 19/1970, č. 65/1970 Sb. rozh. civ.

³¹ Srov. usnesení NS ze dne 4. září 2018, sp. zn. 28 Cdo 72/2018, usnesení NS ze dne 19. října 2016, sp. zn. 25 Cdo 4426/2015, usnesení NS ze dne 26. ledna 2005, sp. zn. 29 Odo 909/2004.

³² Situace může být relevantní také u zvolených obhájců obviněného a následného vymáhání náhrady škody pro nezákonné trestní stíhání podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem.

z pohledu poškozeného. Je třeba se zabývat tím, zda existoval nějaký objektivní důvod pro opakovanou změnu právního zástupce, pro které by tyto náklady měly jít k tíži odsouzeného. Poškozeného mohla vést ke změně právního zástupce třeba vzájemná ztráta důvěry. Z pohledu náhradového práva³³ by však tato okolnost neměla mít podstatný vliv na posuzování účelnosti tohoto úkonu, neboť kauza změny právního zástupce ležela ve sféře vlivu poškozeného.³⁴

Odlišná by mohla být situace, kdy se v průběhu trestního řízení, např. při změně právní kvalifikace trestného činu obviněného či jiné procedurální změně trestního řízení, ukáže za vhodné, přibrat jiného zmocněnce. Není vyloučeno ani účelné zmocnění dalšího právního zástupce, pokud se bude jednat o specifickou trestnou činnost. To platí i pro obhajobu obviněného. Náklady na právní zastoupení dvěma obhájci jsou v zásadě účelně vynaložené, ledaže by dané úkony byly duplicitní či neúčelné.³⁵

2.2 První porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení na základě ustanovení soudem

Za první poradu s klientem včetně převzetí a přípravy obhajoby, je-li klientovi obhájce ustanoven soudem, náleží obhájci mimosmluvní odměna v plné výši podle § 11 odst. 1, písm. b) AT. Na rozdíl od předchozího bodu je zde výslovně uvedeno, že tento úkon v sobě zahrnuje i první právní poradu s klientem, a to bez časového ohraničení.

Aplikační praxe řešila otázku, zda je vykonání první porady nezbytným předpokladem pro přiznání celého úkonu. Jazykovým výkladem můžeme dojít k poměrně jednoznačnému závěru, že pro naplnění § 11 odst. 1, písm. b) AT musí být kumulativně splněny všechny tři podmínky. Nelze však přeceňovat význam jazykového výkladu a je nutné se minimálně zabývat také teleologií daného ustanovení. Vzhledem k znění § 11 odst. 1, písm. a) AT a § 11 odst. 1, písm. c) AT ohledně dalších právních porad lze usuzovat, že smyslem bylo především jasně stanovit, že první právní porada není účtovatelná jako samostatný úkon, neboť je součástí řádného převzetí a přípravy obhajoby. Tomu by i odpovídal řádný výkon advokacie neodlišující mezi způsoby vzniku právního zastoupení. Nejeví se totiž za logické u smluvního zástupce akceptovat převzetí právního zastoupení bez nutnosti prokazování provedení úvodní právní porady a u ustanoveného zástupce provedení právní porady požadovat.

---

³³ Náhradovým právem mám na mysli soubor právních norem upravující náhradu nákladů řízení vč. nákladů právního zastoupení. Terminologicky tak odlišuji náhradové právo od práva nákladového, obdobně jako hlava III OSŘ.

³⁴ Viz usnesení NS ze dne 26. ledna 2005, sp. zn. 29 Odo 909/2004, rozsudek NSS ze dne 7. listopadu 2012, sp. zn. 9 As 71/2011 nebo uznesenie Najvyššieho súdu zo dňa 30. novembra 2009, sp. zn. 1M Obdo V 21/2007.

³⁵ Srov. rozsudek NS ze dne 11. února 2014, sp. zn. 30 Cdo 3166/2012, rozsudek NS ze dne 22. ledna 2014, sp. zn. 30 Cdo 2533/2013.

Soudní praxe v této otázce není zcela jednotná, převažuje však názor, že není nutné prokazovat vykonání první právní porady s klientem.³⁶ Nejvyšší soud dovodil, že v zásadě nebude nezbytné prokazovat provedení první porady s klientem, pokud obhájce provedl obhajobu obviněného. V některých případech navíc nemusí být ani možné právní poradou provést, např. pokud obviněný odmítne komunikovat s obhájcem nebo v řízení proti uprchlému.³⁷ Souhlasím s názorem, že se jedná pouze o legislativně technické řešení s cílem neúčtovat první právní poradou zvlášť vedle převzetí a přípravy obhajoby a není nutné uskutečnění první právní porady prokazovat ani v rámci § 11 odst. 1, písm. a), ani písm. b) AT.

2.3 Další porada s klientem přesahující jednu hodinu

Advokátní tarif v § 11 odst. 1, písm. c) výslovně uvádí, že se musí jednat o další právní poradou. Na rozdíl od úvodní porady, musí tato právní poradou trvat déle než jednu hodinu. Právní zástupce provedení této porady prokazuje většinou potvrzením svého klienta či Vězeňské služby ČR. Hranice jedné hodiny zdá se mi poněkud nešťastná, neboť hrozí neúčelné natahování právních porad či dokonce vystavování nepravdivých potvrzení. Pro úplnost dodávám, že není rozhodné, o kolik právní poradou přesáhne hranici 60 minut.³⁸ To plyne z jazykového výkladu samotného ustanovení i ze znění jiných časových úkonů jako např. účasti na jednání před soudem podle § 11 odst. 1, písm. g) AT, kdy normotvůrce vyjádřil časové kritérium odlišným způsobem.

De lege ferenda by bylo vhodné zvážit rozdělení časových úseků právních porad třeba po 30 minutách. Formulovat § 11 odst. 1, písm. c) AT následovně: „*další právní poradou, a to za každých skončených 30 minut*“ a hodnotit tento úkon poloviční sazbou. Takový výpočet by mohl zkvalitnit poskytování právních služeb a vyhovět požadavkům některých klientů na větší počet právních porad. Ostatně by se nejednalo ani o žádnou novinku, se kterou by se advokátní tarif nikdy nesetkal. Dle položky 9 Sazebníku AT 1923 bylo možno

---

³⁶ Srov. usnesení KS v Ostravě ze dne 18. února 2016, sp. zn. 22 A 125/2015, č. 1176/2016 Sb. NSS, usnesení NS ze dne 29. listopadu 2016, sp. zn. 7 Tz 67/2016, rozsudek NS ze dne 16. února 2006, sp. zn. 4 Tz 4/2006, č. 31/2012 Sb. rozh. tr., usnesení KS v Hradci Králové ze dne 19. září 2007, sp. zn. 17 Co 394/2007, č. 89/2012 Sb. rozh. civ., usnesení MS v Praze ze dne 23. května 2005, sp. zn. 9 To 236/2005, (BA 11-12/2005, s. 67), usnesení MS v Praze ze dne 22. března 2000, sp. zn. 5 To 139/2000, (BA 8/2001, s. 62), usnesení KS v Plzni ze dne 1. února 1994, sp. zn. 8 To 19/1994, (SR 3/1995, s. 74).

Opačně: rozsudek NSS ze dne 28. května 2018, sp. zn. 8 As 203/2017, č. 4677/2018 Sb. NSS – bez podrobnějšího odůvodnění, a to v návaznosti na usnesení ÚS ze dne 8. ledna 2019, sp. zn. IV. ÚS 2746/2018. Dále usnesení KS v Hradci Králové ze dne 30. listopadu 2011, sp. zn. 23 Co 547/2011, usnesení KS v Českých Budějovicích ze dne 20. prosince 1994, sp. zn. 4 To 904/1994, (SR 3/1995, s. 74a), usnesení KS v Českých Budějovicích ze dne 22. března 2005, sp. zn. 4 To 228/2005, (BA 2/2006, s. 44).

³⁷ Rozsudek NS ze dne 16. února 2006, sp. zn. 4 Tz 4/2006, č. 31/2012 Sb. rozh. tr.

³⁸ Srov. usnesení VS v Praze ze dne 7. srpna 2006, sp. zn. 1 To 37/2006, č. 16/2008 Sb. rozh. tr.

účtovat úkony rozmluvy advokáta s klientem dokonce po patnácti minutách.³⁹ Také slovenský advokátní tarif v platném znění umožňuje podle § 14 odst. 4 AT SK⁴⁰ v trestních věcech účtovat i právní porady kratší než jednu hodinu.

2.3.1 Kritérium účelnosti

Ustanovení 151 odst. 2 věta první TR říká: „*Obhájce, který byl obviněnému ustanoven, má vůči státu nárok na odměnu a náhradu hotových výdajů podle zvláštního předpisu.*“ Nezmiňuje se výslovně pouze o účelně vynaložených úkonech, přičemž advokátní tarif pro mimosmluvní odměnu tento požadavek také nezmiňuje. Na rozdíl od úpravy náhrady nákladů poškozeného podle § 154 TR.⁴¹ Teleologie náhradového práva však svědčí pro závěr, že také všechny vykonané úkony obhajoby je nutné podrobovat zkoumání účelnosti. I ve vztahu k obhájci je totiž nutno zvažovat, zda nedochází k zneužívání práva na mimosmluvní odměnu vykazováním nadbytečných úkonů právních služeb. *Nota bene* za situace přiznané bezplatné obhajoby podle § 33 odst. 2 TR (obdobně u poškozeného podle § 51a TR).

Vice versa v situaci, kdy není pochyb o provedení vykázaných úkonů ustanoveného obhájce či zmocněnce bez nároku klienta na bezplatnou právní pomoc, bych vykládal požadavek účelnosti restriktivně. Pokud klient žádal z určitých rozumných důvodů více právních porad, než je obvyklé, pak se mi nejeví nespravedlivé ani nepřiměřené, aby po předchozím poučení platil za využití svého ústavního práva na právní pomoc.

Požadavek účelnosti provedených právních porad, jakož i jiných úkonů právních služeb tvoří korektiv náhrady nákladů právního zastoupení a chrání systém náhradového práva před svévolným zneužíváním náhrady nákladů. Na druhou stranu nesmí být kritérium účelnosti zneužito k nepřiznávání jednotlivých úkonů jen z důvodů jejich výše bez relevantních právních argumentů provedených v rámci výkladu právních norem a právních principů do nich prozařujících. Z toho vyplývá, že soud musí posuzovat nejen každý případ individuálně, ale každý úkon zvlášť vzhledem k osobám, předmětu řízení a fázi řízení. Nelze zneužívat požadavek účelnosti s cílem snížit konečnou částku přiznané mimosmluvní odměny. Účelnost provedených úkonů se může vždy vztahovat pouze k prováděným úkonům, nikoliv k výši mimosmluvní odměny za něj náležející.⁴²

---

³⁹ Srov. také čl. VII odst. 1, bod 1 AT 1951 nebo pol. 1 Sazebníku vyhlášky ministra spravedlnosti č. 50/1965 Sb. (dále jen „AT 1965“).

⁴⁰ Vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. (dále jen „AT SK“).

⁴¹ Obdobně § 142 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „OSŘ“).

⁴² Viz podkapitola 3.2.3.

Obhájce musí vykonávat svou obhajobu řádně a někdy je nutné provádět více právních porad, než je běžné. Stejně tak z pohledu zmocněnce. Může to být z důvodu komplikovanosti trestního stíhání, změny strategie obhajoby v reakci na průběh trestního stíhání nebo změny důkazní situace, ale také z důvodu individuálních vlastností obviněného. Posledně jmenovaný případ může být významný zvláště při ustanovení nutné obhajoby podle § 36 odst. 2 TŘ, kdy soud považuje za nutné, aby obviněný měl obhájce vzhledem k pochybnostem o jeho schopnosti se náležitě hájit s odkazem na jeho tělesné nebo duševní indispozice.

Právě u případů, které se v určitém směru odlišují od jiných obdobných věcí, což se odráží i ve způsobu zvolené obhajoby, se zvyšuje náročnost posuzování účelnosti vykázaných úkonů. Krajský soud v Bratislavě uvádí, že účelnost je vlastnost sledující naplnění cíle právního zájmu účastníka.⁴³ Překlenout aplikační problémy může pomoci fundované rozhodnutí Vrchního soudu v Praze: *„Při posuzování vyúčtování ustanoveného obhájce pro účely stanovení jeho odměny za úkony právní služby je však nutno v každém konkrétním případě posoudit, zda celkový počet, frekvence a časová posloupnost jednotlivých porad odpovídá rozsahu a složitosti projednávané trestní věci a počtu a charakteru úkonů trestního řízení, které byly v tom, kterém stadiu řízení prováděny. Rovněž je třeba posoudit, do jaké míry měly tyto úkony, popř. eventuální změna důkazní situace v průběhu řízení, za následek následnou reakci ze strany obhajoby, popř. změnu způsobu obhajoby na základě porad ustanoveného obhájce s klientem. Nezanedbatelným kritériem pro posouzení důvodnosti nápadně většího počtu porad je i celkový způsob obhajoby, zejména, zda obhájce či obviněný po poradě s ním v rámci svých oprávnění aktivně reagoval na prováděné důkazy, popř. navrhoval provedení dalších důkazů [...].“⁴⁴*

K posouzení účelnosti právních porad přidávám ještě dva kazuistické případy, které soudní praxe již v minulosti řešila. Kritérium účelnosti dle Nejvyššího soudu splňuje právní porada provedená po zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 2 TŘ provedená za účelem zjištění stanoviska obviněného, zda nežádá pokračovat v trestním stíhání, a to i v případě, kdy návrh na zastavení podal obhájce.⁴⁵ Za účelně provedenou právní poradu

---

⁴³ Srov. uznesenie Krajského súdu Bratislava zo dňa 18. decembra 2012, sp. zn. 6Co/334/2012.

⁴⁴ Usnesení VS v Praze z 25. dubna 2006, sp. zn. 2 To 26/2006, (BA 10/2006, s. 51).

Viz usnesení ÚS ze dne 12. dubna 2007, sp. zn. II. ÚS 782/2007, usnesení VS v Praze ze dne 11. října 2006, sp. zn. II To 84/2006, (BA 02/2007, s. 42) nebo rozsudek Okresního soudu Stará Lubovňa zo dňa 15. marca 2018, sp. zn. 4C/130/2015, bod 51.

Viz ŠÍMA, Alexandr. „Účelně“ vynaložené náklady účastníka řízení při právní pomoci advokáta. Bulletin advokacie, 1996, č. 3, s. 45–46.

⁴⁵ Srov. rozsudek NS ze dne 29. ledna 2003, sp. zn. 4 Tz 1/2003.

Vrchní soud v Praze posoudil porad, jejímž předmětem bylo posouzení podání dovolání, a to nehledě na to, zda bylo dovolání nakonec podáno.⁴⁶

2.4 Písemné podání a návrh ve věci samé

Písemné podání nebo návrh ve věci samé podle § 11 odst. 1, písm. d) AT činí v praxi nesnáze při posuzování, které úkony spadají pod hypotézu tohoto ustanovení, u kterých je vhodné aplikovat analogii § 11 odst. 3 AT a které již nejsou vůbec účtovatelné podle advokátního tarifu. V tomto směru pak nejtěžší otázkou zůstává právě tzv. *hranice lex lata* určující meze pro analogické dotváření práva a poměřování principů svědčících pro a proti užití analogie. Z komplikovanosti této metodologické otázky plyne nejednotnost soudních rozhodnutí.

Posuzování hranice analogie může být mnohdy sporné a záviset jen na určitých nuancích. Za příklad mohu uvést návrh na přiznání bezplatné obhajoby nebo obhajoby za sníženou odměnu podle § 33 odst. 2 TŘ, resp. § 51a odst. 1, odst. 2 TŘ. Vrchní soud v Olomouci posuzoval účovatelnost návrhu obhájce na přiznání bezplatné obhajoby obviněného, kdy uzavřel, že tento úkon je účovatelný v plné sazbě podle § 11 odst. 1, písm. d), odst. 3 AT.⁴⁷ Rozhodnutí však bohužel neobsahovalo bližší odůvodnění, proč byla použita analogie zrovna k § 11 odst. 1, písm. d) AT.

Dle mého je vhodné při posuzování analogie zohlednit význam žádosti o přiznání bezplatné obhajoby na realizaci práva na právní pomoc. Můžeme rozlišovat dvě situace:

a) Obviněný (poškozený) při podání návrhu již má právního zástupce.

V takovém případě mají tyto osoby zajištěné právo na právní pomoc a rozhodnutí o návrhu proto nezasahuje do jejich ústavně zaručeného práva na právní pomoc, ale týká se pouze finančních prostředků. Rozhodnutí o návrhu nikterak nezasahuje do merita věci a ani svou důležitostí a náročností daný úkon nedosahuje vyšší intenzity, jakou je možné vidět u jiných podání týkajících se věci samé. Proto shledávám takové podání svou povahou a účelem nejbližší § 11 odst. 2, písm. d), odst. 3 AT.

---

⁴⁶ Srov. usnesení VS v Praze ze dne 15. března 2007, sp. zn. 7 To 27/2007, č. 29/2009 Sb. rozh. tr., uznesenie Najvyššieho súdu zo dňa 12. novembra 2014, sp. zn. 10Sžso/30/2014.

⁴⁷ Srov. usnesení VS v Olomouci ze dne 25. ledna 2007, sp. zn. 3 To 161/2006, č. 24/2008 Sb. rozh. tr.

b) *Obviněný (poškozený) při podání návrhu nemá žádného právního zástupce.*

I když se nebude jednat o případ nutné obhajoby uvedené v § 36 a násl. TŘ, má obviněný právo na právní pomoc.⁴⁸ Aby nebyla nemajetná osoba diskriminována na svém právu na právní pomoc, zakotvil zákonodárce úpravu bezplatné obhajoby.⁴⁹ Cílem je zabezpečit řádnou právní pomoc i těmto osobám. Na rozdíl od předchozí situace se nyní návrh na přiznání bezplatné obhajoby bezprostředně dotýká nejen finančních zájmů navrhovatele, ale také samotné realizace práva na právní pomoc. Takový návrh se svou důležitostí a významností více blíží teleologii § 11 odst. 1, písm. d) AT oceňující úkon právních služeb plnou sazbou.

2.4.1 Písemné podání nebo návrh týkající se merita věci

Při výkladu § 11 odst. 1, písm. d) AT je zásadní nejprve určit, co je v intencích trestního řízení možné považovat za úkony provedené ve věci samé. Trestní řád v tomto směru pouze zmiňuje, která rozhodnutí lze pro účely dovolání podle § 265a odst. 2 TŘ považovat za meritorní. Pro zdejší účely je důležitá především povaha řízení ve věci samé, proto je nutné vycházet z právní teorie a soudní praxe. Dle Nejvyššího soudu je „věc sama“ předmět, pro který se řízení vede. Ve sporné civilním řízení jde o nárok, o kterém má být soudem rozhodnuto. *Vice versa* se nejedná o část řízení, ve které je rozhodováno pouze o procesních právech a povinnostech, neboť výsledkem takové části řízení je procesní rozhodnutí.⁵⁰

Mezi návrhy, o kterých je rozhodováno meritorně můžeme proto zařadit zejména:

- návrh na postoupení věci jinému orgánu podle § 171 odst. 1 TŘ nebo § 188 odst. 1, písm. b) TŘ a vyjádření k stížnosti proti tomuto usnesení podle § 171 odst. 2 TŘ,
- návrh na zastavení trestního stíhání podle § 172 TŘ nebo § 188 odst. 1, písm. c) TŘ a vyjádření k stížnosti proti tomuto usnesení podle § 172 odst. 3 TŘ,
- návrh na podmíněné zastavení trestního stíhání podle § 307 TŘ nebo § 188 odst. 1, písm. f) TŘ a vyjádření k stížnosti proti tomuto usnesení podle § 307 odst. 7 TŘ, byť se *stricto sensu* jedná o mezitímní rozhodnutí,
- návrh na schválení narovnání podle § 309 odst. 1 TŘ nebo § 188 odst. 1, písm. f) TŘ a vyjádření k stížnosti proti tomuto usnesení podle § 309 odst. 2 TŘ,

---

⁴⁸ Stejně tak osoby vystupující v postavení podezřelého, poškozeného či svědka.

⁴⁹ Poškozený mladší osmnácti let nebo zvlášť zranitelná oběť podle § 2 odst. 4 zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, mají v zásadě nárok na bezplatnou právní pomoc zmocněnce i bez splnění kritéria nemajetnosti.

⁵⁰ Srov. usnesení NS ze dne 28. srpna 1997, sp. zn. 2 Cdon 484/1997.

- návrh na odstoupení od trestního stíhání v trestních věcech mladistvých podle § 70 odst. 1 zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže,
- žádost o udělení abolicie či agraciace prezidenta republiky podle § 366 TŘ.

Naopak k rozhodnutí procesní povahy bude směřovat návrh na vynětí osoby z pravomoci OČTŘ podle § 10 odst. 2 TŘ, návrh na odnětí a přikázání věci podle § 25 TŘ, námítky věcné a místní nepříslušnosti soudu podle § 16, § 18 TŘ, návrh na vyloučení OČTŘ z vykonávání úkonů trestního řízení podle § 30 TŘ, žádost o navrácení lhůty podle § 61 TŘ,⁵¹ žádost o přerušení trestního stíhání podle § 173 odst. 1 TŘ.

Domnívám se však, že podáními a návrhy ve věci samé nejsou pouze návrhy, o nichž je meritorně rozhodnuto, ale také jakékoliv podání, které se dotýká merita věci a může mít podstatný vliv na meritorní rozhodnutí. Jazykový výklad je v tomto ohledu přijatelný. Při zkoumání rozložení úkonů do odstavců 1 a 2 předmětného § 11 AT, důvodové zprávy k advokátnímu tarifu či úprav minulých advokátních tarifů od roku 1951 soudím, že úmyslem normotvůrce bylo podání ve věci samé ohodnotit v plné sazbě z důvodu vyšší náročnosti a významnosti na konečné rozhodnutí. V tomto světle lze mezi úkony § 11 odst. 1, písm. d) AT s odkazem na smysl a účel právní normy zařadit při extensivním výkladu i podání, o kterých není výslovně meritorně rozhodováno, ale týkají se merita věci. Ať už v otázce viny, trestu, ochranného opatření nebo náhrady újmy poškozeného. Nebylo by v takovém případě potřeba ani využívat analogii, když tento výklad je slučitelný jak s jazykovým, tak s objektivně teleologickým a subjektivně historickým výkladem. Svoboda taktéž uvádí, že úkonem ve věci samé by mohla být písemná vyjádření k rozhodným skutečnostem, důkazním návrhům nebo k provedenému dokazování.⁵²

Mezi podání týkající se věci samé je *sensu lato* možné zařadit např. trestní oznámení podle § 158 odst. 1 TŘ,⁵³ vyjádření obviněného k obžalobě státního zástupce podle § 33 odst. 1 TŘ,⁵⁴ prohlášení obviněného trvajících na pokračování trestního stíhání při zastavení trestního stíhání podle § 11 odst. 4 TŘ a § 172 odst. 4 TŘ, návrh na odložení věci podle § 159a TŘ a vyjádření k stížnosti proti tomuto usnesení podle § 159a odst. 7 TŘ, udělení souhlasu poškozeného s trestním stíháním podle § 163 odst. 1 TŘ, zpětvzetí souhlasu poškozeného

⁵¹ Viz podkapitola 2.9.

⁵² Srov. SVOBODA, Karel a kol. Náklady řízení. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 47.

⁵³ Srov. MANDÁK, Václav. Mimosmluvní odměna obhájce za písemné podání soudu nebo jinému orgánu týkající se věci samé § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu] (k diskusi). Bulletin advokacie, 2001, č. 1, s. 68–71.

⁵⁴ Srov. rozsudek Okresného soudu Bánovce nad Bebravou zo dňa 29. decembra 2015, sp. zn. 6C/185/2014.

s trestním stíháním podle § 163 odst. 2 TŘ,⁵⁵ zpětvzetí odvolání podle § 250 odst. 2 TŘ⁵⁶ nebo žádost o překvalifikování skutku *per analogiam* k § 160 odst. 5 TŘ.⁵⁷ Dále návrh na doplnění dokazování při skončení vyšetřování podle § 166 odst. 1 TŘ nebo v jakékoliv jiné fázi trestního stíhání podle § 33 odst. 1 TŘ,⁵⁸ neboť se jedná o jedno ze stěžejních práv obviněného na tzv. materiální obhajobu.

Krom těchto návrhů patří mezi významné úkony obhajoby také stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 7 TŘ. Procesní charakter zahájení trestního stíhání se novelou č. 265/2001 Sb., změnil z pouhého sdělení obvinění na formální usnesení o zahájení trestního stíhání. Proti tomuto usnesení policejního orgánu pak byla zavedena možnost podat řádný opravný prostředek, o kterém rozhoduje dozorující státní zástupce. Se zahájením trestního stíhání jsou spojena i mnohá práva a povinnosti obviněného (nutná obhajoba podle § 36 a násl. TŘ, vzetí do vazby podle § 67 TŘ, totožnost skutku podle § 176 odst. 2 TŘ a další). Jedná se tudíž o podstatný zásah do osobnostní a někdy i majetkové sféry obviněného, jakož i důležitý mezník z pohledu trestního řízení. Zavedení řádného opravného prostředku proti tomuto úkonu zvýšilo ochranu obviněných před nedůvodným zahájením trestního stíhání. Podání stížnosti může koneckonců vést k zrušení napadeného usnesení a vrácení věci k došetření policejnímu orgánu zpátky do prověřovací fáze přípravného řízení. Na tuto změnu trestního řádu však normotvůrce nereagoval výslovnou úpravou § 11 AT. Ani z pohledu advokátního tarifu přitom nelze pomíjet významnost stížnosti obviněného proti zahájení trestního stíhání, jenž má vliv při posuzování analogie.

Mám za to, že stížnost napadající zákonnost zahájení trestního stíhání lze na základě jazykového a objektivně teleologického výkladu, považovat za nejbližší právě podáním ve věci samé. Jedná se totiž o právní úkon, který se týká merita věci, tj. zda bude nebo nebude vedeno trestní stíhání, což má podstatné následky do sféry práv a povinností obviněného i OČTŘ. Tento závěr je možné podložit také rozhodnutím Krajského soudu v Ostravě, který svůj soudní výklad podložil erudovaným odůvodněním.⁵⁹

Na rozdíl od Vrchního soudu v Olomouci,⁶⁰ který stížnost podřadil pomocí analogie pod § 11 odst. 2, písm. d) AT, jelikož se dle jeho názoru svou povahou nejvíce blíží právě

---

⁵⁵ K souhlasu žalovaného se zpětvzetí žaloby srov. usnesení MS v Praze ze dne 28. února 2001, sp. zn. 62 Co 5/2001, uveřejněné v KOVÁŘOVÁ: Advokátní tarif. Odměna..., s. 257.

⁵⁶ Srov. usnesení Krajského soudu Bratislava ze dne 21. augusta 2008, sp. zn. 1Cob/148/2008.

⁵⁷ Srov. usnesení VS v Praze ze dne 30. září 2004, sp. zn. 2 To 28/2004, (BA 3/2005, s. 46).

⁵⁸ Srov. rozsudok Okresného soudu Lučenec zo dňa 4. mája 2017, sp. zn. 13C/123/2015.

⁵⁹ Usnesení KS v Ostravě ze dne 26. dubna 2007, sp. zn. 3 To 273/2007, (BA 7-8/2007, s.74).

⁶⁰ Usnesení VS v Olomouci ze dne 25. ledna 2007, sp. zn. 3 To 161/2006, č. 24/2008 Sb. rozh. tr.

návrhům projednávaným ve veřejném zasedání a ne např. § 11 odst. 1, písm. k) AT.⁶¹ Dvouvětné odůvodnění Vrchního soudu v Olomouci v této věci však není nikterak přesvědčivé. Proč je svou povahou taková stížnost nejvíce podobná návrhům projednávaných ve veřejném zasedání, a nikoliv písemnému podání ve věci samé, čehož se ostatně domáhal i samotný obhájce ve své stížnosti? Jelikož náš systém práva není formálně postaven na precedenční závaznosti soudních rozhodnutí⁶² a *ratia decidendi* soudních rozhodnutí jsou materiálně závazná pouze ve smyslu principu právní jistoty, rovnosti a legitimního očekávání adresátů právních norem, je podstatné především odůvodnění právního názoru. Obecné soudy se mohou odchýlit od názoru vyjádřeného v dřívějším rozhodnutí jiného soudu, byť by se jednalo o vyšší instanci, pokud svůj názor kvalitně odůvodní racionálními a přesvědčivými argumenty, které ve svém souhrnu více odpovídají bezrozpornosti právního řádu.⁶³ Z toho plyne, že z pohledu materiální závaznosti *ratia decidendi* vytváří váhu soudního výkladu především argumenty, které vedly soud k danému interpretačnímu závěru.

2.4.2 Kritérium účelnosti

I v případě výše uvedených podání, která se sice týkají věci samé či vedou k meritornímu rozhodnutí, je třeba stále prověřovat účelnost jednotlivých úkonů, stejně jako u kterýchkoliv jiných úkonů právních služeb. U podání ve věci samé bude přiměřeně platit vše, o čem jsem již hovořil u účelnosti právních porad, proto dále již rozebírám jen některá specifika.

Kritérium účelnosti vyžaduje komplexní posouzení hmotněprávní i procesněprávní situace v okamžiku provádění úkonu. Samo o sobě není důvodem pro nepřiznání úkonu právních služeb pouze odkaz na malý rozsah podání. Trestní řád ani advokátní tarif neopravňuje orgán rozhodující o náhradě nákladů posuzovat kvalitu poskytnutých služeb a dané oprávnění v zásadě neplyne ani z požadavku účelnosti. Soud přezkoumává správnost vyúčtovaných úkonů, tudíž i jejich účelnost, nikoliv však kvalitu.⁶⁴ I krátké vyjádření může obsahovat poznatky významné pro trestní řízení, zatímco rozvláčné podání nikoliv. Domnívám se, že výjimečně je možné posoudit obsah písemného vyjádření, pokud tento závěr je jedním

---

⁶¹ V této souvislosti je vhodné uvést, že VS v Olomouci rozhodoval o stížnosti proti usnesení KS v Ostravě ze dne 5. prosince 2006, sp. zn. 36 T 5/2006. Dne 26. dubna 2007 KS v Ostravě v usnesení sp. zn. 3 To 273/2007 již dospěl k opačnému názoru, který podrobně odůvodnil.

⁶² Vyjma nálezů ÚS s odkazem na čl. 89 odst. 2 Ústavy či kasační závaznosti právním názorem instančně vyššího soudu.

⁶³ Srov. nález ÚS ze dne 20. září 2006, sp. zn. II. ÚS 566/2005, (N 170/42 SbNU 455).

⁶⁴ Srov. usnesení ÚS ze dne 23. dubna 2012, sp. zn. I. ÚS 1153/2011, nález ÚS ze dne 14. října 2010, sp. zn. I. ÚS 2025/2010, (N 210/59 SbNU 69), usnesení NS ze dne 7. března 1991, sp. zn. 6 To 11/1991, č. 42/1991 Sb. rozh. tr., usnesení VS v Olomouci ze dne 13. června 2000, sp. zn. 3 Torz 1/2000, č. 15/2001 Sb. rozh. tr.

z několika kritérií posuzování účelnosti provedeného úkonu.⁶⁵ Např. při posuzování zneužívání úkonu § 11 odst. 1, písm. d) AT zasláním několika vyjádření zvlášť, aniž by právní zástupce reagoval na změnu stavu řízení a tyto úkony přitom bylo možné spojit do jednoho. Nebo v případě, kdy takový postup vyplývá z dikce advokátního tarifu. Příkladem jest posouzení kvalifikovanosti výzvy k plnění podle § 11 odst. 1, písm. d) AT a § 11 odst. 2, písm. h) AT. V takovém případě se jeví za potřebné přihlídnout k obsahu písemného podání.

Při posuzování účelnosti písemného podání bude třeba zvážit, zda právní zástupce neměl možnost obsah svého vyjádření projevit ústně před soudem, např. při hlavním líčení. Za neúčelné je možné považovat písemné vyjádření obsahující sice nové skutečnosti či návrhy na provedení nových důkazů, které ale bylo možné přednést na hlavním líčení, jenž má v blízké době proběhnout nebo již proběhlo. Jako neúčelná bude zpravidla posouzena písemná závěrečná řeč či závěrečný návrh ve věci. Byť by v tomto případě nebyla formálně vyloučena aplikace analogie k § 11 odst. 1, písm. d) AT, když se jedná o významné právo na obhajobu podle § 216 odst. 2 TŘ, resp. § 73g odst. 4 TŘ, jedná se o činnost, která mohla být učiněna ústně u hlavního líčení.⁶⁶

Dalším příkladem mohou být některé neúčelné důkazní návrhy. V otázce návrhů na doplnění dokazování a účtování úkonu podle advokátního tarifu se lze setkat s právní větou redakce Bulletinu advokacie: „*Za vypracování písemností, týkajících se pouze dokazování, adresovaných soudu prvního stupně, odměna nepřísluší,*“⁶⁷ vztahující se k usnesení Vrchního soudu v Praze.⁶⁸ Avšak tato právní věta je vytržena z kontextu a sama o sobě je zavádějící. Může budit dojem, že návrhy na provedení důkazů jsou v zásadě neúčelné.⁶⁹ Z odůvodnění usnesení přitom plyne, že soud měl na mysli sdělení a průvodní dopisy k listinným důkazům, které mohly být předneseny v průběhu hlavního líčení, jenž se konalo jen několik dnů po podání návrhu.⁷⁰

S postojem Vrchního soudu v Praze souhlasím. Byť má obviněný právo se vyjádřit ke všem skutečnostem, které se mu kladou za vinu, jakož i k jejich důkazům podle § 33 odst. 1 TŘ, z hlediska náhradového práva je třeba také posoudit, zda byl daný úkon účelný. Vyjádření k provedeným důkazům nemusí být shledáno za účelné, pokud je učiněno pár dnů před nebo po hlavním líčení, na kterém měl obhájce možnost sdělit soudu vyjádření

---

⁶⁵ Srov. usnesení NS ze dne 14. března 2017, sp. zn. 22 Cdo 5233/2016.

⁶⁶ Srov. usnesení VS v Praze ze dne 18. června 2001, sp. zn. To 30/2001, (BA 4/2002, s. 67) nebo usnesení VS v Praze ze dne 27. května 1999, sp. zn. 8 To 59/1999, č. 16/2000 Sb. rozh. tr.

⁶⁷ Uveřejněnou v Bulletinu advokacie, 2005, č. 3, s. 46.

⁶⁸ Usnesení VS v Praze ze dne 30. září 2004, sp. zn. 2 To 8/2004, (BA 3/2005, s. 46).

⁶⁹ Bohužel se právní věta v této podobě časem dostala i do komentáře k advokátnímu tarifu od Kovářové na s. 260.

⁷⁰ Srov. usnesení VS v Praze ze dne 30. září 2004, sp. zn. 2 To 8/2004, (BA 3/2005, s. 46).

obviněného. Ani to však nelze brát absolutně, bude třeba zohlednit také skutečnosti, které mohly obhájce vést k upřednostnění písemného podání.⁷¹ Například návrh na provedení svědecké výpovědi podaný ještě před hlavním líčením může být účelným úkonem z důvodu hospodárnosti řízení, pokud soud mohl stihnout řádně předvolat daného svědka podle § 198 odst. 1 TR a vyslechnout jej na nařízeném hlavním líčení.

Rozhodně tak nelze uzavřít, že by důkazní návrhy byly zásadně neúčelné a nadbytečné.⁷² Je třeba mít stále na paměti, že kritérium účelnosti slouží především k ochraně před zneužitím práva na mimosmluvní odměnu či náhrady nákladů právního zastoupení.

Na závěr účelnosti písemných podání dodám, že mohou nastat situace, kdy sám OČTŘ vyzve subjekty trestního řízení k vyjádření. V takovém případě je nutné podání reagující na výzvu OČTŘ považovat zásadně za účelné.⁷³ Jedná se totiž o úkon, který OČTŘ považoval za natolik důležitý a potřebný pro trestní řízení, že subjekty sám vyzval k písemnému vyjádření.

2.5 Účast při vyšetřovacích úkonech v přípravném řízení

Podle § 41 odst. 2, § 165 odst. 2 TR je obhájce oprávněn se zúčastnit všech vyšetřovacích úkonů, jejichž výsledek může být použit jako důkaz v řízení před soudem, ledaže nelze provedení úkonu odložit. Podle § 51 odst. 2 TR se zmocněnec od zahájení trestního stíhání může účastnit všech vyšetřovacích úkonů, kterými se mají objasnit skutečnosti důležité pro uplatnění práv poškozeného (např. nároku na náhradu škody, ale nikoliv výlučně) a jejichž výsledek může být použit jako důkaz v řízení před soudem, ledaže by přítomností zmocněnce mohl být zmařen účel trestního řízení nebo provedení úkonu nelze odložit.

Jelikož jsou tedy právní zástupci za těchto zákonných podmínek oprávněni se účastnit vyšetřovacích úkonů, nelze účtovatelnost těchto úkonů omezovat úvahami nad tím, zda přítomnost právního zástupce byla nakonec nějakým způsobem mandantovi prospěšná či zda výsledky vyšetřovacího úkonu byly použity jako důkaz v trestním řízení. Tento postoj lze podpořit také závěry Krajského soudu v Hradci Králové, který uvedl: „*Soud není oprávněn posuzovat důvodnost účasti obhájce u těchto úkonů, když tuto důvodnost mohl obhájce dovozovat například z možné souvislosti jednotlivých dílčích útoků, z nutnosti poukázat*

---

⁷¹ Pokud by obhájce požadoval přesné zaprotokolování svého vyjádření v rozsahu několika stran, pak by se protáhlo i samotné soudní jednání a v konečném důsledku by pak mohl být odměněn za další úkon podle § 11 odst. 1, písm. g) AT.

⁷² Srov. usnesení Krajského soudu Bratislava ze dne 18. decembra 2012, sp. zn. 6Co/369/2012, rozsudok Okresného soudu Stará Ľubovňa zo dňa 14. marca 2019, sp. zn. 6C/67/2017, usnesenie Okresného soudu Dolný Kubín zo dňa 14. mája 2015, sp. zn. 7C/92/2008.

⁷³ Srov. usnesení ÚS ze dne 24. března 2011, sp. zn. II. ÚS 190/2011.

*na nevěrohodnost či rozpornost výpovědí spoluobviněných a z dalších okolností. To jsou však již úvahy, které přesahují rozhodování podle § 151 odst. 3 tr. ř.*⁷⁴

Podle § 11 odst. 1, písm. e) AT je účast právního zástupce při vyšetřovacích úkonech přípravného řízení účtovatelná v plné sazbě, a to za každé dvě započaté hodiny. Toto ustanovení soudní praxe vykládá tak, že pokud proběhne v přípravném řízení během dvou hodin výslech několika osob na stejném místě a před tímž orgánem, jedná se o jeden úkon.⁷⁵ Výkladem § 11 odst. 1, písm. e) AT lze opravdu dojít k závěru, že úkonem není účast u každého konkrétního vyšetřovacího úkonu zvlášť, ale účast u všech vyšetřovacích úkonů provedených v časovém úseku dvou hodin. Dle jazykového výkladu jsou sice přípustné oba výklady, ale pro druhý z nich lze nalézt i další argumenty. Už při jazykovém výkladu si můžeme povšimnout množného čísla vyšetřovacích úkonů. Advokátní tarif přitom v zásadě používá u každého úkonu jednotné číslo. Tomu může svědčit právě skutečnost, že se úkon neváže k přítomnosti na jednom vyšetřovacím úkonu. I smysluplnost časového ohraničení svědčí spíše pro druhou variantu. Vyšetřovací úkon je ve většině případů skončen před uplynutím dvou hodin a časové kritérium započatých dvou hodin by v takovém případě nemělo příliš smysl.

Mezi nejčastější vyšetřovací úkony v přípravném řízení patří výslechy. Může se však jednat také o konfrontaci, rekognici, vyšetřovací pokus, rekonstrukci, prověrku na místě, ohledání věci či domovní prohlídku. Podle § 161 odst. 1 TŘ je vyšetřování úsek trestního stíhání v přípravném řízení. Policejní orgán může požadovat podání vysvětlení i ve vyšetřovací fázi přípravného řízení podle § 164 odst. 1 věty druhé TŘ. Pokud se tak stane, jedná se taktéž o úkon podle § 11 odst. 1, písm. e) AT. Na tom nic nemění ani skutečnost, že úřední záznam z podaného vysvětlení není v zásadě použitelný jako důkaz v řízení před soudem, vyjma situace § 211 odst. 6 TŘ, protože procesní použitelnost nemá vliv na to, že úkon právní pomoci byl účelně proveden.⁷⁶

S podáním vysvětlení se můžeme často setkat v prověřovací fázi přípravného řízení. Byť ustanovení 11 odst. 1, písm. e) AT hovoří o vyšetřovacích úkonech, nikoliv úkonech trestního řízení, domnívám se, že teleologie právní normy umožňuje analogickou aplikaci tohoto ustanovení i na právní pomoc při podání vysvětlení před zahájením trestního stíhání. Již při podání vysvětlení má každý právo na právní pomoc podle § 158 odst. 5, věta první TŘ

---

⁷⁴ Usnesení KS v Hradci Králové z 29. listopadu 2005, sp. zn. 10 To 495/2005, č. 43/2007 Sb. rozh. tr.

⁷⁵ Srov. usnesení VS v Praze ze dne 7. listopadu 2000, sp. zn. 8 To 143/2001, (BA 4/2002, s. 57), usnesení KS v Plzni ze dne 29. června 1998, sp. zn. 9 To 284/1998, č. 39/2000 Sb. rozh. tr., usnesení VS v Praze ze dne 20. března 1997, sp. zn. 8 To 24/1997, č. 7/1998 Sb. rozh. tr., uznesenie Najvyššieho súdu zo dňa 14. júla 1994, sp. zn. 3 To 83/1994, č. 18/1995 Sb. rozh. tr.

⁷⁶ Srov. usnesení KS v Ostravě ze dne 21. ledna 2003, sp. zn. 3 To 37/2003, (BA 5/2003, s. 45).

a není racionálního důvodu, proč by měla být ohodnocena účast obhájce u výsledku obviněného po zahájení trestního stíhání, ale u podání vysvětlení podezřelého nikoliv. Primární je stále právo na právní pomoc, protože mimosmluvní odměna náleží za účelně poskytnuté právní služby. Zvláště když není vyloučeno, že při splnění zákonných podmínek bude i úřední záznam podkladem pro rozhodnutí o vině a trestu obviněného. I kdyby však nebyl úřední záznam použit jako důkaz v hlavním líčení, stále může být podkladem k rozhodnutí o zahájení trestního stíhání. K stejnému závěru došel ostatně i Krajský soud v Ostravě.⁷⁷

2.5.1 Přestávky a přetržky mezi vyšetřovacími úkony

Obtíže při výpočtu mimosmluvní odměny činí přestávky a přetržky při provádění vyšetřovacích úkonů. Otázka zní, kdy se přestávka mezi jednotlivými vyšetřovacími úkony včítá do úkonu a kdy se už jedná o promeškaný čas podle § 14 odst. 1, odst. 3 AT, který je účtován po 100 Kč za každou započatou půl hodinu. Za příklad mohu uvést situaci, kdy svědek A byl předvolán na 09:00, výslech však začal v důsledku jeho zpoždění až v 09:20 a trval do 10:10. Výslech svědka B byl započat v 10:35 a ukončen v 11:25.

- Jak účtovat zpoždění 20 minut před zahájením výslechu svědka A?

V důsledku zpoždění svědka A, přítomný obhájce i zmocněnec čekali 20 minut na začátek výslechu. Tento čas není podle advokátního tarifu účtovatelný ani jako promeškaný čas podle § 14 AT, jelikož § 14 odst. 1, písm. b) AT se aktivuje až při zpoždění delším než 30 minut. Zároveň nebyl vyšetřovací úkon doposud zahájen, takže nelze včítat dané zpoždění k později zahájenému úkonu.

- Jak účtovat časovou mezeru 25 minut mezi výslechy?

Výslech svědka A trval 50 minut, výslech svědka B trval taktéž 50 minut. Mezi těmito výslechy byla přestávka 25 minut. Zde se sice obhájce fakticky účastnil výslechů v souhrnné délce pouze 100 minut, ale zároveň v průběhu přestávky byl omezen v právu poskytovat jiné právní služby a proběhnuvší přestávka se bezprostředně týkala následujícího vyšetřovacího úkonu. Zároveň tento čas není ani účtovatelný jako promeškaný čas, protože nepřesáhl hranici 30 minut uvedenou v § 14 odst. 1, písm. b) AT. Soudní praxe tudíž stanovila pro účtování přestávek hranici právě 30 minut.⁷⁸ Přestávky do 30 minut délky trvání se včítají

---

⁷⁷ Tamtéž.

⁷⁸ Srov. usnesení KS v Praze ze dne 11. září 2017, sp. zn. 4 T 21/2013, usnesení VS v Praze ze dne 21. července 2001, sp. zn. 12 To 97/2001, č. 13/2003 Sb. rozh. tr., usnesení VS v Praze ze dne 7. listopadu 2000, sp. zn. 8 To 143/2001, (BA 4/2002, s. 58), usnesení KS v Ostravě ze dne 8. listopadu 1999, sp. zn. 7 To 738/1999, č. 31/2000

do prováděného úkonu, zatímco přestávky přesahující 30 minut již splňují požadavky § 14 AT a jedná se tak o promeškaný čas. Pokud soudní praxe dospěla k závěru včítání několika vyšetřovacích úkonů provedených v průběhu dvou hodin do jednoho úkonu právní služby, pak se mi závěr o včítání přestávek kratších 30 minut do úkonu jeví jako proporcionální a výkladově přijatelné řešení. Právní zástupce by měl při očekávání delší přestávky přesto zvážit, zda může v jejím průběhu poskytovat právní služby jiným způsobem. Protože pokud v průběhu déle trvající přestávky advokát mohl poskytovat jiné právní služby, nejedná se vůbec o promeškaný čas.⁷⁹

Výše uvedený výklad přestávek mezi vyšetřovacími úkony (obdobně u účasti před soudem) však nelze aplikovat absolutně. Musí totiž existovat také horní hranice, kdy už nepůjde o přestávku mezi dvěma vyšetřovacími úkony, ale dojde k přetržení a zahájení nového úkonu. Jsem názoru, že by tato pomyslná horní hranice měla být maximálně v délce 2 hodin. Protože už samotné časové kritérium pro úkon podle § 11 odst. 1, písm. e) AT stanovuje délku dvou hodin. Tudíž považovat dobu delší, než dvě hodiny jako dobu bezprostředně navazující na předchozí vyšetřovací úkon se mi jeví jako iracionální. V tomto směru tedy souhlasím s názorem Vrchního soudu v Praze.⁸⁰

2.6 Prostudování spisu při skončení vyšetřování

Za každé započaté dvě hodiny prostudování spisu při skončení vyšetřování náleží obhájci i zmocněnci mimosmluvní odměna za jeden úkon podle § 11 odst. 1, písm. f) AT. Jedná se o reakci na § 166 odst. 1 TŘ, který dává právo prostudovat spis a učinit návrhy na doplnění vyšetřování obviněnému, jeho obhájci a poškozenému, který uplatnil právo na náhradu škody.⁸¹ Prostudování spisu při skončení vyšetřování je významným právem obhajoby a účtování tohoto úkonu nečiní v praxi větší obtíže. Provedení úkonu vč. časového rozpětí musí být policejním orgánem zapsáno do vyšetřovacího spisu podle § 166 odst. 1 TŘ, čímž se usnadňuje důkazní situace ohledně provedení úkonu.

V praxi se vyskytla otázka, zda je možné vyúčtovat opakované prostudování spisu při skončení vyšetřování. Vyjdou-li po prostudování spisu najevo další podstatné skutečnosti

---

Sb. rozh. tr., usnesení KS v Ostravě ze dne 5. února 1997, sp. zn. 5 To 152/1997, č. 46/1997 Sb. rozh. tr., usnesení VS v Praze ze dne 20. března 1997, sp. zn. 8 To 24/1997, č. 7/1998 Sb. rozh.tr.

⁷⁹ Srov. usnesení KS v Ostravě ze dne 8. listopadu 1999, sp. zn. 7 To 738/1999, č. 31/2000 Sb. rozh. tr., usnesení KS v Brně ze dne 7. dubna 2004, sp. zn. 3 To 117/2004, č. 172/2004 Výběr VKS.

⁸⁰ Srov. usnesení VS v Praze ze dne 7. listopadu 2000, sp. zn. 8 To 143/2001, (BA 4/2002, s. 57), usnesení KS v Brně ze dne 30. září 1997, sp. zn. 4 To 417/1997, (BA 1/1998, s. 50).

⁸¹ Také zmocněnec prostřednictvím § 51 odst. 1 věta za středníkem TŘ v návaznosti na § 166 odst. 1 TŘ.

nebo jsou provedeny další důkazy, např. z důvodu vyhovění návrhu obhájce na doplnění vyšetřování, pak je povinností policejního orgánu znovu umožnit všem oprávněným osobám prostudovat vyšetřovací spis a umožnit jim navrhnout další doplnění vyšetřování. Každé takové prostudování trestního spisu naplňuje hypotézu § 11 odst. 1, písm. f) AT. Tento závěr je v souladu také s řádným výkonem právního zastoupení.⁸²

Lze se setkat s právní větou Vrchního soudu v Olomouci, podle níž pořízení fotokopie ze spisu digitálním fotoaparátem není úkonem právní služby účtovatelným podle AT.⁸³ Takto sestavená právní věta je poněkud zavádějící. Mohla by totiž vést k závěru, že účtovatelnost prostudování spisu narušuje pořízení fotokopí. Tak tomu samozřejmě nemůže být. Trestní řád v § 65 odst. 1 uvádí, že obhájce je oprávněn pořizovat kopie spisů. Není na újmu řádného výkonu obhajoby, pokud si obhájce pořídí fotokopie spisu a ty si následně prostuduje jinde nebo předloží svému klientovi. Mnohdy se může jednat o vhodný postup. Například pokud je udělena substitute k nahlížení do spisu advokátnímu koncipientovi, je vhodné, aby ten pořídil kopie důležitých listin, se kterými se může později seznámit také advokát. Následné studium fotokopí v prostorách advokátní kanceláře však již nelze účtovat jako prostudování spisu podle § 11 odst. 1, písm. f) AT. Pořízení fotokopie tak samo o sobě není překážkou účtovatelnosti nahlížení do spisu. Právní věta Vrchního soudu v Olomouci je formulovaná nešťastně. Z odůvodnění usnesení plyne důležitá skutečnost, že v okamžiku pořizování fotokopí soudní spis neobsahoval žádné nové listiny, se kterými by nahlízející již nebyl seznámen. Nad to je třeba uvést, že se nejednalo o prostudování spisu na konci vyšetřování, ale o běžné nahlížení do spisu v průběhu řízení. Účtovatelnost těchto úkonů je vzhledem k požadavku účelnosti dosti problematická, jak ostatně budu rozebírat hned v následující podkapitole. Právní větu je tudíž třeba vykládat v tomto světle.⁸⁴

2.6.1 Nahlížení do spisu v průběhu trestního řízení

Na rozdíl od prostudování spisu při skončení vyšetřování, kdy soudní praxe nemá větší potíže s uznatelností těchto úkonů, pak u běžného nahlížení do spisu v průběhu řízení jsou soudy zdrženlivé. Obhájce má sice v rámci obhajoby podle § 65 odst. 1 TR právo nahlížet do spisu a účtovatelnost tohoto úkonu je přípustná pomocí § 11 odst. 1, písm. f), odst. 3 AT, ale je zde kladen zvýšený důraz na zkoumání účelnosti těchto úkonů. Soustavné nahlížení

---

⁸² Srov. usnesení KS v Hradci Králové z neznámého dne, sp. zn. 10 To 436/2017.

⁸³ Srov. usnesení VS v Olomouci ze dne 25. února 2014, sp. zn. 4 Cmo 376/2013.

⁸⁴ Obdobně rozsudok Okresního soudu Vranov nad Topľou zo dňa 16. januára 2015, sp. zn. 13C/365/2014.

do spisu může být posouzeno jako účelové navyšování úkonů. Podobně jako u většího počtu právních porad, je i zde nutné obezřetně zkoumat požadavek účelnosti.

Pokud je obhájce ustanoven obviněnému v průběhu hlavního líčení anebo při odvolacím či dovolacím řízení, pak se obhájce musí vypořádat také s procesním stavem, do kterého vstupuje. Musí se seznámit s doposud provedenými důkazy, stanovisky stran atd. Z pohledu advokáta je tak mnohem náročnější seznámit se se stavem řízení až v odvolacím řízení, než když provádí obhajobu od samotného zahájení trestního řízení. Byť bylo řečeno, že příprava zastoupení v sobě obsahuje také nahlédnutí do spisu, soudní praxe bývá v této otázce benevolentnější a uznává v takovém případě nahlížení do spisu jako samostatný úkon podle § 11 odst. 1, písm. f), odst. 3 AT.⁸⁵ Krom zvýšené náročnosti na prostudování takového spisu v průběhu probíhajícího trestního stíhání, lze také ve prospěch tohoto závěru uvést, že takový obhájce neměl ani možnost se seznámit se spisem při skončení vyšetřování, za které by mu jinak náležela plná odměna podle § 11 odst. 1, písm. f) AT.

Za účelné by bylo možné v průběhu trestního řízení, vyjma situace § 166 TŘ, označit také nahlížení do spisu, které se časově sbíhá s procesně důležitými mezníky trestního řízení, neboť v rámci nich trestní řád zpravidla dává obhájci možnost na ně určitým způsobem reagovat. Mám na mysli vydání usnesení o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 TŘ, proti kterému může obhájce podat stížnost nebo nahlížení do spisu před hlavním líčením, pokud se vzhledem k okolnostem případu jeví jako potřebné. Můj postoj je postaven na obdobné myšlence jako rozhodnutí Nejvyššího soudu v rámci civilního řízení, jehož obecné závěry by bylo možné vztáhnout také do prostředí trestního řízení. Dle Nejvyššího soudu je možné výjimečně využít analogii k § 11 odst. 1, písm. f) AT bude-li to ospravedlnitelné okolnostmi případu při zkoumání nezbytnosti a účelnosti takového nahlížení do spisu, jakož i konkrétní procesní situací.⁸⁶ V civilního řízení bývá důležitým mezníkem koncentrace řízení, proto může být za účelné shledáno nahlížení do spisu před prvním jednáním ve věci, na jehož konci bude pravděpodobně řízení zkoncentrováno podle § 118b odst. 1 OSŘ.⁸⁷ Obdobným mezníkem je pro poškozeného v trestním řízení zahájení dokazování v rámci hlavního líčení, pokud v řízení uplatnil či má v úmyslu uplatnit nárok na náhradu újmy.⁸⁸

---

⁸⁵ Srov. usnesení NS ze dne 22. září 2003, sp. zn. 7 Tz 51/2001-I, rozsudek NS ze dne 16. června 1999, sp. zn. 7 Tz 66/1999, č. 23/2000 Sb. rozh. tr., usnesení VS v Praze ze dne 18. září 1998, sp. zn. 4 To 53/1998, (BA 1/1999, s. 71).

⁸⁶ Srov. usnesení NS ze dne 8. září 2015, sp. zn. 22 Cdo 1176/2015.

⁸⁷ Srov. usnesení NS ze dne 28. listopadu 2017, sp. zn. 32 Cdo 3521/2017.

⁸⁸ *Sensu lato* majetkové škody (skutečná škoda, ušlý zisk) i nemajetkové újmy podle § 2894, § 2952 OZ. Ve smyslu adhezního řízení obdobně u povinnosti odsouzeného vydat poškozenému bezdůvodné obohacení podle § 154 TŘ.

Soudy nicméně nejsou obecně nakloněny uznávat běžné nahlížení do spisu, vyjma prostudování vyšetřovacího spisu při skončení vyšetření. Jelikož však pro řádný výkon obhajoby je nutné do spisu nahlédnout i mimo tento případ, otevírá se mezera mezi úkony řádné obhajoby a účtovatelnými úkony podle advokátního tarifu. Proto *de lege ferenda* by bylo vhodné rozšířit § 11 AT o další případy nahlížení do spisu. Bylo by možné privilegiovat prostudování spisu při skončení vyšetřování plnou sazbou, zatímco ostatní případy nechat jen v poloviční sazbě.

2.7 Účast na jednání před soudem

Pokud bude právní zástupce účasten jednání správního či jiného orgánu, jakož i jednání před soudem, jedná se o úkon v plné sazbě podle § 11 odst. 1, písm. g) AT, a to za každé započaté dvě hodiny. V trestním řízení bude v plné sazbě úkon účtovatelný především za účast u hlavního líčení, u výslechu obviněného při rozhodování o vazbě,⁸⁹ v rámci veřejného zasedání u odvolacího soudu atd.

Pokud se však bude jednat o jednání, při kterém dojde pouze k vyhlášení rozhodnutí, pak se jedná o úkon v poloviční sazbě podle § 11 odst. 2, písm. f) AT. Význam této diference tkví v odlišné náročnosti úkonů. Rozdíl mezi těmito úkony však není jen ve významnosti, ale také v časovém omezení. Účast na jednání před soudem, kdy dojde pouze k vyhlášení rozhodnutí, totiž podle jazykového vyjádření § 11 odst. 2, písm. f) AT není účtována za každé započaté dvě hodiny. Jelikož se jedná pouze o vyhlášení rozhodnutí nebude zpravidla účast u takového jednání obnášet vyšší časovou zátěž než právě dvě hodiny, přesto takové situace občas mohou nastat.

V takovém případě by dle mého účast obhájce či zmocněnce na takovém jednání bylo možné účtovat v poloviční sazbě za každé dvě započaté hodiny jednání na základě analogické aplikace § 11 odst. 2, písm. f) AT s odkazem na § 11 odst. 1, písm. g) AT. Teleologie těchto ustanovení připouští analogickou aplikaci, když účast na jednání před soudem podle § 11 odst. 1, písm. g) AT zohledňuje časovou náročnost a nenacházím důvod proč by stejná okolnost neměla být zohledněna také u jednání, při kterém dochází pouze k vyhlášení rozhodnutí. Při účtování v poloviční sazbě bude zároveň výsledek stále odpovídat snížené právní náročnosti. Je možné se domnívat, že se jedná o teleologickou mezeru, neboť normotvůrce

---

⁸⁹ Viz usnesení KS v Hradci Králové ze dne 22. února 2007, sp. zn. 10 To 34/2007, č. 34/2008 Sb. rozh. tr.

nemůže myslet na všechny situace, které mohou při aplikaci práva nastat. K stejnému závěru dospěl také Vrchní soud v Praze v roce 2001.⁹⁰

Co se týče výpočtu délky účasti na jednání, pak jsou dané úkony účtovatelné podle stejných kritérií jako účast na vyšetřovacích úkonech v přípravném řízení podle § 11 odst. 1, písm. e) AT. Řešení problematiky přestávek u vyšetřovacích úkonů tak lze vztáhnout i na účast na jednání před soudem. Lapidárně řečeno přestávky do 30 minut se započítávají do úkonu, zatímco přestávky v rozmezí 30–120 minut jsou v zásadě účtovatelné jako promeškaný čas podle § 14 odst. 1, písm. b) AT.⁹¹

V trestním řízení není nikterak výjimečné ani hlavní líčení rozložené do několika dnů. Konec jednacího dne můžeme označit za přetržku hlavního úkonu a pokračováním v hlavním líčení následujícího dne je zahájen další úkon, protože bezprostředně časově nenavazuje na úkon z předchozího dne.⁹² Tento postoj odpovídá závěrům problematiky přestávek a přetržek. Dle mého názoru na teorii přestávek a přetržek nemá vliv, zda je hlavní líčení přerušeno nebo odročeno.

Kdysi se však vedla debata nad rozdílem mezi přerušением hlavního líčení a odročením hlavního líčení na další den z hlediska účtování úkonů. Při přerušení jednání se sčítaly doby účasti z obou dnů, zatímco zahájením odročeného jednání vznikl nárok na nový úkon.⁹³ Takový postup se mi jeví jako neopodstatněně diferencující a zapříčiňující hodnotové rozpory v advokátním tarifu, protože fakticky pro poskytování právních služeb není rozdílu v právním důvodu „pozastavení“ jednání. Prvním sjednocujícím rozhodnutím bylo usnesení Vrchního soudu v Praze z roku 1994: „*V případě vícedenního procesu se nemůže jednat o jeden děletrvající úkon právní pomoci proto, neboť tento úkon je z objektivních důvodů a na delší dobu, než je běžná ‚přestávka‘ přerušován.*“⁹⁴ Tento postoj byl znova potvrzen a publikován ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu: „*Soudní praxe poslední doby*

---

⁹⁰ Usnesení VS ze dne 10. září 2001, sp. zn. 4 To 51/2001, uveřejněné v KOVÁŘOVÁ: Advokátní tarif. Odměna..., s. 262.

⁹¹ Srov. usnesení KS v Praze ze dne 11. září 2017, sp. zn. 4 T 21/2013, usnesení VS v Praze ze dne 20. března 1997, sp. zn. 8 To 24/1997, č. 7/1998 Sb. rozh. tr., usnesení VS v Praze ze dne 21. července 2001, sp.zn. 12 To 97/2001, č. 13/2003 Sb. rozh. tr.

⁹² Srov. usnesení NS ze dne 30. září 2014, sp. zn. 25 Cdo 1610/2014, č. 27/2014 Sb. rozh. civ., usnesení VS v Praze ze dne 21. července 2001, sp. zn. 12 To 97/2001, č. 13/2003 Sb. rozh. tr., usnesení VS v Praze ze dne 23. března 1994, sp. zn. 1 To 31/1993, (BA 9/1994, s. 51).

⁹³ Srov. BLÁHA. In PAPEŽ: Otázky advokátního tarifu..., s. 66–67 nebo KOVÁŘOVÁ. In PAPEŽ: Předpisy o odměňování..., s. 52. Zvláštní však je, že dané pasáže napsala Kovářová, která pak v roce 2019 společně s Tichou In KOVÁŘOVÁ: Advokátní tarif. Odměna ..., s. 259 uvádí, že u několikadenního jednání je třeba jednání sčítat, aniž by uvedla jakýkoliv důvod či odkaz na relevantní judikaturu zdůvodňující tuto změnu postoje.

⁹⁴ Usnesení VS v Praze ze dne 23. března 1994, sp. zn. 1 To 31/1993, (BA 9/1994, s. 51).

se sjednotila na zásadě, že první a každý další den hlavního líčení se začíná nový úkon a že dobu úkonů provedených v různých dnech nelze sčítat.⁹⁵

2.8 Úkony v řízení o předběžném opatření a návrh na zajištění důkazu

Orgány činné v trestním řízení postupují v mezích zákona z úřední povinnosti tak, aby byl nejen zjištěn skutkový stav, o kterém nejsou důvodné pochybnosti, ale také postupují takovým způsobem, aby byl naplněn účel trestního řízení. *Sensu lato* je účelem trestního řízení také rozhodnutí o nároku poškozeného na náhradu újmy a objasnění skutečností, které pachatele vedly k trestnému činu. Návrhy na uložení předběžného opatření a zajištění důkazů nejsou návrhy ve věci samé, ale v určitém směru přispívají k naplnění účelu trestního řízení. Proto jsou tyto instituty společně uvedeny v hlavě IV trestního řádu a z pohledu advokátního tarifu v § 11 odst. 2, písm. a) AT, § 11 odst. 1, písm. j) AT.

2.8.1 Návrh na uložení předběžného opatření

S návrhy na uložení předběžného opatření je možné se setkat z pozice navrhovatele jak u poškozeného, tak i obviněného. Poškozený může navrhopat soudu např. uložení zákazu styku podle § 88c písm. a) TŘ, obviněný zase může při posuzování vazby navrhopat uložení předběžného opatření jako prostředku nahrazujícího vazbu podle § 73 odst. 1, písm. d) TŘ.⁹⁶

Pro účtovatelnost návrhu na uložení předběžného opatření podle advokátního tarifu je důležité sledovat okamžik zahájení řízení. Dojde-li návrh na uložení předběžného opatření ještě před zahájením řízení ve věci samé, pak je naplněna hypotéza § 11 odst. 1, písm. j) AT s plnou sazbou mimosmluvní odměny. Pokud naopak dojde k návrhu až po zahájení řízení, bude úkon oceněn pouze poloviční sazbou podle § 11 odst. 2, písm. a) AT. Lze se domnívat, že snížení sazby je odůvodněno úvahou normotvůrce o snížené naléhavosti návrhu, pokud již je vedeno řízení ve věci samé. Tato úprava tak dopadá především na občanskoprávní řízení. Z pohledu trestního práva pak za okamžik zahájení řízení ve věci samé považují zahájení trestního řízení podle § 158 odst. 3 TŘ, § 12 odst. 10 TŘ. Z toho plyne, že z pohledu obviněného připadá v úvahu pouze poloviční sazba podle § 11 odst. 2, písm. a) AT a z pohledu poškozeného zpravidla také.

Může však dojít k situaci, kdy poškozený podá návrh na uložení předběžného opatření společně s trestním oznámením. Na rozdíl od nalézacího civilního řízení u návrhových věcí,

---

⁹⁵ Usnesení VS v Praze ze dne 21. července 2001, sp. zn. 12 To 97/2001, č. 13/2003 Sb. rozh. tr.

⁹⁶ Byť takový úkon by byl zřejmě posouzen jako neúčelný, protože může být zpravidla učiněn v průběhu vazebního zasedání.

se nezhajuje trestní řízení okamžikem podání trestního oznámení. Pro policejní orgán se jedná pouze o jeden z možných podkladů k rozhodnutí, zda je zde skutečně určité hmatatelné podezření ze spáchání trestného činu. Pokud tedy bude následně zahájeno trestní řízení, měl by být takový návrh oceněn v plné sazbě podle § 11 odst. 1, písm. j) AT.

2.8.2 Návrh na zajištění důkazu

Aby bylo možné dosáhnout účelu trestního řízení, je nutné procesně zajistit věci důležité pro trestní řízení, mezi které trestní řád v § 77b odst. 1, písm. a) řadí věci sloužící pro důkazní účely. Pokud obviněný či poškozený nebude moci opatřit určitý důkaz, může navrhnout OČTŘ, aby danou věc zajistil pro důkazní účely trestního řízení. Pokud budou takové návrhy vykonány účelně, měly by být oceněny podle § 11 odst. 2, písm. a) AT.

Jako přínosný se mi jeví institut zajištění nároku poškozeného na náhradu újmy podle § 47 odst. 2 TŘ. Smyslem tohoto institutu je zajistit část majetku obviněného již v průběhu trestního řízení v rozsahu pravděpodobné újmy způsobené poškozenému. V důsledku zajištění má obviněný omezeno dispoziční právo s takto zajištěnou věcí. Z pohledu obviněného jsou tudíž účinky zajištění podobné jako podle § 79e odst. 2 TŘ. Byť zajištění nároku poškozeného podle § 47 TŘ nesměřuje k zajištění důkazu trestního řízení, jak je uvedeno v § 11 odst. 2, písm. a) AT, stále směřuje k naplnění účelu trestního řízení. Jazykový výklad neumožňuje subsumpci návrhu poškozeného na zajištění nároku škody pod § 11 odst. 2, písm. a) AT, avšak při využití analogie se povahou, smyslem a účelem úkonu nejvíce podobá právě návrhu na zajištění důkazu.

2.9 Žádost o navrácení lhůty

Ustanovení 11 odst. 2, písm. b) AT hovoří o návrhu na odstranění zmeškání lhůty jako úkonu právní služby ohodnoceného poloviční sazbou. Používá přitom civilněprávní terminologii § 58 OSŘ. Smyslem takového návrhu je prominutí procesní lhůty, kterou navrhovatel z omluvitelného důvodu promeškal, a díky čemuž nemohl učinit úkon, ke kterému byl oprávněn. Obdobné účinky má v intencích trestního práva institut navrácení lhůty podle § 61 TŘ, kdy zmeškaným úkonem může být pouze opravný prostředek, nestanoví-li trestní řád jinak.

Z jazykového hlediska se zmeškání lhůty podle OSŘ a navrácení lhůty podle TŘ liší pouze ve zvolené terminologii. Význam těchto institutů je však obdobný. Za schůdný k podřazení navrácení lhůty pod § 11 odst. 2, písm. b) AT se mi jeví i výsledek jazykového

výkladu. Při interpretaci právní normy § 11 odst. 2, písm. b) AT je rozhodující totožné teleologické pozadí těchto institutů. Není tudíž ani třeba přistupovat k dotváření práva analogií.

2.10 Jednání s protistranou

Dle § 11 odst. 1, písm. i) AT je úkonem v plné sazbě oceněno jednání s protistranou, a to každé dvě započaté hodiny. První otázkou může být, zda lze pod jednání stran subsumovat i e-mailovou korespondenci stran? Z jazykového výkladu plyne, že se musí jednat o ústní jednání mezi stranami. Zvláště kvůli dovětku „a to každé započaté dvě hodiny“. V tomto směru považuji jazykový závěr za nesporný, vylučující aplikaci jiných výkladových metod. V úvahu už tak přichází pouze rozšíření rozsahu právní normy analogií s odkazem na teleologii ustanovení. Smyslem právní normy sice je účtovatelnost jednání stran, které může vyřešit jejich spor i bez soudní ingerence, ovšem překážkou zůstává praktická otázka, jak by se písemná komunikace podle § 11 odst. 1, písm. i) AT účtovala? Takový způsob jednání stran lze jen stěží věrohodně vyčíslit v jednotkách času. Navíc u probíhající osobní či telefonní komunikace je splněn požadavek, že i druhá strana má vůli si minimálně vyslechnout návrh jedné ze stran a případně v diskurzu pokračovat. To již nelze říci u písemného návrhu jedné ze stran, která má v úmyslu tímto návrhem zahájit jednání mezi stranami. Docházím tak k závěru, že hypotéze právní normy nebudou tyto úkony odpovídat ani při použití analogie a jedná se tak spíše o otázku úpravy *de lege ferenda*.

V prostředí trestního práva si lze představit např. jednání obviněného s poškozeným o uzavření narovnaní. Může se jednat o jednání samotných právních zástupců nebo jednání za přítomnosti jejich zmocnitelů či úředníka Probační a mediační služby. Výsledkem tohoto jednání může být dohoda o narovnaní, kterou podle § 309 odst. 1 TŘ v řízení o přečinech schvaluje soud a v přípravném řízení státní zástupce. Pro posouzení účelnosti nemůže být relevantní, zda byla uzavřená dohoda schválena soudem nebo zda vůbec jednání dospělo k uzavření dohody, neboť výsledek jednání není podmínkou daného úkonu. Pokud poškozený projevil vůli jednat s obviněným, ale přesto k uzavření konkrétní dohody nedošlo, byly splněny všechny podmínky § 11 odst. 1, písm. i) AT, jako i požadavek účelnosti, neboť jednání stran mohlo reálně vést k uzavření dohody o narovnaní, která významně podporuje restorativní justici.

2.11 Opravné prostředky

Trestní řád umožňuje oprávněným osobám podat řádný opravný prostředek (odvolání podle § 245 a násl. TŘ, stížnost podle § 266 a násl. TŘ, odpor podle § 314g a násl. TŘ),

jakož i mimořádný opravný prostředek (dovolání podle § 265a a násl. TŘ, podnět k stížnosti pro porušení zákona podle § 266 a násl. TŘ, návrh na obnovu řízení podle § 277 a násl. TŘ). Podání odvolání, dovolání, návrhu na povolení obnovy řízení a stížnosti proti povolení obnovy řízení oceňuje advokátní tarif v plné sazbě podle § 11 odst. 1, písm. k) AT, zatímco podnět k podání stížnosti pro porušení zákona v poloviční sazbě podle § 11 odst. 1, písm. l) AT. Odpor proti trestnímu příkazu není výslovně uveden v § 11 odst. 1 AT, nicméně svou povahou má nejbližše právě k odvolání. Trestní příkaz má totiž podle § 314e odst. 7 TŘ povahu odsuzujícího rozsudku.

K podání dovolání při zániku zmocnění obhájce bych odkázal na znění § 41 odst. 5 TŘ. Ustanovení obhájce zpravidla zaniká skončením trestního stíhání. I když však zmocnění zaniklo, je stále obhájce oprávněn a povinen se s obviněným poradit a případně podat žádost o milost či odklad výkonu trestu anebo dovolání k Nejvyššímu soudu a zúčastnit se dovolacího řízení. Pokud tudíž obhájce podá dovolání, náleží mu mimosmluvní odměna za tento úkon, neboť se stále jedná o součást obhajoby.⁹⁷ To nebude platit, pokud právní zástupce podá opravný prostředek proti vůli svého klienta, protože advokát je stále vázán pokyny klienta.⁹⁸

Předmětem § 11 odst. 1, písm. k), písm. l) AT jsou také vyjádření k výše uvedeným opravným prostředkům. Za zvážení stojí posouzení duplik reagujících na tato vyjádření. Jedná se o další vyjádření osoby, která opravný prostředek podala, a která tímto reaguje na vyjádření (repliku) jiné osoby. *Stricto sensu* se nejedná o vyjádření k opravnému prostředku. *Sensu lato* však jde stále o vyjádření vztahující k podanému opravnému prostředku, byť tím stěžovatel formálně reaguje na repliku. Extensivní jazykový výklad v tomto smyslu pokládám za přijatelný. Účelem předmětného ustanovení je poskytnout ochranu právům osob dotčených podaným opravným prostředkem k vyjádření, které může v konečném důsledku mít také vliv na rozhodnutí ve věci. Z tohoto pohledu proto i duplika stěžovatele může být v některých případech důvodná a účelná, když reaguje na významné skutkové či právní skutečnosti uvedené v replice, a které zároveň odvolatel nemohl rozumně zahrnout do svého původního opravného prostředku. Taková duplika by odpovídala smyslu a účelu § 11 odst. 1, písm. k), písm. l) AT. Dle individuálních okolností případu proto shledávám i duplika stěžovatele za subsumovatelnou pod vyjádření k opravným prostředkům.

---

⁹⁷ Viz náleží ÚS ze dne 26. dubna 2005, sp. zn. IV. ÚS 167/2005, (N 94/37 SbNU 277).

⁹⁸ Vyjma případů, kdy je obviněný v daném rozsahu omezen ve svéprávnosti s odkazem na § 41 odst. 2, odst. 4 TŘ. Srov. usnesení VS v Praze ze dne 5. listopadu 2008, sp. zn. 2 To 79/2008, (BA 1-2/2009, s. 64).

2.11.1 Opravný prostředek proti nemeritornímu rozhodnutí

Pokud by byl podáván opravný prostředek proti procesnímu rozhodnutí, bylo by třeba aplikovat § 11 odst. 2, písm. c), d) AT oceňující tyto úkony poloviční sazbou. Ustanovení 11 odst. 2, písm. c) AT dopadá především na odvolání proti nemeritornímu rozhodnutí v občanskoprávních sporech. Ustanovení 11 odst. 2, písm. d) AT se z pohledu trestního řízení jeví jako přílehavější, když upravuje návrhy a stížnosti ve věcech, projednávaných ve veřejném zasedání. Při využití analogie § 11 odst. 3 AT a zkoumání povahy a účelu jednotlivých úkonů se bude jednat o tenkou hranici mezi těmito úkony, pod něž budeme zvažovat zařazení např. stížnosti projednávané v neveřejném zasedání.⁹⁹

2.11.2 Jiné podněty a žádosti o přezkum

Svou povahou se opravným prostředkům uvedeným v trestním řádu pomyslně blíží také podnět státnímu zástupci k provedení dozorčích prostředků v rámci dozoru nad zachováním zákonnosti přípravného řízení podle § 174 TŘ. Využití této možnosti je na místě např. u odevzdání věci správnímu orgánu pro podezření ze spáchání přestupku podle § 159a odst. 1, písm. a) TŘ. Obdobně u jiných žádostí o přezkoumání postupu policejního orgánu nebo státního zástupce podle § 157a TŘ. S odkazem na povahu úkonu a jeho cíle bych tyto úkony analogicky podřadil pod § 11 odst. 1, písm. k), písm. l) AT. Smyslem podání podnětu je přezkoumání postupu OČTŘ, který nevedl k formálnímu rozhodnutí, které by bylo možné napadnout řádným opravným prostředkem. V tomto smyslu se proto podněty dozorujícímu státnímu zástupce materiálně podobají opravným prostředkům uvedeným v § 11 odst. 1 AT. Zvláště když normotvůrce ocenil stejnou sazbou i podnět k podání stížnosti pro porušení zákona. Věcnou blízkost by bylo možné nalézt také k § 11 odst. 1, písm. d) AT.

2.11.3 Kritérium účelnosti

Advokát je vázán pokynem svého klienta, který pokud, i přes poučení trvá na využití prostředku, který mu trestní řád dává, je advokát povinen v mezích právního řádu opravný prostředek jeho jménem podat podle § 3 odst. 1, § 16 odst. 1 zákona o advokacii. Dvojinstančnost trestního řízení je významným aspektem práva na spravedlivý proces, které je ústavně zaručeno v čl. 2, odst. 1 Protokolu č. 7 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Důležitým nástrojem ochrany práv obviněného před obžalobou státu jsou právě

---

⁹⁹ Viz podkapitola 2.12.

opravné prostředky. Proto by požadavek účelnosti v tomto směru neměl ve větší míře bránit účtovatelnosti úkonů podle § 11 odst. 1, písm. k) AT.

Za neúčelné je nicméně třeba označit účtování blanketního odvolání a následného odůvodnění jako dvou úkonů právních služeb. Jednalo by se o ukázkový příklad umělého navyšování úkonů.¹⁰⁰ Pokud právní zástupce z časových důvodů nestačil vypracovat odůvodnění odvolání a zasílá jej soudu až později, pak není důvodu, proč by tato okolnost měla jít k tíži kohokoliv jiného, a to ani vlastního klienta. Zajímavý je v tomto směru názor ČAK, která za neetické shledala účtování mimosmluvní odměny za podání neodůvodněného odporu či odvolání.¹⁰¹ Osobně shledávám podstatný rozdíl mezi blanketním odvolání a odporem. Odvolání musí být podle § 249 odst. 1 TŘ řádně odůvodněno, jinak by procesní úkon trpěl vadou a předseda senátu soudu prvního stupně by vyzval odvolatele k nápravě podle § 251 odst. 1 TŘ a v případě nesjednání nápravy by jej odvolací soud odmítl podle § 253 odst. 3 TŘ. Takové odmítnuté odvolání by se pak skutečně nejevilo jako řádně a účelně vykonané. Ovšem u odporu proti trestnímu příkazu není odůvodnění zákonem vyžadováno. Podáním odporu se trestní příkaz *ex lege* ruší a samosoudce nařídí ve věci hlavní líčení. Podaný odpor neobsahující odůvodnění by dostal zákonným požadavkům a splnil svůj účel. Z toho důvodu shledávám takový úkon za řádně a účelně provedený i bez odůvodnění.

Za neúčelný může být považován také tzv. argumentační ping pong, který jsem nastínil na začátku této kapitoly. Neúčelným může být shledáno již v pořadí první vyjádření. Při posuzování účelnosti je možné přihlídnout k obsahu podání.¹⁰² Zda může vyjádření zpochybnit argumentaci uvedenou v opravném prostředku, zda obsahuje právní posouzení rozhodných otázek, namítá přípustnost opravného prostředku atd. Pokud by se právní zástupce spokojil pouze s konstatováním již vyřčených skutkových závěrů a nesporných okolností, nikterak nenapadal argumentaci stěžovatele a dané vyjádření se nemohlo nikterak projevit na výsledku řízení, pak bych jej považoval za neúčelné.¹⁰³ Příkladem může být vyjádření zasláné soudu až po meritorním rozhodnutí.

---

¹⁰⁰ Obdobně uznesenie Okresného súdu Vranov nad Topľou zo dňa 27. marca 2015, sp. zn. 13C/126/2014.

¹⁰¹ KOVÁŘOVÁ. In PAPEŽ: Otázky advokátního tarifu..., s. 20.

Zároveň uvádím, že samotný rozpor s Etickým kodexem ČAK sám o sobě ještě nemusí znamenat neoprávněnost účtování úkonu.

¹⁰² To stále neznamená, že by soud byl oprávněn hodnotit kvalitu poskytnutých služeb či procesní strategii obhajoby. Viz usnesení NS ze dne 7. března 1991, sp. zn. 6 To 11/1991, č. 42/1991 Sb. rozh. tr., usnesení KS v Hradci Králové ze dne 29. listopadu 2005, sp. zn. 10 To 495/2005, č. 43/2007 Sb. rozh. tr.

¹⁰³ Srov. usnesení NS ze dne 21. srpna 2014, sp. zn. 33 Cdo 2711/2014.

2.12 Návrhy a stížnosti ve věcech, ve kterých se rozhoduje ve veřejném zasedání

Předmětem § 11 odst. 2, písm. d) AT jsou návrhy a stížnosti ve věcech, ve kterých se rozhoduje ve veřejném zasedání a vyjádření k nim, vyjma odvolání, návrhu na obnovu řízení a podnětu k stížnosti pro porušení zákona. Tyto úkony právních služeb jsou ohodnoceny poloviční sazbou mimosmluvní odměny. Jde zejména o návrhy na zahájení řízení a stížnosti ve smyslu opravného prostředku proti usnesení podle § 141 odst. 1 TR. *Stricto sensu* však jen ty, o kterých se rozhoduje ve veřejném zasedání.

2.12.1 Jiné úkony ve věcech, ve kterých se rozhoduje ve veřejném zasedání

Zajímavou otázkou je účtovatelnost jiných úkonů než návrhů či stížností ve věcech projednávaných ve veřejném zasedání. Krajský soud v Hradci Králové řešil mimosmluvní odměnu ustanovené obhájkyň v řízení o propuštění z ochranného léčení. Otázkou bylo, pod jaké ustanovení podřadit úkony výslovně neuvedené v § 11 odst. 2, písm. d) AT, např. převzetí právního zastoupení nebo účast na jednání soudu u veřejného zasedání. Krajský soud za nejbližší úkony označil právě návrhy ve věci projednávané ve veřejném zasedání. Podle soudu nebyl důvod odměňovat rozdílným způsobem jednotlivé úkony vztahující se k stejnému meritu určitého typu řízení.¹⁰⁴

K postoji Krajského soudu v Hradci Králové považuji za nutné uvést, že normotvůrce meritum věci zohlednil při stanovení tarifní hodnoty § 10 odst. 3 AT. Zatímco u výčtu účtovatelných úkonů rozděluje úkony na dvě generální skupiny podle obtížnosti a významnosti ve vztahu k předmětu řízení. Přitom vždy hodnotí každý úkon samostatně. Některé úkony jsou tudíž oceněny jinou částkou než ostatní, byť jsou prováděny v jednom řízení (např. účast na pouhém vyhlášení rozhodnutí podle § 11 odst. 2, písm. f) AT).

Jazykovým výkladem docházím k jednoznačnému závěru, že jiné úkony než návrhy a stížnosti nelze pod § 11 odst. 2, písm. d) AT subsumovat. Účast u veřejného zasedání soudu se s § 11 odst. 2, písm. d) AT shoduje pouze v procesní povaze projednávané věci, podstatné však je, že se neshoduje se samotným předmětem úkonu. Při negativním jazykovém výsledku, přichází v úvahu pouze zkoumání analogie.¹⁰⁵ *Vice versa* úkon účasti u veřejného zasedání jazykově zcela odpovídá hypotéze § 11 odst. 1, písm. g) AT. Proto se nyní podívám blíže na vlastní metodologický postup při nalézání obsahu a rozsahu právní normy uvedené

¹⁰⁴ Srov. usnesení KS v Hradci Králové ze dne 24. dubna 2007, sp. zn. 13 To 159/2007, (BA 1-2/2009, s. 65).

¹⁰⁵ Viz náleží ÚS ze dne 4. února 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/1996, (N 13/7 SbNU 87), publikovaný pod č. 63/1997 Sb.

v § 11 odst. 1, písm. g) AT (účast při jednání soudu) a dále na případnou analogii k § 11 odst. 2, písm. d) AT (návrhy a stížnosti ve věcech projednávaných ve veřejném zasedání).

Pokud se zaměřím na teleologické pozadí § 11 odst. 1, písm. g) AT, soudím, že se jedná o podstatné úkony mající vliv na esenciální znaky ústního soudního řízení. Pro rozhodnutí ve věci samé vykazují tyto úkony vysokou důležitost, a to také z pohledu zajištění práv obhajoby. Účast právního zástupce na veřejném zasedání při posuzování ochranného léčení může mít pro klienta velký význam, jelikož rozhodnutím o ochranném léčení soud výrazně zasahuje do základních práv osob. Rozdíl v oceňování účasti na veřejném zasedání podle § 11 odst. 1, písm. g) AT a návrhu na propuštění z ochranného léčení podle § 11 odst. 2, písm. d) AT dle mého názoru není založen na nedůvodných hlediscích. Byť se mi to nejeví jako žádoucí, pak pro tuto diferenciaci může svědčit odlišnost předmětu právní pomoci a odlišný stupeň důležitosti pro výsledek řízení.

Řízení o propuštění z ochranného léčení může být zahájeno nejen na návrh osoby ve výkonu ochranného léčení, ale také na návrh zdravotnického zařízení nebo i bez návrhu, jak hovoří § 353 odst. 2 TR. Podobně jako u hlavního líčení se přitom těžiště dokazování podle § 235 odst. 2, § 237 TR nachází před soudem. Proto je možné soudit, že účast u veřejného zasedání dosahuje při hájení práv osoby ve výkonu ochranného léčení vyšší důležitosti než samotný návrh na propuštění. Obdobně při převzetí právního zastoupení, když právní zástupce musí v rámci tohoto úkonu provést poradu s klientem, zjistit skutkový stav, právně posoudit situaci, nahlédnout do spisu či alespoň do vyjádření zdravotnického zařízení. Výsledek této činnosti může koneckonců vést i k takovému závěru, že samotný návrh na propuštění nebude ani podán. Tato odlišnost může teoreticky odůvodňovat odlišné hodnotové závěry projevující se v odlišné sazbě.

Při zkoumání subjektivně historického výkladového cíle lze usuzovat, že normotvůrce měl v úmyslu snížit mimosmluvní odměnu jen u některých úkonů. Kdyby měl v úmyslu snížit sazbu u všech úkonů prováděných ve věci, o které se vede veřejné zasedání, pak by formuloval právní normu jiným způsobem. Nezačínal by výčtem úkonů, ale použil by podobného vyjádření jako u úkonů právních služeb ve věcech projednávaných v neveřejném zasedání podle § 10 odst. 2 AT. Normotvůrce však vyčlenil pouze některé úkony ze základního § 11 odst. 1 AT, jak ostatně učinil i v § 11 odst. 2, písm. e) AT u úkonů prováděných v rámci výkonu rozhodnutí nebo u zvláštního § 14b odst. 1, odst. 2 AT týkajícího se bagatelních pohledávek uplatňovaných u soudu formulářovou žalobou.

Co se týče zvážení případné analogie k § 11 odst. 2, písm. d) AT pak se domnívám, že dotváření práva analogií nebo teleologickou redukcí i přes odkaz uvedený v § 11 odst. 3 AT,

by mělo ustoupit kladnému výkladovému výsledku jiných právních norem. To z toho důvodu, že analogie narušuje princip právní jistoty adresátů více než extensivní výklad. Docházím přitom k výsledku, že jazykové, teleologické ani subjektivně historické argumenty nebrání subsumpci pod relevantní úkony § 11 odst. 1 AT.

Možná i z těchto výše uvedených důvodů nakonec nebylo předmětné rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králově schváleno kolegiem Nejvyššího soudu k uveřejnění ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, jelikož převážil názor, že v uvedeném případě náleží ustanovenému obhájci odměna v plné výši.¹⁰⁶

2.12.2 Stížnosti neprojednávané ve veřejném zasedání

Posuzováním úkonem právních služeb nyní bude stížnost jako řádný opravný prostředek proti usnesení podle § 141 odst. 1 TŘ, o kterém není vedeno veřejné zasedání. Za příklad si můžeme vzít stížnost proti usnesení vydaného policejním orgán bez výslovného pokynu dozorujícího státního zástupce, o které bude rozhodovat právě dozorující státní zástupce. V takovém případě nebude naplněna celá hypotéza § 11 odst. 2, písm. d) AT, protože státní zástupce nebude stížnost projednávat ve veřejném zasedání podle § 232 TŘ, ve kterém rozhoduje pouze soud. Otázka zní, podle které právní normy § 11 AT budou hodnoceny tyto stížnosti?

Jazykový výklad § 11 odst. 2, písm. d) AT shledávám za negativní, neboť není splněna podmínka typu řízení. Jelikož advokátní tarif neposkytuje v tomto směru výslovnou úpravu, je nutné využít analogii a hledat úkony obsažené v § 11 AT, kterým jsou takové stížnosti svou povahou a účelem nejbližší. V úvahu přichází podání ve věci samé podle § 11 odst. 1, písm. d) AT, opravný prostředek proti meritornímu rozhodnutí podle § 11 odst. 1, písm. k) AT, odvolání proti procesnímu rozhodnutí podle § 11 odst. 2, písm. c) AT, anebo právě stížnost ve věcech posuzovaných ve veřejném zasedání podle § 11 odst. 2, písm. d) AT. Přikláním se k analogii ke stížnostem rozhodovaným ve veřejném zasedání. Zaprvé se s tímto úkonem posuzovaná stížnost shoduje v předmětu právní služby a zadruhé tomu i nejlépe odpovídá teleologie ustanovení. Úkony se liší pouze v procesní stránce, kdy normotvůrce vyřadil z § 11 odst. 1 stížnosti projednávané ve veřejném zasedání, když se domníval, že se jedná zpravidla o úkony méně důležité, méně náročné. Pokud o těchto stížnostech v přípravném řízení rozhoduje „pouze“ dozorující státní zástupce, měla by teleologie této stížnosti odpovídat právě § 11 odst. 1, písm. d) AT s argumentem *a maiori ad minus*.

---

¹⁰⁶ Viz MANDÁK, Václav. Odměna obhájce v řízení o propuštění z ochranného léčení. Bulletin advokacie, 2009, č. 1-2, s. 65–66.

K stejnému závěru docházím u stížnosti proti usnesení o zamítnutí návrhu na přiznání bezplatné obhajoby podle § 33 odst. 2, odst. 3 TŘ či stížnost poškozeného proti usnesení o náhradě nákladů poškozeného podle § 155 odst. 4, odst. 6 TŘ. Posledně jmenované usnesení je oprávněn vydat předseda senátu soudu prvního stupně. Podle § 146 odst. 2, písm. c) TŘ je příslušným k projednání stížnosti nadřízený soud. Stížnostní soud by měl stížnost poškozeného projednat v senátu, a to ve formě neveřejného zasedání podle § 240 TŘ. Znova je nutné použít analogii § 11 odst. 2, písm. d) AT, případně § 11 odst. 2, písm. c) AT. Pokud normotvůrce považuje návrhy a stížnosti projednávané ve veřejném zasedání za zásadně méně důležité, pak tím spíše je možné za takové považovat věci projednávané v neveřejném zasedání. Ve formě neveřejného zasedání se totiž oproti hlavnímu líčení nebo veřejnému zasedání projednávají méně významné otázky.¹⁰⁷ Pokud tedy normotvůrce učinil nesporný hodnotový závěr u věci projednávaných výlučně ve formě veřejného zasedání, ve kterém je rozhodováno také o podstatných procesních otázkách, pak tím spíše by měl stejný hodnotový závěr platit u méně významné formy projednání návrhu, kterou je neveřejné zasedání (*argumentum a maiori ad minus*).

Záměrně uvádím za příklad opravný prostředek proti nákladovému výroku, neboť v literatuře se lze setkat i s názorem, že tento úkon není účtovatelný ani poloviční sazbou, když se nejedná o řízení ve věci samé.¹⁰⁸ Kovářová bohužel tento postoj blíže neodůvodňuje. Přitom § 155 odst. 4 TŘ uvádí, že odsouzený je povinen nahradit poškozenému i jiné náklady související s jeho účastí v trestním řízení, nikoliv jen ty, které vznikly v průběhu trestního stíhání odsouzeného. Pokud by poškozený neměl vůbec nárok na náhradu právního zastoupení za opravný prostředek proti usnesení o náhradě nákladů, pak by také vznikala nežádoucí odlišnost s občanskoprávním odvoláním proti výroku o náhradě nákladů řízení oceňovaného podle § 11 odst. 2, písm. c) AT.

Pro úplnost je třeba dodat, že při analogické aplikaci konkrétního ustanovení § 11 AT bude nutné zvažovat individuální znaky daného úkonu. Jeho povahu a účel, jak hovoří § 11 odst. 3 AT. Mohou nastat takové případy, kdy nebude možné již akceptovat subsumování pod § 11 odst. 2, protože půjde o stížnost v natolik důležité záležitosti, která má takový vliv na meritum řízení, že se stížnost bude povahou a účelem více blížit třeba § 11 odst. 1, písm. d) AT. Viz podkapitola 2.4 o podáních a návrzích ve věci samé, v rámci, níž jsem pojednával o stížnosti proti usnesení o zahájení trestního stíhání.

---

¹⁰⁷ Srov. ŠÁMAL, Pavel. Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2952.

¹⁰⁸ KOVÁŘOVÁ, TICHÁ. In KOVÁŘOVÁ: Advokátní tarif. Odměna..., s. 260.

2.12.3 Návrhy neprojednáváné ve veřejném zasedání

Obdobným způsobem docházím ke stejnému závěru i u návrhů ve věcech, o kterých soud nejedná ve veřejném zasedání. Podle § 154 TŘ má poškozený právo na přiznání náhrady nákladů spojených s uplatněným nárokem na náhradu újmy nebo související s jeho účastí v trestním řízení, a to včetně nákladů vzniklých přibráním zmocněnce. O povinnosti odsouzeného k náhradě nákladů poškozeného rozhoduje předseda senátu soudu prvního stupně podle § 155 odst. 4 TŘ až na návrh poškozeného. Zmocněnec uplatňuje nárok poškozeného jeho jménem a náhrada nákladů náleží poškozenému. Jedná se tak o podstatný úkon, kdy marným uplynutím jednoleté prekluzivní lhůty podle § 155 odst. 4 TŘ by vznikla poškozenému nemalá finanční škoda a zmocněnec by se pravděpodobně dopustil kárného provinění, pokud by s klientem nebyl na takovém postupu předem domluven.

Dle mého názoru by návrh na přiznání náhrady nákladů bylo možné subsumovat pod „jiné náklady související s účastí poškozeného v trestním řízení“ podle § 155 odst. 4 TŘ. Pokud by byl návrh poškozeného podán sice před uplynutím jednoleté prekluzivní lhůty, ale po skončení trestního řízení z důvodu vykonání uloženého trestu, považoval bych za vhodné vyplnit tuto neplánovanou mezeru v § 155 odst. 4 TŘ analogií. Principy hodnotové bezrozpornosti, rovného postavení poškozených či samotné spravedlnosti převažují nad principem právní jistoty doslovného výkladu.

Z pohledu poškozeného se jedná o významný úkon, neboť rozhodnutí o tomto návrhu podstatně zasahuje do majetkové sféry poškozeného. Otázkou ale zůstává povaha úkonu ve vztahu k meritu věci, tj. zda využít analogii k § 11 odst. 1, písm. d) AT nebo spíše k § 11 odst. 2, písm. d) AT. Samotné podání návrhu na přiznání náhrady nákladů se již netýká výslovně merita věci, ale o přidružený výrok, který má funkční vazbu k výroku o vině a náhradě újmy. Na druhou stranu není splněna ani procesní podmínka § 11 odst. 2, písm. d) AT tím, že o daném návrhu rozhoduje předseda senátu soudu prvního stupně. Návrh tudíž neprojednává soud ve veřejném zasedání, jak stanovuje § 234 odst. 1 TŘ, ani v neveřejném zasedání podle § 242 odst. 1 TŘ.¹⁰⁹ Je tak třeba zvážit povahu a účel návrhu, kdy se domnívám, že by se v zásadě mělo jednat o úkony více odpovídající teleologii § 11 odst. 2, písm. d) AT

---

¹⁰⁹ V tomto směru se Kovářová mylí, když uvádí, že předseda senátu o návrhu na přiznání odměny ustanoveného obhájce nebo návrhu na přiznání nákladů právního zastoupení poškozeného rozhoduje v neveřejném zasedání. Viz KOVÁŘOVÁ: Advokátní tarif. Odměna..., s. 127 nebo s. 228. Soud rozhoduje ve formě hlavního líčení, vazebního zasedání, veřejného zasedání či neveřejného zasedání v podobě senátu nebo při splnění podmínky § 314a TŘ samosoudcem. Pokud je však pravomoc podle § 2 odst. 9 věta za středníkem TŘ svěřena pouze předsedovi senátu, resp. při splnění podmínky § 314a TŘ samosoudci, pak ten nemůže věc projednat ve formě zasedání, ale rozhoduje tzv. od stolu. Smyslem je, aby ani v senátních věcech nemusel při řešení jednodušších otázek zasedat celý senát.

oceněného poloviční sazbou. Zejména proto, že tato podání nebudou zpravidla vyžadovat vyšší nároky na právní argumentaci. Jejich předmětem je především výčet úkonů, ocenění a odůvodnění jejich účelnosti. Právní posouzení a aplikace norem advokátního tarifu již leží v dikci předsedy senátu.¹¹⁰

Soudní praxe však návrhy na přiznání náhrady nákladů zpravidla nepovažuje za žádný úkon právních služeb.¹¹¹ Je takový názor správný, když uvážíme, že náhrada nákladů poškozeného je v trestním řízení postavena na návrhovém nároku poškozeného?¹¹² Ústavní soud v této otázce správně konstatuje, že se zjevně nejedná o úkon ve věci samé, ale blíže se již nikterak nevyjadřuje k možnému použití analogie k jiným úkonům.¹¹³

Vice versa ani za pomoci analogie § 11 odst. 3 AT nepokládám za účtovatelné vyúčtování mimosmluvní odměny obhájce, a to z toho důvodu, že tento úkon nečiní obhájce v rámci obhajoby obviněného. Tímto úkonem neposkytuje obviněnému žádné právní služby. V návrhu o přiznání odměny za obhajobu a náhradu hotových výdajů podle § 151 odst. 2 TŘ obhájce vystupuje v postavení samostatného subjektu trestního řízení. Tento úkon činí vlastním jménem a ve vlastním zájmu.

2.13 Celkové zhodnocení úkonů právních služeb

Druhou podvýzkumnou otázkou rigorózní práce bylo, zda § 11 AT obsahuje všechny úkony právních služeb, které obhájce obviněného a zmocněnec poškozeného mohou v trestním řízení vykonávat. Případně jak velký je rozdíl mezi úkony účtovatelnými podle AT a úkony vykonávanými při řádném výkonu právního zastoupení a co je případně příčinou nesouladného stavu.

Kapitola druhá potvrdila mou pracovní hypotézu, že rozhodně ne všechny úkony právních služeb vykonané v průběhu trestního řízení jsou účtovatelné podle advokátního tarifu. Ukázalo se však, že mnohé úkony jsou dle mého výkladu subsumovatelné pod určitou právní normu § 11 AT, ať už pomoci výkladových metod, nebo aplikací analogie. Avšak jejich

---

¹¹⁰ Lze však jen doporučit, aby právní zástupci nepodceňovali ani tato podání. Uvedli výčet úkonů, jejich účelnost a je-li to možné, pak i doložili jejich uskutečnění (např. u právních porad). Je vhodné také uvést ustanovení advokátního tarifu, podle něhož žádají přiznat mimosmluvní odměnu a tuší-li, že přiznání daného úkonu je v praxi problematické, aby také právně argumentovali a využili případně soudní judikatury. Podle okolností také předložili osvědčení o registraci plátce DPH či technický průkaz vozidla. Výkonem řádného zastoupení klienta nepovažují pouhé zaslání faktury.

¹¹¹ Srov. usnesení KS v Českých Budějovicích ze dne 2. dubna 2019, sp. zn. 4 To 170/2019, usnesení ÚS ze dne 16. července 2019, sp. zn. I. ÚS 1976/2019.

¹¹² Srov. rozsudek VS v Praze ze dne 21. března 1996, sp. zn. 4 Tz 8/1995, (PR 9/1996, s. 417).

¹¹³ Srov. usnesení ÚS ze dne 30. července 2008, sp. zn. I. ÚS 398/2006.

aplikovatelnost naráží v praxi na poněkud zdrženlivý přístup soudů.¹¹⁴ Po analýze soudní judikatury mohu také říci, že soudní pohled na účtovatelnost některých úkonů se liší jak v průběhu času,¹¹⁵ tak i mezi jednotlivými soudy,¹¹⁶ ba dokonce někdy i uvnitř téhož soudu.¹¹⁷ Na druhou stranu v některých případech skutečně není použití analogie přípustné, když dané právní služby nejsou ani podle svého smyslu a účelu podřaditelné pod žádnou právní normu § 11 AT. Může jít např. o žádost o sdělení stavu řízení, žádost o vyznačení doložky právní moci¹¹⁸ či jiné jednoduché výzvy, žádosti a dotazy adresované soudu anebo návrhy na přiznání mimosmluvní odměny ustanovenému obhájci.

Jsem názoru, že nesouladnost mezi úkony vykonanými právním zástupce a úkony přiznávanými soudem je vytvářena především neochotou soudů přiznávat jiné než výslovně uvedené úkony v § 11 AT. Stávající advokátní tarif přitom již neuvádí explicitně tolik úkonů právních služeb jako dřívější advokátní tarify. Od prvorepublikové úpravy docházelo postupně k redukci výslovně uvedených úkonů. AT 1951 upravoval i žádost o milost prezidenta, žádost o zaházení odsouzení, žádost o odklad výkonu trestu či žádost o vydání věci. AT 1923 dokonce i jednoduché právní porady v délce trvání do 15 minut nebo studium spisu a soudních rozhodnutí. Dnes je pro účtovatelnost nemalého množství úkonů potřeba aplikovat analogii. Vzhledem k absenci dovolacího prostředku proti výroku o náhradě nákladů poškozeného či odměně ustanoveného obhájce a nejednotnosti soudních výkladů by však bylo vhodné zvážit rozšíření výčtu explicitně uvedených úkonů (např. o stížnost proti zaházení trestního stíhání).

---

¹¹⁴ Viz u prostudování spisu v průběhu trestního řízení, návrhů na přiznání náhrady nákladů poškozeného v trestním řízení atd.

¹¹⁵ Viz u stížnosti proti usnesení o zahájení trestního stíhání, a to usnesení KS v Ostravě ze dne 5. prosince 2006, sp. zn. 36 T 5/2006 X usnesení KS v Ostravě ze dne 26. dubna 2007, sp. zn. 3 To 273/2007, (BA 7-8/2007, s. 74).

¹¹⁶ Viz u stížnosti proti usnesení o zahájení trestního stíhání, a to usnesení KS v Ostravě ze dne 26. dubna 2007, sp. zn. 3 To 273/2007, (BA 7-8/2007, s. 74) X usnesení VS v Olomouci ze dne 25. ledna 2007, sp. zn. 3 To 161/2006, č. 24/2008 Sb. rozh. tr.

¹¹⁷ Viz u první porady s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení, a to usnesení KS v Hradci Králové ze dne 19. září 2007, sp. zn. 17 Co 394/2007, č. 89/2012 Sb. rozh. civ. X usnesení KS v Hradci Králové ze dne 30. listopadu 2011, sp. zn. 23 Co 547/2011.

¹¹⁸ Srov. uznesenie Krajského súdu Trenčín zo dňa 25. februára 2015, sp. zn. 8CoE/84/2014.

3 Základní sazba mimosmluvní odměny obhájce a zmocněnce v trestním řízení

Dle § 10 odst. 2 AT u úkonů provedených při obhajobě v trestním řízení ve věcech, o kterých v prvním stupni rozhoduje soud v neveřejném zasedání, dosahuje tarifní hodnota výše 500 Kč. U ostatních věcí v trestním řízení je tarifní hodnota odvozena od horní hranice trestu odnětí svobody, který za daný trestný čin obviněnému hrozí. K zákonnému snížení trestní sazby u mladistvých se přitom podle § 10 odst. 4 AT nepřihlíží. Výše mimosmluvní odměny obhájce za jeden úkon právních služeb podle obviněnému hrozící trestní sazby je rozepsána v tabulce Přílohy I.

Skutek, pro který je obviněný stíhán, může být v průběhu trestního stíhání překvalifikován, což s odkazem na znění § 8 odst. 1 AT bude mít vliv na výpočet mimosmluvní odměny za později provedené úkony.¹¹⁹ Z procesního hlediska trestního stíhání je důležitá především jednota skutku, neboť právní kvalifikace může být za určitých okolností změněna. Na základě stejného principu by se pak zřejmě měla posuzovat i mimosmluvní odměna v případě, kdy je zcela zjevným omylem vyšetřovatele použita nesprávná právní kvalifikace skutku. V takovém případě je pro výši mimosmluvní odměny podle § 10 odst. 3 AT rozhodný popis skutku.¹²⁰

Z pohledu zmocněnce, který poškozeného zastupuje ve věci náhrady újmy v trestním řízení, je mimosmluvní odměna upravena v § 10 odst. 5 AT. Pokud poškozeného zmocněnec zastupuje v trestním řízení, ale nikoliv ve věci náhrady újmy, aplikuje se obecný § 9 odst. 1 AT, neboť se jedná o věc, která není výslovně upravena žádným ustanovením advokátního tarifu.

3.1 Mimosmluvní odměna obhájce

Pro výpočet mimosmluvní odměny obhájce je ústřední § 10 odst. 3 AT. Úkony právních služeb obhájce (nikoliv zmocněnce) jsou oceněny vyšší částkou, pokud obviněnému hrozí vyšší trestní sazba. Konstrukce výpočtu výše mimosmluvní odměny je založena na tézi vyšší odpovědnosti obhajoby v trestních řízeních, ve kterých hrozí obviněnému vyšší trest odnětí svobody. Samozřejmě výše hrozícího trestu nic nemění na povinnostech obhájce řádně vykonávat obhajobu také u méně závažných trestných činů. Jedná se o uměle vytvořené, objektivizující kritérium náročnosti obhajoby vykazující prvky paušalizace.

---

¹¹⁹ Opačně § 12 odst. 6 AT SK.

¹²⁰ Srov. usnesení VS v Praze ze dne 18. června 2001, sp. zn. To 30/2001, (BA 4/2002, s. 67).

Pokud měl obviněný znovu spáchat zvláště závažný zločin a hrozí mu uložení trestu odnětí svobody v horní polovině zákonné sazby, jejíž horní hranice se může zvýšit o jednu třetinu podle § 59 TZ, je pro určení tarifní hodnoty určující zvýšená horní hranice, byť k uložení tak vysokého trestu nakonec ani nemusí dojít. Obdobně u vícečinného souběhu většího počtu trestných činů podle § 43 odst. 1, věta za středníkem TZ.¹²¹ Tomu odpovídá jazykový i teleologický výklad § 10 odst. 3 AT. A *contrario* k § 10 odst. 4 AT, pokud by normotvůrce chtěl zamezit prozařování úprav trestní sazby do výpočtu tarifní hodnoty, učinil by tak výslovně stejně jako u trestní sazby mladistvých. Je také možné odkázat na slovenský advokátní tarif, který v § 12 odst. 5 AT SK danou otázku výslovně upravuje se stejným závěrem.

Zajímavá je otázka tarifní hodnoty úkonů odvolacího řízení, které je vedeno pouze na základě odvolání obviněného. Obviněný byl např. odsouzen v prvním stupni za krádež podle § 205 odst. 1, písm. a) TZ k trestu odnětí svobody v délce 6 měsíců, přičemž mu hrozily až dva roky. Státní zástupce se vzdal práva odvolání, zatímco obviněný si odvolání podal. Za této situace s odkazem na zákaz *reformatio in peius* podle § 259 odst. 4 TR nemůže odvolací soud změnit rozsudek v neprospěch obviněného. Ustanovení 10 odst. 3 AT sice hovoří, že základem je horní hranice trestu odnětí svobody, který obviněnému za daný trestný čin hrozí, což by formálně znamenalo, že se na tarifní hodnotě nic nemění, protože obviněný je stále souzen za tentýž (ev. mírnější) trestný čin. Takový závěr by byl však přepjatým formalismem. Smyslem § 10 odst. 3 AT je určit tarifní hodnotu podle horní hranice trestní sazby, která obviněnému skutečně hrozí, protože z této skutečnosti normotvůrce odvozuje náročnost právních služeb. Pokud již obviněnému nehrozí odnětí svobody v délce 2 let z důvodu zákazu *reformatio in peius*, pak smyslu a účelu právní normy odpovídá zúžení jazykového výkladu § 10 odst. 3, písm. b) AT teleologickou redukcí a *in concreto* aplikací § 10 odst. 3, písm. a) AT.

3.1.1 Mimosmluvní odměna obhajoby ve věcech projednávaných v neveřejném zasedání

Výkladově náročnější je § 10 odst. 2 AT týkající se úkonů prováděných ve věcech projednávaných v neveřejném zasedání. Sporným se jeví sousloví „věci, ve kterých soud prvního stupně rozhoduje v neveřejném zasedání“. První položenou otázkou je, zda se těmito věcmi myslí jakékoliv procesní otázky vzniklé v průběhu trestního stíhání, pokud jsou projednávány v neveřejném zasedání, anebo musí jít pouze o samostatné otázky relativně oddělitelné od trestního stíhání obviněného.

---

¹²¹ Srov. usnesení KS v Ústí nad Labem ze dne 17. července 1991, sp. zn. 2 To 89/1991, č. 18/1992 Sb. rozh. tr.

Druhou otázkou je, zda § 10 odst. 2 AT dopadá i na situace, kdy v době provádění úkonu nebylo zřejmé, v jaké formě bude o věci rozhodováno. Zkoumaným příkladem může být žádost obviněného o propuštění z vazby v řízení před soudem podle § 71a TŘ, která je při splnění podmínek § 73d odst. 3 TŘ, § 240 TŘ projednatelná v neveřejném zasedání.

Ad 1) Při zkoumání první vyřčené otázky nebudou postačovat pouze jazykové argumenty. Z podstatného snížení tarifní hodnoty se lze při vlastním objektivně teleologickém výkladu domnívat, že smyslem § 10 odst. 2 AT bylo snížit tarifní hodnotu nejjednoduššího a nejméně závažného souboru úkonů právních služeb, o jejichž otázce soud rozhoduje v neveřejném zasedání. To plyne i z toho, že v neveřejné formě se zpravidla rozhodují nejméně závažné otázky trestního řízení.¹²² Úmyslně mluvím o souboru právních úkonů, neboť se nacházíme v § 10 AT, který pojednává o tarifní hodnotě, nikoliv o mimosmluvní odměně za jednotlivé úkony. To je podstatný rozdíl např. oproti návrhům a stížnostem ve věcech, ve kterých se rozhoduje ve veřejném zasedání podle § 11 odst. 2, písm. d) AT. Tarifní hodnotou § 10 odst. 2 AT tudíž lze hodnotit i jiné úkony než návrhy, třeba i převzetí právního zastoupení nebo další právní porady. V tomto směru se proto jeví za přiléhavější interpretační závěr, dle něž se § 10 odst. 2 AT netýká dílčích návrhů projednávaných v průběhu trestního stíhání, jako je tomu právě u návrhu na propuštění z vazby.

Jako významné se jeví také argumenty subjektivně historického výkladu. Ustanovení o obhajobě ve věcech vedených v neveřejném zasedání se do advokátního tarifu dostalo novelou advokátního tarifu č. 573/1990 Sb. Účel novelizace byl ovlivněn historickým pozadím, na jehož základě lze usuzovat na úmysl tehdejšího normotvůrce. Kolem roku 1990 se soudní praxe musela vypořádat se zvýšeným počtem žádostí ustanovených obhájců o zahlázení odsouzení, a právě na tyto věci měla novelizace cílit. Ani tehdejší § 15 odst. 3 AT 1990¹²³ nedopadal na procesní úkony učiněné v rámci otázky ve věci samé, ale šlo o samostatné věci.¹²⁴ Prizmatem jazykového, teleologického a subjektivně historického výkladu se přikláním k závěru, že § 10 odst. 2 AT se má vztahovat pouze na věci projednávané v neveřejném zasedání, pokud se netýkají merita věci, ale jde o věci relativně samostatné.

Ad 2) Při zkoumání druhé otázky vedou jazykové argumenty k nejasnému závěru. Za splnění zákonných podmínek může soud o návrhu jednat v neveřejném zasedání. Forma projednání návrhu však není v době započetí úkonu známa. Na základě dalších okolností totiž

---

¹²² Srov. ŠÁMAL: Trestní řád. Komentář. s. 2952.

¹²³ Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 270/1990 Sb. (dále jen „AT 1990“).

¹²⁴ Srov. MANDÁK, Václav. K otázce účtování mimosmluvní odměny za sepsání stížnosti proti rozhodnutí o vazbě a žádosti o propuštění z vazby na svobodu. Bulletin advokacie, 1997, č. 5, s. 41–44.

může být návrh projednán např. ve vazebním zasedání. Jinými slovy soud o návrhu na propuštění z vazby v zásadě rozhoduje ve vazebním zasedání, ale *in concreto* není vyloučeno, že o návrhu rozhodne v neveřejném zasedání. Pokud normotvůrce zvolil přísudek hypotézy § 10 odst. 2 AT ve tvaru „rozhoduje“, nelze čistě jazykovými argumenty říci, zda jde o vyjádření množného čísla věcí nebo má vyjadřovat obecnou formu, ve které soud zpravidla o konkrétní věci rozhoduje.

V rámci vlastního objektivně teleologického výkladu z pohledu informovaného adresáta dnešní doby můžeme usuzovat na racionální účel daného ustanovení tak, že má normovat méně významné otázky, čemuž odpovídá i podstatné snížení tarifní hodnoty na 500 Kč. Předmětem žádosti o propuštění z vazby či stížnosti proti vzetí do vazby je podstatný zásah do ústavně zaručeného práva na osobní svobodu člověka podle čl. 8 odst. 1 Listiny. Úkony obhájce ve věci propuštění obviněného z vazby tudíž neodpovídají teleologii § 10 odst. 1 AT. Při axiologickém výkladu a požadavku hodnotové bezrozpornosti je také třeba upozornit na možnou nedůvodnou odlišnost hodnoty úkonu podle procesní stránky soudního řízení, ve kterém se o daném návrhu bude rozhodovat. Mohl by vznikat nedůvodný rozdíl mezi projednáním ve vazebním zasedání a neveřejném zasedání. Existuje však nějaký racionální důvod, proč by hodnota již vykonaného úkonu měla být *ex post* snížena z toho důvodu, že je o návrhu vedeno neveřejné zasedání např. proto, že zdravotní stav obviněného neumožňuje jeho výslech? Má tato okolnost vliv na významnost a náročnost provedeného úkonu právní služby? Já takový důvod nenacházím. I s odkazem na princip právní jistoty proto po zkoumání objektivně recentního výkladového cíle docházím k výsledku, že § 10 odst. 2 TR dopadá pouze na věci výhradně projednatelné ve formě neveřejného zasedání.

De lege ferenda by bylo vhodné zvážit zrušení celého § 10 odst. 2 AT, který měl zřejmě oceňovat nejjednodušší úkony obhajoby, ale v praxi může svou nejednoznačností způsobovat zbytečné výkladové problémy a diferencovat soudní judikaturu, kterou nemá kdo sjednocovat. Nad to je třeba také uvést, že mimosmluvní odměna ustanoveného obhájce je v této oblasti absurdně nízká. Bude se zpravidla jednat o úkony v poloviční sazbě podle § 11 odst. 2, písm. d), odst. 3 AT, jejichž mimosmluvní odměna bude počítána z tarifní hodnoty 500 Kč podle § 10 odst. 2 AT, a navíc u ustanoveného obhájce by ještě došlo k 20% snížení podle § 12a odst. 1 AT. Částka 120 Kč se mi jeví vzhledem k povinnostem ustanoveného obhájce uvedeným blíže v kapitole 1 jako zcela nepřiměřená. Zakládající akcesorickou nerovnost z důvodu porušení ústavně zaručeného práva získávat prací prostředky pro své životní potřeby podle čl. 26 odst. 3 Listiny v návaznosti na právo klientů na řádnou právní pomoc podle čl. 37 odst. 2 Listiny. Mimosmluvní odměna v takové výši neumožňuje advokátům dostát povinnosti

poskytovat řádné právní služby a pokud ano, pak jedině na úkor svého práva získávat práci prostředky pro své životní potřeby.¹²⁵ Reálně tak hrozí zásah do ústavně zaručených práv obhájce i obviněného.

3.2 Mimosmluvní odměna zmocněnce poškozeného

Pokud poškozený nežádá náhradu újmy, přesto využije svého práva nechat se zastoupit jako subjekt trestního řízení zmocněncem podle § 50 odst. 1 TŘ, dopadá na úkony zmocněnce § 9 odst. 1 AT, jehož tarifní hodnota činí 10 000 Kč. Na náhradu nákladů vzniklých v souvislosti s trestním řízením má pak nárok i poškozený, který neuplatňuje nárok na náhradu újmy, jak plyne z § 155 odst. 4 TŘ i judikatury Ústavního soudu.¹²⁶

Žádá-li naopak poškozený náhradu újmy vůči odsouzenému a je mu nakonec alespoň částečně přiznána, je odsouzený povinen nahradit poškozenému též náklady potřebné k účelnému uplatnění tohoto nároku v trestním řízení včetně přibrání zmocněnce podle § 154 odst. 1 TŘ. Pokud poškozenému není přiznána žádná náhrada újmy, má taktéž právo na náhradu nákladů souvisejících s účastí v trestním řízení podle § 154 odst. 2 TŘ, nebrání-li však tomu povaha věci či okolnosti případu. Konkrétní způsob výpočtu uvádí advokátní tarif v § 10 odst. 5 AT. Pokud je poškozený s celým nárokem odkázán do občanskoprávního řízení nebo je poškozenému přiznána částka nepřesahující 10 000 Kč, aplikuje se § 10 odst. 5 věta před středníkem AT a tarifní hodnota odpovídá částce 10 000 Kč. Pokud je poškozenému přiznáno vyšší odškodné než 10 000 Kč, pak se tarifní hodnota rovná přisouzené částce.

Za pozitivní považují nastavení tarifní hodnoty § 10 odst. 5 věty před středníkem AT ve stejné výši jako v případě obecného § 9 odst. 1 AT. Pokud by tomu tak nebylo, mohlo by se jevit za výhodné, přihlásit do adhezního řízení i nedůvodné nároky na náhradu újmy.¹²⁷ Jelikož při náhradě nákladů trestního řízení neplatí soukromoprávní zásada úspěchu ve věci,¹²⁸ musel normotvůrce tuto tarifní hodnotu nastavit skutečně opatrně. Pokud by např. tarifní hodnota podle § 10 odst. 5 věta před středníkem AT byla 50 000 Kč, poškozenému byl přiznán nárok na náhradu újmy ve výši 10 000 Kč, se zbytkem nároku ve výši 40 000 Kč byl odkázán do občanskoprávního řízení a v něm byl následně úspěšný, pak by odsouzený mohl být zavázán

---

¹²⁵ Srov. nález ÚS ze dne 24. září 2019, sp. zn. Pl. ÚS 4/2019.

¹²⁶ Viz nález ÚS ze dne 21. listopadu 2017, sp. zn. IV. ÚS 2334/2017, (N 216/87 SbNU 487), nález ÚS ze dne 9. října 2012, sp. zn. II. ÚS 289/2012, (N 170/67 SbNU 83).

¹²⁷ Určitou ochranou by mohl být § 154 odst. 2 věta druhá TŘ.

¹²⁸ Srov. usnesení ÚS ze dne 13. června 2013, sp. zn. II. ÚS 2258/2010.

k náhradě nákladů za úkony trestního řízení „duplicitně“ ve výši tarifní hodnoty 40 000 Kč (= 50 000 Kč – 10 000 Kč) i v následném občanskoprávním řízení.¹²⁹

Aplikační problémy však budí především § 10 odst. 5 AT věta za středníkem: „*Pokud byla poškozenému přisouzena jako náhrada újmy peněžní částka převyšující 10 000 Kč, považuje se za tarifní hodnotu tato peněžní částka.*“ Upozorňuji, že advokátní tarif dává v tomto směru do středobodu soudem přisouzenou částku na náhradě újmy, nikoliv částku požadovanou poškozeným, jak by bylo typické pro žaloby projednávané v civilním řízení. V době provádění úkonů je tedy na jisto dané, že tarifní hodnota bude minimálně 10 000 Kč, ale může být nakonec i podstatně vyšší. Klouzavá tarifní hodnota, kterou v době provádění úkonu nelze přesně určit, není zcela šťastným řešením. Může se také stát, že obviněný vzhledem k provedení dokazování přehodnotí dosavadní postoj a rozhodne se dobrovolně uspokojit vznesený nárok na náhradu újmy poškozeného nebo ho uspokojit alespoň částečně. Což se *prima facie* může poškozenému jevit jako žádoucí. Z pohledu náhrady nákladů však tato skutečnost bude mít velký vliv na tarifní hodnotu provedených úkonů právních služeb, protože ve výroku o náhradě újmy soud zohlední uhrazenou částku. Z pohledu obviněného se může jednat o prozíravý právní krok. Obezřetný zmocněnec si při převzetí právního zastoupení stanoví smluvní odměnu postavenou na pevnějších základech, než jak je tomu v advokátním tarifu a v konečném důsledku si při rozhodování o náhradě nákladů trestního řízení vytáhne Černého Petra poškozený.

3.2.1 Mimosmluvní odměna za úkony provedené před uplatněním nároku na náhradu újmy

Byť se § 10 odst. 5 AT může zdát na první pohled zcela jasný a výkladově nesporný, tak i v dnešní době stále dochází k rozdílnému přiznávání náhrady nákladů právního zastoupení poškozeného. V praxi například vyvstala otázka, zda do okamžiku uplatnění a vyčíslení nároku na náhradu újmy, nemá být za tarifní hodnotu považováno striktně 10 000 Kč bez ohledu na skutečnou výši později přisouzené náhrady újmy. Otázkou je výklad sousloví „ve věci náhrady újmy“. Jinými slovy, zda zastupování ve věci náhrady újmy počíná převzetím právního zastoupení poškozeného, v jehož rámci zmocněnec zkoumá i nárok poškozeného na náhradu újmy, anebo až oficiálním uplatnění nároku vůči OČTŘ podle § 43 odst. 3 TŘ. Obě varianty jsou dle mého názoru z jazykového hlediska legitimní, je proto nutné využít dalších výkladových metod.

---

¹²⁹ V občanskoprávním řízení by dle mého mohla přicházet v úvahu aplikace § 150 OSŘ pro důvody hodné zvláštního zřetele.

Od začátku trestního řízení OČTŘ zjišťují rozhodné skutečnosti pro naplnění účelu trestního řízení. Mimo jiné o povaze a výši škody způsobené trestným činem. Taková okolnost může být znakem skutkové podstaty nebo být jedním z kritérií posuzování povahy a závažnosti trestného činu podle § 39 odst. 2 TZ. Zmocněnec může převzít zastoupení už v přípravném řízení, ale nárok na náhradu újmy může uplatnit třeba až před zahájením dokazování v průběhu hlavního líčení podle § 206 odst. 2 TŘ. Nárok nicméně může uplatnit v průběhu přípravného řízení a vyčíslit až před zahájením dokazování či upřesnit v průběhu dokazování. To však nic nemění na předmětu zastoupení, ten byl dohodnut mezi poškozeným a zmocněncem již při převzetí zastoupení a uplatnění nároku na náhradu újmy před OČTŘ je pouze jedním z klíčových úkonů zastoupení.

Formálně je adhezní řízení „zahájeno“ relevantním uplatněním nároku na náhradu újmy. Pojem adhezní „řízení“ je však v tomto směru zavádějící. Nejedná se o řízení ve vlastním slova smyslu. Nejde o samostatnou, časově ani jinak oddělitelnou část trestního řízení, která by se vedla souběžně s trestním řízením, ale je jeho neoddělitelnou součástí po celou dobu trestního řízení až do pravomocného rozhodnutí.¹³⁰ Povahu adhezního řízení považuji pro účely zkoumané otázky za podstatnou.

Řádně uplatněný návrh na náhradu újmy musí podle § 43 odst. 3 TŘ obsahovat důvody a výši požadované újmy a aby byl soudem přiznán, musí být tyto tvrzené skutečnosti také důkazně podloženy. Proč by měl být poškozený krácen na náhradě nákladů z toho důvodu, že například s přesným vyčíslením čeká na výsledky znalce? Nevzniká tímto výkladem nedůvodná nerovnost oproti občanskoprávním žalobám na náhradu újmy, ke kterým má nárok poškozeného v trestním řízení blízko? V těchto řízeních je nárok také formálně uplatněn až okamžikem podání žaloby a jedná se přitom jen o další úkon v rámci zastupování svého klienta ve věci náhrady újmy. Úkony provedené v rámci tohoto zastoupení ještě před podáním žaloby jsou však účtované podle předmětu sporu označeného v podané žalobě.

Za více slučitelný s principem hodnotové bezrozpornosti advokátního tarifu považuji první variantu. Osobně mi nepříjde šťastné, aby v okamžiku zahájení úkonů nebyla přesně známá hodnota úkonu, ale pokud normotvůrce stanovil, že se tarifní hodnota určí až pravomocným výrokem o přiznané náhradě újmy, pak zjevně zamýšlel, aby výše přiznané újmy prozařovala do tarifní hodnoty dříve provedených úkonů zmocněnce poškozeného.

---

¹³⁰ ŘEZNÍČEK, David. Adhezní řízení aneb možnosti poškozeného domáhat se náhrady škody, nemajetkové újmy či bezdůvodného obohacení v rámci trestního řízení [online]. epravo.cz, 3. prosince 2015 [cit. 27. října 2019]. Dostupné na <https://www.epravo.cz/top/clanky/adhezni-řízení-aneb-možnosti-poskozeného-domáhat-se-náhrady-škody-nemajetkove-ujmy-ci-bezduvodneho-obohaceni-v-ramci-trestního-řízení-99567.html>.

Nevidím důvod, proč by se z tohoto mechanismu výpočtu měly oddělovat úkony provedené do oficiálního uplatnění nároku na náhradu škody u OČTŘ. *Vice versa* v některých situacích může jít takový postup bez spravedlivého důvodu k tíži poškozeného. Účelem advokátního tarifu je stanovit pravidla pro odměňování právních služeb advokáta provedených v rámci právního zastoupení a z tohoto pohledu je třeba se také dívat na aplikaci § 10 odst. 5 AT. Nikoliv z pohledu OČTŘ či důsledků podání návrhu na náhradu újmy pro trestní řízení. I převzetí právního zastoupení a další právní porada tudíž skutečně mohly být úkony, při kterých zmocněnec probíral s poškozeným jeho nárok na náhradu újmy, i když ještě nebyl oficiálně uplatněn v trestním řízení. Podstatným se mi tudíž jeví vztah mezi advokátem a klientem. Právní zastoupení je předmětem oceňování právních úkonů, i kdyby navenek ještě nebylo zjevné v jakém rozsahu poškozený využije svých práv. Pokud však řádně a včas uplatnil nárok na náhradu újmy, pak je zřejmé že se právní zastoupení týkalo tohoto nároku i před jeho oficiálním uplatněním.

Pro úplnost je na místě uvést i recentní právní názor Krajského soudu v Ostravě,¹³¹ který vyložil § 10 odst. 5 AT tak, že úkony vykonané před vyčíslením náhrady újmy se řídí tarifní hodnotou 10 000 Kč: „*Jelikož rozhodná je aktuální výše nároku v dané fázi řízení, k jehož uplatnění jsou úkony činěny,*“ zatímco u úkonů vykonaných po vyčíslení náhrady újmy se za tarifní hodnotu považuje výše uplatněného nároku, pokud nakonec nepřevyšuje částku přiznanou soudem na náhradě újmy. V takovém výkladu však osobně nevidím žádný podklad v jazykovém ani teleologickém výkladu § 10 odst. 5 AT.

Ustanovení 10 odst. 5 AT není vůbec postaveno na výši uplatněného nároku. Stanovuje striktní obecnou tarifní hodnotu 10 000 Kč a pouze pokud je přisouzená náhrada újmy vyšší než 10 000 Kč, pak výše odškodného prozařuje do výpočtu tarifní hodnoty celé věci.¹³² To je také dělicím kritériem mezi tarifní hodnotou 10 000 Kč a tarifní hodnotou dle přisouzené částky. Normotvůrce stanovil, že rozhodná bude výše přisouzené náhrady újmy, pokud bude převyšovat 10 000 Kč, ne pokud bude převyšovat uplatněný nárok poškozeného. Výklad zvolený soudem odpovídá obecnému § 8 odst. 1 AT: „*Není-li stanoveno jinak, považuje se za tarifní hodnotu výše peněžitého plnění nebo cena věci anebo práva v době započetí úkonu právní služby, jichž se právní služba týká.*“ Ustanovení 10 odst. 5 AT jako *lex specialis* však staví výpočet tarifní hodnoty na jiných základech než § 8 odst. 1 AT, který se uplatní typicky v občanskoprávním řízení.

---

¹³¹ Usnesení KS v Ostravě ze dne 15. ledna 2019, sp. zn. 6 To 371/2018.

¹³² Podotýkám, že nejen některých úkonů. Nacházíme se totiž v § 10 AT, který upravuje tarifní hodnotu trestního řízení jako celku. Sazby jednotlivých úkonů jsou naopak upraveny v § 11 AT.

3.2.2 Mimosmluvní odměna za úkony provedené po uplatnění nároku na náhradu újmy

Mutatis mutandis je má argumentace u tarifní hodnoty právního zastoupení ve věci náhrady újmy před uplatněním nároku u OČTŘ použitelná i na mimosmluvní odměnu za úkony učiněné po uplatnění tohoto nároku. Po řádném uplatnění práva na náhradu újmy je nedílnou součástí trestního stíhání obviněného i nárok poškozeného. Formálně vzato tak i účast na pátém hlavním líčení, kdy ani v předchozích hlavních líčení nebyl nárok poškozeného popírán, je stále úkonem právní služby provedený v rámci zastupování ve věci náhrady újmy. V této fázi však můžeme více polemizovat nad účelností těchto úkonů ve vztahu k nároku na náhradu újmy. Slouží opakovaná účast zmocněnce na hlavním líčení vždy k účelnému hájení práv poškozeného na náhradu újmy nebo se jedná o obecné právní zastoupení poškozeného v trestním řízení podle § 9 odst. 1 AT?

Jsem názoru, že nelze vynést jednotný interpretační závěr na tuto otázku, protože účelnost je vždy založena na individuálních rysech daného případu. I po uplatnění nároku na náhradu újmy se stále jedná o totéž jednoduché a celistvé trestní stíhání, jehož součástí je nadále uplatněný nárok poškozeného. Tudíž účast zmocněnce na hlavním líčení stále formálně souvisí se zastupováním poškozeného ve věci náhrady újmy. Účelnost lze dovodit z hájení nároku poškozeného proti možným námitkám obviněného či potřeby reagovat na možné výzvy soudu k upřesnění nároku.

Danou otázku řešil i Ústavní soud, když stěžovatel namítal neúčelnost účasti zmocněnce na hlavním líčení a podání odvolání pro účely přiznání nároku na náhradu újmy. Tuto námitku Ústavní soud nepřijal za svou, když uvedl, že § 50 a násl. TŘ opravňuje zmocněnce k účasti na všech úkonech, kterých se může účastnit poškozený. Z hlediska rovnosti účastníků pak neshledal za přípustné, aby se z důvodů kritéria účelnosti mohl účastnit pouze některé části trestního řízení.¹³³ V tomto směru jsem stejného názoru. Nelze poškozenému odepřít právo na náhradu právního zastoupení u hlavního líčení z toho důvodu, že žádá vysokou částku na náhradě nákladů. Neodpovídá to však na vyřčenou otázku ohledně tarifní hodnoty.

Účast zmocněnce na hlavním líčení je účelná minimálně podle § 51 TŘ, ale pro určení tarifní hodnoty podle § 10 odst. 5 AT je dle mého názoru důležité, zda byl daný úkon účelný právě k uplatněnému nároku na náhradu újmy, jinak je totiž aplikovatelná nižší tarifní hodnota uvedená v § 9 odst. 1 AT. Dle mého, pokud se předseda senátu bude chtít odchýlit od tarifní hodnoty § 10 odst. 5 věta za středníkem AT a použít tarifní hodnotu 10 000 Kč podle § 9 odst. 1 AT, bude muset pečlivě hodnotit, zda účast zmocněnce na dalších částech hlavního líčení mohla

---

¹³³ Srov. usnesení ÚS ze dne 13. června 2013, sp. zn. II. ÚS 2258/2010.

nějakým způsobem souviset s hájením uplatněného nároku na náhradu újmy. Přitom se může ukázat, že jeho přítomnost na hlavním líčení nakonec nebyla vzhledem k uplatněnému nároku vůbec potřebná. Důležité je však posoudit, zda vzhledem k ostatním okolnostem se za účelnou mohla před započítáním úkonu jako účelná jevit. Přitom lze poukázat na dřívější průběh hlavního líčení, na postoj obviněného k uplatněnému nároku, zda jej popírá nebo s ním souhlasí, zda byl soudem vyzván k upřesnění částky nebo je uplatněný nárok kompletní a neměnný, zda je trestní řízení protahováno v otázce viny obviněného nebo v otázce náhrady újmy atd.

3.2.3 Mimosmluvní odměna zvoleného zmocněnce a § 12a advokátního tarifu

Aktuálním tématem náhrady nákladů právního zastoupení poškozeného ve věci náhrady újmy je otázka, zda je možné na výpočet mimosmluvní odměny zvoleného zmocněnce aplikovat analogicky omezení § 12a AT. Vrchní soud v Praze¹³⁴ vyslovil názor, že je třeba posuzovat rozumnou míru účelnosti mimo jiné k výši přiznané náhrady újmy. Z pohledu odsouzeného se pak Vrchnímu soudu v Praze jevílo za nepřiměřené přiznat poškozenému na náhradě nákladů právního zastoupení částku dosahující poloviny přiznané náhrady újmy. Za nedůvodnou takovou částku považoval z toho důvodu, že za stejnou činnost by byla ustanovenému zástupci přiznána mnohem menší částka podle § 12a odst. 2 AT. K tomuto závěru došel i přesto, že poškozený byl zavázán zmocněnci uhradit odměnu 286 151,55 Kč, jak ostatně rozhodl i prvoinstanční soud, ale od odsouzeného měl poškozený po aplikaci § 12a AT přiznanou náhradu nákladů právního zastoupení toliko v částce 134 251,55 Kč. Tento postup je problematický z několika důvodů.

a) Výše přisouzené náhrady újmy nemá sama o sobě vliv na posouzení účelnosti.

Pokud bychom účelnost posuzovali ne vzhledem k důvodnosti provedených úkonů, ale vzhledem k přisouzené náhradě újmy poškozenému, zcela bychom narušovali vůli normotvůrce vyjádřenou v tarifních hodnotách § 10 AT a celkově princip dělby moci. V konečném důsledku by si pak každý soud mohl odlišně a bez jakýchkoliv limitů posuzovat, jaká částka je podle něj za daný úkon adekvátní. To by mohlo vést k velké diferenciaci soudních rozhodnutí, nepřezkoumatelnosti a narušování zásady rovnosti účastníků. V řízení, ve kterém bylo poškozenému přiznáno na náhradě újmy 200 000 Kč, by do „limitu“ poloviny přiznané náhrady mohl zmocněnec učinit skoro 11 úkonů (1 úkon = 9 100 Kč bez DPH), zatímco u přiznané náhrady ve výši 10 000 Kč už pouze 3 úkony (1 úkon = 1 500 Kč bez DPH).

---

¹³⁴ Usnesení VS v Praze ze dne 24. července 2017, sp. zn. 7 To 59/2017, nepublikované, uvedené v usnesení ÚS ze dne 29. května 2018, sp. zn. IV. ÚS 3103/2017.

Jak však můžeme posuzovat účelnost provedeného úkonu *ex post* podle kritéria neznámého v době provádění úkonu? Má snad poškozený, kterému soud přiznal menší náhradu újmy nárok na slabší právní zastoupení, než kdyby mu byla přiznána vyšší náhrada újmy? Pokud by bylo samostatně vyslyšáno pět svědků, má snad zmocněnec právo se účastnit výslechu jen jednoho z nich?

Dle mého názoru je v této otázce často zaměňována účelnost úkonu s přiměřeností mimosmluvní odměny. I když bude každý vykonaný úkon účelně vynaložený, může být souhrn mimosmluvních odměn nepřiměřený.¹³⁵ Nepřiměřenost se v základu vztahuje k tarifní hodnotě, neboť zní se vypočítává výše mimosmluvní odměny. Zatímco účelnost provedených úkonů posuzuje soud, a to u každého úkonu zvláště vzhledem k právnímu zájmu klienta. Zda byl proveden důvodně v rámci řádného výkonu právního zastoupení nebo se naopak jedná o umělé a neúčelné navyšování výdajů, které by mělo znaky zneužití náhradového práva.

Zatímco požadavek účelnosti plyne z § 155 odst. 4 TR, výše mimosmluvní odměny, resp. tarifní hodnoty plyne z § 10 odst. 5 AT a v zájmu legitimního očekávání účastníků by měla být soudem vždy respektována. Vyjma výjimečných případů, u kterých se soud může odchýlit od podzákoného právního předpisu podle čl. 95 odst. 1, věta za středníkem Ústavy. Rozdíl v neúčelnosti úkonu a nepřiměřenosti mimosmluvní odměny se projevuje v tom, že za neúčelný úkon nemůže být přiznána žádná mimosmluvní odměna. Zatímco u účelně provedeného úkonu, který AT hodnotí vzhledem k individuálním okolnostem případu nepřiměřenou odměnou, je možné v opravdu výjimečných případech, přiznat za úkon odměnu v jiné výši, pokud se soud na základě individuálních okolností případu odchýlí od podzákoného právního předpisu podle čl. 95 odst. 1, věta za středníkem Ústavy.

Z výše uvedených důvodů nesouhlasím s názorem, že nepřiměřená výše mimosmluvní odměny podle AT způsobuje závěr o neúčelnosti, která by následně opravňovala k nepřiznání odměny za určité úkony.

b) Proč je nepřiměřená zrovna částka dosahující poloviny přisouzené náhrady újmy?

Také není zřejmé, proč se zrovna částka 286 151,55 Kč za 24 úkonů právních služeb soudu jevila jako nepřiměřená. Proč je nepřiměřená mimosmluvní odměna za právní zastoupení dosahující zrovna poloviny přisouzené náhrady újmy? Přiměřenost mimosmluvní odměny normotvůrce částečně zabezpečil tím, že výpočet tarifní hodnoty podle § 10 odst. 5 AT vztáhnul k výši přisouzené náhrady újmy.

---

¹³⁵ Srov. usnesení ÚS ze dne 30. července 2019, sp. zn. II. ÚS 4103/2018, bod 29.

Při poměrování přiměřenosti mimosmluvní odměny je dle mého vhodné se dívat na odměnu za 1 úkon. Je totiž přirozené, že za větší množství provedených úkonů, náleží větší odměna. V posuzovaném případě náležela za jeden úkon mimosmluvní odměna 11 100 Kč bez DPH. Což je částka vysoká, ale je třeba brát zároveň na zřetel, že výpočet tarifní hodnoty je postaven na tézi „větší předmět plnění = vyšší odměna“. Při nižších plněních proto zase mimosmluvní odměna dosahuje neobvykle nízkých částek, byť se může jednat o stejně náročný úkon. Zároveň je vhodné připomenout, že obviněný mohl poškozeného alespoň částečně odškodnit už v průběhu trestního stíhání, což by následně mělo vliv na náhradu nákladů poškozeného.

c) Teleologické pozadí § 12a AT neumožňuje analogii k mimosmluvní odměně zvoleného zmocněnce.

Především jsem však názoru, že v tomto případě analogie § 12a AT není vůbec přípustná, neboť tomu neodpovídá teleologické pozadí tohoto ustanovení, které se týká pouze ustanovených zástupců. Ustanovení zástupci se od smluvně zvolených zástupců liší v subjektu vyplácejícím jim přiznanou mimosmluvní odměnu. U ustanovených zástupců je tímto subjektem stát, kterému následně vzniká pohledávka vůči odsouzenému, pokud tomu nebyla přiznána bezplatná obhajoba. Účelem paušálního snížení mimosmluvní odměny o 20 % podle § 12a AT jsou pouze fiskální zájmy státu, kterého k tomu může teoreticky vést skutečnost, že ne každá pohledávka na uhrazených nákladech obhajoby se podaří u odsouzených vydobýt. Teleologie § 12a AT neodpovídá analogii k mimosmluvní odměně zvolených zástupců.

Z těchto důvodů nemohu přijmout názor, že mimosmluvní odměna zvoleného zmocněnce podle § 10 odst. 5 AT není důvodná, protože ustanovený zmocněnec by za stejnou práci vykázal nižší mimosmluvní odměnu.¹³⁶ Při aplikovatelnosti této úvahy na všechny ostatní případy by pak mohlo docházet k plošnému snížení mimosmluvní odměny o 20 % a zastropování odměny částkou 5 000 Kč u všech zvolených zástupců v trestním, civilním či jiném řízení. Při vyšších částkách přitom může jít skutečně o podstatný rozdíl, jak ukazují v grafu Přílohy II.

Krácení mimosmluvní odměny zvoleného zmocněnce s odkazem na § 12a AT je dodnes diskutovanou otázkou, která není soudy řešena jednotně.¹³⁷ Analogickou aplikaci § 12a AT

---

¹³⁶ Srov. usnesení VS v Praze ze dne 24. července 2017, sp. zn. 7 To 59/2017, nepublikované, uvedené v usnesení ÚS ze dne 29. května 2018, sp. zn. IV. ÚS 3103/2017.

¹³⁷ Např. KS v Plzni se vyslovil proti analogické aplikaci § 12a AT. Srov. usnesení KS v Plzni ze dne 22. října 2014, sp. zn. 8 To 445/2014.

Ústavní soud dříve ve svých usneseních odmítal.¹³⁸ Uvedl, že nastavení výše odměn v advokátním tarifu je úlohou normotvůrce, přičemž systému výpočtu mimosmluvní odměny zvoleného zmocněnce nelze z ústavněprávního hlediska nic vytknout.¹³⁹ V roce 2017 Ústavní soud dokonce přistoupil k využití nálezkové judikatury. V nálezu sp. zn. IV. ÚS 2880/16 uvedl, že nemůže obstát argumentace o nepřiměřenosti mimosmluvní odměny zvoleného zmocněnce vypočtené na základě AT pouze s odkazem na § 12a AT a zopakoval, že odměnu zvoleného zmocněnce nepovažuje za nepřiměřenou, když v dalších podrobnostech odkázal na svou dřívější judikaturu. Zároveň Ústavní soud také zopakoval, že soudy nejsou vázány podzákonými právními předpisy.¹⁴⁰ Charakter rozhodnutí Ústavního soudu má významný vliv na závaznost právního názoru v něm vysloveného. Na rozdíl od usnesení je nálezům přiznáván precedenční charakter na základě čl. 89 odst. 2 Ústavy.¹⁴¹ Zatímco usnesení Ústavního soudu mají v případě výkladů ústavního práva „pouze“ normativní význam, s jejichž nosnými důvody by rozhodnutí obecných soudů měla korespondovat v rámci zásady legitimního očekávání a rovnosti účastníků, případně se s daným usnesením Ústavního soudu argumentačně vypořádat.¹⁴²

Ani tento nález Ústavního soudu však judikaturu obecných soudů nesjednotil a v letech 2018 a 2019 některé senáty Ústavního soudu ve svých usneseních uvádějí, že pokud řízení vykazuje skutečně taková specifika, na která nelze aplikovat obecná pravidla advokátního tarifu, není protiústavní odůvodněné¹⁴³ zastropování mimosmluvní odměny podle § 12a odst. 2 AT.¹⁴⁴ Tento postoj není v rozporu se závěry zmiňovaného nálezu Ústavního soudu, pokud skutečně půjde o atypické případy a obdobné atypické případy budou rozhodovány stejně se zohledněním zásady rovnosti. Je proto třeba vykládat novější usnesení Ústavního soudu komplexně i se závěry plynoucími ze stále platného nálezu sp. zn. IV. ÚS 2880/2016.

---

¹³⁸ Viz usnesení ÚS ze dne 12. února 2013, sp. zn. IV. ÚS 4913/2012, usnesení ÚS ze dne 13. června 2013, sp. zn. II. ÚS 2258/2010.

¹³⁹ Srov. usnesení ÚS ze dne 12. února 2013, sp. zn. IV. ÚS 4913/2012, usnesení ÚS ze dne 13. června 2013, sp. zn. II. ÚS 2258/2010.

¹⁴⁰ Srov. nález ÚS ze dne 9. března 2017, sp. zn. IV. ÚS 2880/2016, (N 42/84 SbNU 485).

¹⁴¹ Viz nález ÚS ze dne 13. listopadu 2007, sp. zn. IV. ÚS 301/2005, (N 190/47 SbNU 465), nález ÚS ze dne 13. září 2007, sp. zn. I. ÚS 643/2006, (N 142/46 SbNU 373), nález ÚS ze dne 24. dubna 2006, sp. zn. I. ÚS 670/2005, (N 88/43 SbNU 127).

¹⁴² Srov. rozsudek NS ze dne 14. června 2012, sp. zn. 30 Cdo 1042/2012 nebo usnesení NS ze dne 27. dubna 2006, sp. zn. 29 Odo 551/2006. Viz BOBEK, Michal a kol. *Judikatura a právní argumentace*. 2. vydání. Praha: Auditorium, 2013, s. 111–146, 365–373.

¹⁴³ K požadavku řádného odůvodnění viz nález ÚS ze dne 29. března 2012, sp. zn. I. ÚS 3923/2011, (N 68/64 SbNU 767).

¹⁴⁴ Srov. usnesení ÚS ze dne 2. května 2019, sp. zn. III. ÚS 1137/2019, usnesení ÚS ze dne 2. dubna 2019, sp. zn. III. ÚS 1404/2018, usnesení ÚS ze dne 29. května 2018, sp. zn. IV. ÚS 3103/2017, usnesení ÚS ze dne 9. května 2018, sp. zn. II. ÚS 1266/2018.

Ve světle těchto usnesení ÚS se obávám, aby některé soudy nepojaly jeho závěry jako obecnou aprobaci k aplikaci § 12a AT.

Byť se k tomu Ústavní soud již ve zmiňovaných usneseních výslovně nevyjadřuje,¹⁴⁵ domnívám se, že nelze aplikovat na mimosmluvní odměnu zvoleného zmocněnce *per analogiam* omezení § 12a odst. 2 AT. Jak jsem totiž již uvedl, neumožňuje to teleologie § 12a AT. To však zároveň nevylučuje posouzení mimosmluvní odměny samostatně s odkazem na čl. 95 odst. 1 Ústavy a stanovení mimosmluvní odměny za jeden úkon v totožné výši 5 000 Kč jako zrovna § 12a odst. 2 AT. Využití postupu čl. 95 Ústavy ostatně uváděl Ústavní soud už ve zmiňovaném nálezu sp. zn. IV. ÚS 2880/2016, (N 42/84 SbNU 485). Při zvolení takového postupu je však stále třeba mít na zřeteli jeho výjimečnost, odůvodněnou pouze zvláštnostmi daného řízení. Ochrana legitimního očekávání¹⁴⁶ poškozeného je součástí základního práva na ochranu majetku uvedeného v čl. 1 Dodatkového protokolu č. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod (dále jen „Úmluva“),¹⁴⁷ přičemž Úmluva v tomto smyslu chrání i majetková práva a další práva a zájmy tvořící aktiva jako např. pohledávky.¹⁴⁸ Odchýlením se od advokátního tarifu, jako standartního předpisu upravujícího náhradu nákladů řízení, se podstatným způsobem zasahuje do majetkových práv osob.

Za výjimečný neshledávám případ, kdy náhrada nákladů právního zastoupení dosahuje vysoké částky z důvodů většího množství účelně provedených úkonů. *Vice versa* takovým případem by mohla být situace, kdy společný zmocněnec v trestním řízení s vysokou náhradou újmy zastupuje poškozené jednající ve vzájemné shodě, nevykazující po právní ani skutkové stránce vzájemné odlišnosti a dané trestní řízení se protahuje z důvodů ležících mimo nárok na náhradu újmy.

3.2.4 Poměrování mimosmluvní odměny zmocněnce a obhájce

Blízkou otázkou, kterou se Ústavní soud zabýval při posuzování aplikovatelnosti § 12a AT na mimosmluvní odměnu zvoleného zmocněnce, bylo také poměrování výše mimosmluvní odměny zmocněnce a obhájce. Ústavní soud¹⁴⁹ uvedl, že ačkoliv je význam obhájce v trestním řízení nesporný, nelze jej kvalifikovaně porovnávat s úlohou zmocněnce poškozeného,

---

¹⁴⁵ Viz tamtéž.

¹⁴⁶ K legitimnímu očekávání účastníků řízení ve výpočet mimosmluvní odměny podle AT viz náleží ÚS ze dne 10. prosince 2013, sp. zn. III. ÚS 2801/2011, (N 213/71 SbNU 501).

¹⁴⁷ Srov. náleží ÚS ze dne 18. února 2010, sp. zn. I. ÚS 3336/2009, (N 31/56 SbNU 353), rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 5. ledna 2000, Beyeler proti Itálii, stížnost č. 33202/1996, ECHR 2000-I.

¹⁴⁸ Srov. rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 22. června 2004, Broniowski proti Polsku, stížnost č. 31443/1996, ECHR 2004-V.

¹⁴⁹ Usnesení ÚS ze dne 12. února 2013, sp. zn. IV. ÚS 4913/2012.

když každý z právních zástupců hájí zcela jiný právní zájem svého klienta. Zmocněnec hájí soukromoprávní nárok poškozeného na náhradu újmy, a přestože má díky trestnímu řízení mnohdy ulehčenou důkazní situaci ohledně vzniku újmy, stále nese důkazní břemeno ohledně výše škody a příčinné souvislosti, jinak soud poškozeného s jeho nárokem odkáže do občanskoprávního řízení.¹⁵⁰

Souhlasím s názorem Ústavního soudu, že rozdílnost výpočtu tarifní hodnoty u obhájce a zmocněnce je důvodná. V posledních letech dochází k posilování procesních práv poškozených, jakož i alternativních trestů a odklonů trestního řízení. Čím dál více do popředí se dostává tzv. restorativní justice. Hodnotit, zda je důležitější či náročnější v trestním řízení role obhájce anebo zmocněnce, se mi jeví jako nepřipadné. I když někdy může mimosmluvní odměna zmocněnec dosahovat vyšší částky než u obhájce, nejeví se mi postup výpočtu ani v takovém případě jako nesprávný.¹⁵¹

Výpočet mimosmluvní odměny zmocněnce ve věcech náhrady újmy by měl být postaven na výši náhrady újmy, podobně jako u občanskoprávního řízení¹⁵² a nikoliv podle obviněnému hrozící trestní sazby odnětí svobody.¹⁵³ Obdobný přístup zvolil i slovenský normotvůrce.¹⁵⁴ V opačném případě by mohli být poškození motivováni k uplatnění svého nároku na náhradu újmy soukromoprávní cestou s výpočtem tarifní hodnoty podle § 8 odst. 1 AT. Což by popíralo smysl adhezního řízení a finančně dále zatížilo odsouzeného i stát samotný.

Mluvím však o výpočtu tarifní hodnoty, nikoliv o výši tarifní hodnoty stanovené normotvůrcem. Skutečně totiž není žádoucí, aby mimosmluvní odměna obhájce a zmocněnce v trestním řízení dosahovala markantních rozdílů. Pak je *de lege ferenda* otázkou, zda není na místě zvýšit mimosmluvní odměnu obhájců, když i za nejzávažnější trestné činy podle § 10 odst. 3, písm. d) AT činí tarifní hodnota těchto úkonů tolik, co peněžitý spor o 50 000 Kč. Což je mimochodem podle normotvůrce s odkazem na znění § 14b odst. 1, písm. b) AT bagatelní částka. Výše mimosmluvní odměny obhájce je v takové věci pouze 3 100 Kč. Vzhledem k odpovědnosti obhájce v těchto věcech se mi taková částka nejeví jako dostatečná.

---

¹⁵⁰ Srov. tamtéž.

¹⁵¹ Opačně HERANOVÁ, Simona. Odměna advokáta jako zmocněnce poškozeného v trestním řízení. *Bulletin advokacie*, 2017, č. 5, s. 36–41.

¹⁵² Srov. čl. 2 pol. 13 Sazebníku AT 1965, § 13 odst. 1 AT 1990.

¹⁵³ Srov. čl. 1 odst. 2 Sazebníku AT 1951, čl. 2 pol. 13 Sazebníku AT 1965.

¹⁵⁴ Srov. § 13a AT SK.

4 Úprava základní sazby mimosmluvní odměny

Mimosmluvní odměna zjištěná podle § 10, § 11 AT, jak bylo podrobně rozebíráno v kapitole 3, může být následně ještě upravena zvláštními ustanoveními § 12, § 12a AT. Ustanovení 12a AT upravuje 20% snížení mimosmluvní odměny mimo jiné právě u ustanoveného obhájce a zmocněnce, přičemž se, jak dále rozvedu, jedná o stále diskutovanou otázku. Ustanovení 12 AT upravuje zvláštní případy zvýšení mimosmluvní odměny z důvodů mimořádné obtížnosti právního úkonu, časové náročnosti, spojení několika věcí rozhodnutím OČTŘ, jakož i snížení mimosmluvní odměny u společných úkonů při zastupování více osob.

4.1 Snížení mimosmluvní odměny o 20 % u ustanovených obhájců a zmocněnců

Aktuálně § 12a odst. 1 AT stanovuje snížení mimosmluvní odměny ustanoveného obhájce a zmocněnce, jakož i jiných ustanovených právních zástupců o 20 %, kdy § 12a odst. 2 AT zároveň ohraničuje nejvyšší možnou mimosmluvní odměnu částkou 5 000 Kč. Původně bylo novelou AT č. 235/1997 Sb., zavedeno snížení pouze u obhájců, a to o 10 % z důvodu mimořádných výdajů státu na odstranění následků povodní v roce 1997. Novelou AT č. 399/2010 Sb., s účinností od 1. 1. 2011, však došlo k masivnímu rozšíření adresátů právní normy a z 10% snížení se přešlo rovnou na 30% snížení. Až se nakonec novelou AT č. 486/2012 Sb., s účinností od 1. 1. 2013, snížení ustálilo na 20 %, které s nepatrnými odchylkami platí až dodnes skrze § 12a AT.¹⁵⁵ Z dočasných úspor veřejných financí z roku 1997 se v roce 2013 stalo řešení trvalé. Dané ustanovení mělo a má pouze jediný cíl, a to fiskální.

Nelze však pominout nespravedlivost oproti běžným klientům. Stát si z fiskálních důvodů stanovil úlevu pro služby, které si sám objedná, zatímco ostatní občané žádnou takovou úlevu nedostanou. Pokud by kdokoliv jiný žádal o bezplatnou obhajobu či obhajobu za sníženou odměnu musel by splnit poměrně přísné podmínky § 33 odst. 2 TR,¹⁵⁶ resp. u poškozeného § 51a TR. Zvláště přes kritérium potenciality příjmů by stát těžko procházel.

Z pohledu odsouzeného se taky snížení mimosmluvní odměny může jevit jako nedůvodná 20% sleva na právní služby oproti situaci, kdy by si sám v případech nutné obhajoby obhájce zvolil. Jediný argument pro toto snížení nacházím v riziku vymahatelnosti zaplacených

---

¹⁵⁵ Srov. důvodovou zprávu k novele AT č. 486/2012 Sb., s. 15.

¹⁵⁶ K výkladu podmínek pro přiznání bezplatné obhajoby viz usnesení ÚS ze dne 4. prosince 2018, sp. zn. III. ÚS 3651/2018.

mimosmluvních odměn po odsouzených. V některých případech se skutečně může jednat o dubiózní pohledávky.

Ustanovení 12a AT zasahuje do několika ústavně zaručených práv adresátů. Především narušuje princip rovnosti zakotvený v čl. 1 Listiny, čl. 26 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech či čl. 14 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod mezi ustanovenými a zvolenými zástupci na základě způsobu vzniku právního zastoupení. Rovnost v přístupu k právům sice nelze chápat absolutně, ale zároveň ani jeho omezení nemůže být svévolné a musí být odůvodněno objektivním, rozumným důvodem a splňovat požadavky přiměřenosti.¹⁵⁷ Dle Ústavního soudu se o diskriminaci jedná v případě odlišného zacházení s různými subjekty, které se nacházejí ve stejném nebo srovnatelném postavení, aniž by existovaly objektivní rozumné důvody pro tuto odlišnost.¹⁵⁸ Domnívám se, že finanční zájmy státu samy o sobě nemohou být ospravedlňujícím legitimním cílem k takovému zásahu. Zvláště s přihlédnutím k stávající ekonomické konjunktře a možnostem státu získat do státního rozpočtu finanční prostředky způsobem nezasahujícím do základních práv občanů.

Kromě toho, že účel právní normy neodpovídá legitimnímu cíli, nezasahuje do práva rovnosti ani dostatečně šetrným způsobem, když současně zasahuje do jiných základních práv. Konkrétně práva vlastnit majetek podle čl. 11 odst. 1 Listiny, jakož čl. 1 Dodatkového protokolu č. 1 Úmluvy, jelikož dle ESLP jsou předmětem právní ochrany jakákoliv práva majetkového charakteru vč. pohledávek.¹⁵⁹

Dochází také k zásahu čl. 26 odst. 3 Listiny¹⁶⁰ – práva získávat vlastní prací prostředky pro svou obživu, čl. 26 odst. 1 Listiny – práva podnikat či čl. 23 odst. 2 Všeobecné deklarace lidských práv – práva na stejnou odměnu za vykonání stejné práce bez jakéhokoliv rozlišování. Uvědomuji si, že podle čl. 41 Listiny může normotvůrce stanovit limity uplatňování práv deklarovaných v čl. 26 Listiny. Ústavní přezkum těchto limitů pak podléhá mírnějšímu

---

¹⁵⁷ Srov. rozsudek senátu ESLP ze dne 28. října 1987, Inze proti Rakousku, stížnost č. 8695/79, ECHR A126.

¹⁵⁸ Srov. náleží ÚS ze dne 24. září 2019, sp. zn. Pl. ÚS 4/2019, náleží ÚS ze dne 7. června 1995, sp. zn. Pl. ÚS 4/1995, (N 29/3 SbNU 209), publikovaný pod č. 168/1995 Sb.

¹⁵⁹ Srov. rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 22. června 2004, Broniowski proti Polsku, stížnost č. 31443/1996, ECHR 2004-V.

¹⁶⁰ Existují i názory, že čl. 26 odst. 3 Listiny nelze aplikovat na práci vykonávanou podnikateli. Viz odlišné stanovisko ústavního soudce Jaroslava Fenyka k odůvodnění náleží ÚS ze dne 24. září 2019, sp. zn. Pl. ÚS 4/2019. Dle mého názoru, pokud normotvůrce stanovuje mimosmluvní odměnu ustanoveného obhájce v právním předpise, vykazuje takové jednostranné určení mimosmluvní odměny prvky platového ohodnocení státních zaměstnanců. *Per analogiam* tudíž shledávám přípustnou aplikaci čl. 26 odst. 3 Listiny i na advokáty, byť nejsou vůči státu v pracovním ani služebním poměru. Nicméně i Fenyk uvádí, že přezkum ústavnosti by byl možný prizmatem čl. 26 odst. 1, odst. 2 Listiny ve spojení s čl. 4 odst. 4 Listiny.

zkoumání, než ke kterému dochází při testu proporcionality. Při tzv. testu racionality¹⁶¹ je připuštěn silnější zásah do základního práva za účelem dosažení legitimního cíle, pokud je zároveň zachována alespoň podstata a smysl základního práva. Esenciální podstata by zřejmě byla zachována, ale přesto dle mého názoru stále nelze označit snahu státu ušetřit na právních službách za legitimní cíl. Tento alibistický přístup státu skrytý pod zástěrkou ochrany financí daňových poplatníků nemůže být legitimním cílem. Mohl by si stát určit plošnou slevu na veškeré zboží a služby, které pořizuje k naplňování podstaty právního státu, výkonu státní správy, plnění svých mezinárodních závazků či ochrany základních práv a svobod občanů?

Ve světle nálezu Ústavního soudu ze dne 24. 9. 2019, sp. zn. Pl. ÚS 4/2019, je však možné zvažovat i nepřímý zásah do práv na právní pomoc klientů podle čl. 37 odst. 2 Listiny, neboť odměna za činnost právního zástupce je jedním z důležitých pilířů zajištění práva na právní pomoc. Obhájce ani zmocněnec by neměli být zákonem ani stavovským předpisem nuceni k řádnému výkonu advokacie realizujícího právo klienta na právní pomoc podle čl. 37 odst. 2 Listiny, na úkor svého základního práva získávat prostředky pro své životní potřeby prací podle čl. 26 odst. 3 Listiny, ev. čl. 26 odst. 1, odst. 2 Listiny, § 4 odst. 4 Listiny. Tento argument může být přílehlavý zvláště u nižších sazeb mimosmluvní odměny obhájců podle § 10 odst. 3, písm. a), § 12a odst. 1 AT, kdy odměna činí 800 Kč za úkon. Dle Ústavního soudu je ústavní právo na právní pomoc občanů naplněno jedině tehdy, zajistí-li stát účastníkovi takovou právní pomoc, aby se mohl bránit stejně efektivně jako účastník bez majetkových nesnází.

V otázce snížené odměny advokátů je často citováno starší rozhodnutí ESLP,¹⁶² ve kterém se ESLP zabýval stanovením povinnosti vykonávat právní služby za sníženou odměnu či zcela bezplatně na základě práva členského státu ve vztahu k osobám nemajetným. V daném případě tak bylo legitimním cílem zajištění práva na právní pomoc osobám nemajetným. Kritériem § 12a AT však není nemajetnost osob, kterým je právní zástupce ustanovován. To je podstatný rozdíl.

Nápravu má v rukou Ústavní soud a samotný normotvůrce. Co se týče Ústavního soudu, ten je již dlouhodobě v otázce nákladů řízení velmi zdrženlivý. Dle něj zásah do náhradového práva v zásadě nedosahuje intenzity zásahu do ústavně zaručených práv.¹⁶³ Mohu říci,

---

¹⁶¹ Viz ČERVÍNEK, Zdeněk. Standardy přezkumu ústavnosti v judikatuře Ústavního soudu. Jurisprudence, 2015, č. 4, s. 21–29 nebo nález ÚS ze dne 20. května 2008, sp. zn. Pl. ÚS 1/2008, (N 91/49 SbNU 273), publikovaný pod č. 251/2008 Sb.

¹⁶² Rozsudek ESLP ze dne 23. listopadu 1983, *Van der Musselle proti Belgii*, stížnost č. 8919/80, ECHR A70.

¹⁶³ Srov. usnesení ÚS ze dne 8. ledna 2019, sp. zn. I. ÚS 3287/2018, usnesení ÚS ze dne 22. května 2018, sp. zn. I. ÚS 534/2018, usnesení ÚS ze dne 3. února 2015, sp. zn. IV. ÚS 3523/2014, nález ÚS ze dne 7. února 2013, sp. zn. III. ÚS 2927/2011, (N 28/68 SbNU 319), usnesení ÚS ze dne 3. února 2011, sp. zn. III. ÚS 106/2011.

že věcněprávní přezkum otázek advokátního tarifu bývá bohužel skutečně výjimečný. Za zásah do práva na spravedlivé řízení Ústavní soud považuje rozhodnutí o nákladech řízení, které je nepřezkoumatelné z důvodu chybějícího odůvodnění¹⁶⁴ nebo je důsledkem extrémního vybočení z obecných standardů či interpretace práva vykazující svévoli.¹⁶⁵ Samotný argument o zásahu do ústavně zaručeného práva vlastnit majetek podle čl. 11 odst. 1 Listiny, čl. 1 Dodatkového protokolu č. 1 k Úmluvě o ochraně lidských práv a svobod¹⁶⁶ v zásadě neobstojí, ani když se bude jednat o nemalé částky. Stejný postoj již několikrát Ústavní soud zaujal při posuzování ústavní stížnosti proti § 12a AT. V soudní judikatuře lze nalézt několik usnesení Ústavního soudu uvádějících, že § 12a AT jen pro svou nedokonalost, nedostatečnou odůvodněnost, zastaralost či neoblíbenost nezasahuje do žádného z ústavně zaručených práv účastníků.¹⁶⁷ Není však vyloučeno, že se v budoucnu postoj Ústavního soudu změní. V otázce tarifní hodnoty opatrovníků taky došlo k náhlému prozření Ústavního soudu o protiústavnosti § 9 odst. 5 AT až po 13 letech existence daného ustanovení.¹⁶⁸

Co se týče normotvůrce, pak revize § 12a AT je v tomto směru taktéž v nedohlednu. Jedná se o politickou otázku, kdy Ministerstvo spravedlnosti hájí své fiskální zájmy. Poslední pokusy prezidenta Unie obhájců z roku 2017 a ČAK z roku 2018 skončily neúspěchem.¹⁶⁹ Postup Ministerstva spravedlnosti tak v lecčem připomíná § 9 odst. 3 AT 1951, kdy ministr spravedlnosti stanovil poloviční odměnu za úkony právní pomoci vykonané pro orgány státní správy a jednotná zemědělská družstva.

Pro úplnost příkládám i odkaz na slovenskou scénu. V roce 2013 slovenský normotvůrce přistoupil z důvodu konsolidace veřejných financí k zavedení § 1 odst. 4 AT SK, podle kterého je pro výpočet tarifní hodnoty ve věcech trestních rozhodná průměrná měsíční

---

¹⁶⁴ Srov. náleží ÚS ze dne 15. listopadu 2011, sp. zn. I.ÚS 395/2011, (N 196/63 SbNU 283).

¹⁶⁵ Srov. náleží ÚS ze dne 25. září 2018, sp. zn. III. ÚS 1971/2018, náleží ÚS ze dne 4. dubna 2011, sp. zn. IV. ÚS 2920/2008, (N 59/61 SbNU 3).

¹⁶⁶ Jak bylo už v práci řečeno, Úmluva chrání právo na majetek v širším slova smyslu, tj. i právo na pohledávku. Viz rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 22. června 2004, Broniowski proti Polsku, stížnost č. 31443/1996, ECHR 2004-V.

¹⁶⁷ Srov. usnesení ÚS ze dne 27. února 2018, sp. zn. I. ÚS 2488/2017, usnesení ÚS ze dne 22. května 2018, sp. zn. I. ÚS 534/2018.

¹⁶⁸ Srov. náleží ÚS ze dne 24. září 2019, sp. zn. Pl. ÚS 4/2019.

¹⁶⁹ Viz vyjádření tehdejšího ministra spravedlnosti Roberta Pelikána [online]. ceska-justice.cz, 3. května 2017 [cit. 1. listopadu 2019]. Dostupné na

https://www.ceska-justice.cz/wp-content/uploads/2017/05/466012508_0_171_2017_LO_SP_3_2.pdf

VÁLOVÁ, Irena. Advokáti opět navrhuji zrušit povodňovou daň, ministerstvo vyhlášku nezmění [online]. ceska-justice.cz, 29. května 2018 [cit. 1. listopadu 2019]. Dostupné na <https://www.ceska-justice.cz/2018/05/advokati-opet-navrhujizrusit-povodnovou-dan-ministerstvo-vyhlasku-nezmeni/>.

VÁLOVÁ, Irena. Pelikán odpovídá obhájcem na žádost o zvýšení advokátního tarifu: Půl roku před volbami je pozdě [online]. ceska-justice.cz, 23. května 2017 [cit. 30. září 2019]. Dostupné na <https://www.ceska-justice.cz/2017/05/pelikan-odpovida-obhajcum-zadost-zvyseni-advokatniho-tarifu-pul-roku-pred-volbami-pozde/>.

mzda za první půl rok kalendářního roku, který o tři roky předchází standartnímu postupu výpočtu. Matematicky složitější postup, ale účel právní úpravy je totožný. Při zavedení této úpravy došlo k pomyslnému snížení o zhruba 11 %, ¹⁷⁰ dnes s rostoucím nárůstem průměrné mzdy na Slovensku se jedná o přibližně 13% snížení.

4.2 Zvýšení mimosmluvní odměny pro mimořádnou obtížnost, nebo časovou náročnost

Základní sazbu mimosmluvní odměny bylo možné už v minulosti zvýšit s odkazem na vyšší náročnost provedeného úkonu spočívající např. ve studiu sporných otázek, studiu obsáhlého spisu nebo vyžadujícího neobvyklé úsilí.¹⁷¹ Příkladný výčet prvků značící vyšší obtížnost úkonu se v průběhu času měnil. AT 1951 v § 9 odst. 1 uváděl studium technických otázek, cizojazyčných písemností či mezinárodního práva a AT 1965 v § 10 také kritérium časové náročnosti.

Výši mimosmluvní odměny lze dnes výjimečně zvýšit podle § 12 odst. 1 AT: „*U úkonů právní služby mimořádně obtížných, zejména je-li k nim třeba použití cizího práva nebo cizího jazyka, nebo u úkonů právní služby časově náročných může advokát zvýšit mimosmluvní odměnu až na trojnásobek.*“ V rámci jazykového výkladu při využití gramatických pravidel můžeme dovodit, že zvýšení mimosmluvní odměny podle § 12 odst. 1 AT odůvodňují dva samostatné důvody, které mezi sebou nejsou ve slučovací poměru. Buď se jedná o úkon mimořádně obtížný, kdy advokátní tarif pouze za příklad uvádí cizí prvek, anebo o úkon časově náročný. Tomu odpovídá čárka před spojkou „nebo“ značící vylučovací poměr. K přiznání zvýšené mimosmluvní odměny tudíž není zapotřebí splnit kumulativně obě podmínky.

Naopak není přípustné s odkazem na § 12 odst. 1 AT snižovat základní sazbu mimosmluvní odměny u úkonů, které se nejeví jako náročné.¹⁷² V opačném případě by totiž byl potřen smysl celého advokátního tarifu, když by každý soud zvlášť určoval mimosmluvní cenu podle toho, jak se jemu jeví právní služba náročná.

4.2.1 Mimořádná obtížnost úkonu

Za příklad mimořádné obtížnosti advokátní tarif podává úkony, kdy je zapotřebí použít cizího jazyka nebo cizího práva. Obtížnost je třeba posuzovat individuálně u každého úkonu zvlášť, a to v porovnání k běžné úrovni obtížnosti v obdobných věcech.¹⁷³ Pokud

¹⁷⁰ Viz FILO. In FIAČAN: Vyhláška o odmenách..., s. 9–10.

¹⁷¹ Viz § 17 odst. 2 AT 1923.

¹⁷² Srov. usnesení NS ze dne 29. března. 2016, sp. zn. 22 Cdo 5137/2015.

¹⁷³ Srov. rozsudek NS ze dne 30. ledna 2019, sp. zn. 30 Cdo 4016/2016, č. 106/2019 Sb. rozh. civ.

bude k výslechu svědka přizván tlumočnick, tak byt' se jedná o vyšetřovací úkon s prvkem cizího jazyka, díky přítomnosti tlumočnicka tato okolnost nezpůsobuje vyšší obtížnost úkonu.¹⁷⁴

Cizím prvkem však není vyčerpána množina případů mimořádně obtížných úkonů, a právě neurčitost tohoto pojmu způsobuje v praxi potíže, jejichž výsledkem v zásadě bývá nepřiznání navýšení mimosmluvní odměny. Na soud jsou totiž kladeny relativně vysoké nároky na posouzení obvyklé náročnosti a mimořádné náročnosti tvrzené obhájcem či zmocněncem. Soudy dovodili, že za mimořádně obtížné nelze považovat úkony týkající se právní otázky doposud neřešené judikaturou,¹⁷⁵ podání odvolání, ve kterém obhájce shrnuje celý dosavadní průběh trestního řízení¹⁷⁶ ani úkony vypracované v kooperaci se svým klientem, který má poněkud složitou osobnost.¹⁷⁷

Judikatura je pouze pomocným nástrojem podporující zásady rovnosti účastníků a právní jistoty. Argumenty vyšších soudů mají pomoci při výkladu složitějších právních norem, nejedná se však o pramen práva a také advokát musí k danému výkladu s tímto přistupovat. Byt' výklad doposud neřešené právní otázky může být pro advokáta složitější, metodologické postupy výkladu jakékoliv právní normy zůstávají stejné a odpovědnost za metodologicky správný výklad práva nese koneckonců při svém rozhodování soud. V tomto smyslu tedy souhlasím s Vrchním soudem v Praze. Taktéž souhlasím s názorem, že podání odvolání samo o sobě neznačí žádnou mimořádnou obtížnost, i když v něm odvolatel shrne celý dosavadní průběh. S třetím rozhodnutím Vrchního soudu v Praze týkající se zvýšené obtížnosti úkonů z důvodů složité spolupráce s obviněným či poškozeným bych však polemizoval. Myslím si, že v některých případech skutečně osobnost klienta může významně zkomplikovat poskytování právních služeb v jejich obtížnosti i časové náročnosti. Přitom takovou skutečnost nelze klást za vinu ani advokátovi, ani klientovi. Tomu může nasvědčovat i ustanovení obhájce podle § 36 odst. 2 TR.

4.2.2 Časová náročnost úkonu

Druhým důvodem pro zvýšení mimosmluvní odměny je časová náročnost úkonu. I v tomto ohledu dané ustanovení významně dotvází soudní judikatura. Za časově náročný lze pokládat úkon trvající neobvykle dlouhou dobu, pokud časové kritérium není obsaženo

---

¹⁷⁴ Viz KOVÁŘOVÁ, TICHÁ. In KOVÁŘOVÁ: Advokátní tarif. Odměna..., s. 264.

¹⁷⁵ Srov. usnesení VS v Praze ze dne 24. listopadu 1995, sp. zn. 6 A 188/1994, (Soudní judikatura ve věcech správních 2/1998, s. 34).

¹⁷⁶ Srov. usnesení VS v Praze ze dne 14. listopadu 2001, sp. zn. 5 To 139/2001, (BA 4/2002, s. 61).

¹⁷⁷ Srov. usnesení VS v Praze ze dne 13. června 2007, sp. zn. 8 To 62/2007, nepublikované, uvedené v usnesení ÚS ze dne 20. května 2010, sp. zn. I. ÚS 2176/2007.

ve skutkové podstatě daného úkonu jako u § 11 odst. 1, písm. c), písm. e), písm. f), písm. g) AT.¹⁷⁸

Předmětem soudního výkladu jsou především úkony nevykazující zvýšenou právní náročnost ani nadstandartní délku úkonu, ale úkony vykonané mimo běžnou pracovní dobu advokáta. Dle mého lze zvýšenou časovou náročnost úkonu shledat už v té skutečnosti, že je prováděn mimo obvyklou pracovní dobu. Zejména svátky a víkendy jsou širokou veřejností vnímány jako dny pracovního klidu, se kterými je takto plánováno a mnohdy i nakládáno. Takový postoj je slučitelný s jazykovým výkladem, a především odpovídá teleologii § 12 odst. 1 AT, jehož smyslem je ocenit vyšší sazbou úkony na základě individuálních kritérií věcného či časového hlediska. Krom § 12 AT advokátní tarif upravuje výpočet mimosmluvní odměny na základě obecných kritérií, normotvůrce si však byl vědom, že obtížnost jednotlivých úkonů se může měnit i v průběhu řízení. Vyšší náročnost tak netkví pouze v délce prováděného úkonu, ale také v době provádění úkonu. Večerní či noční úkony mohou narušovat odpočinek po pracovním dni, jakož i právo na sociální a rodinný život. Lze poukázat také na teleologii § 126 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, týkajícího se příplatků zaměstnanců za práci v sobotu a v neděli. Tento postoj také odpovídá ustálené judikatuře soudů.¹⁷⁹ Zvýšení sazby mimosmluvní odměny je proto možné i u časových úkonů jako účasti při vyšetřovacích úkonech, pokud probíhají v den pracovního klidu.¹⁸⁰

Složitější je posoudit míru časové náročnosti, která má vliv na konkrétní zvýšení mimosmluvní odměny. Jde o silně individuální posouzení, kdy musím konstatovat, že nelze nalézt pouze jedno správné řešení. To plyne už z povahy neurčitého právního pojmu, jehož výklad vyžaduje vysokou mírou soudního uvážení, v důsledku čehož dochází k částečné delegaci pravomoci exekutivy na moc soudní, která má určit obsah a rozsah pojmu.¹⁸¹ Vrchní soud v Olomouci považoval za přiměřené u úkonů provedených do 22:00 hodin zvýšení o 50 %, zatímco u úkonů provedených po 22:00 hodin nebo u úkonů provedených ve dnech pracovního klidu o 100 %. V případě úkonů učiněných v těchto dnech, a navíc v nočních

¹⁷⁸ Srov. rozsudek NS ze dne 11. května 2011, sp. zn. 28 Cdo 4184/2009, usnesení VS v Olomouci ze dne 8. ledna 2001, sp. zn. 1 To 2/2001, č. 8/2002 Sb. rozh. tr.

¹⁷⁹ Usnesení VS v Olomouci ze dne 8. ledna 2001, sp. zn. 1 To 2/2001, č. 8/2002 Sb. rozh. tr. Viz usnesení NS ze dne 26. listopadu 2014, sp. zn. 30 Cdo 2666/2014, usnesení VS v Praze ze dne 15. března 2007, sp. zn. 7 To 27/2007, č. 29/2009 Sb. rozh. tr., usnesení VS v Olomouci ze dne 25. ledna 2007, sp. zn. 3 To 161/2006, (BA 10/2008, s. 45), usnesení VS v Praze ze dne 20. února 2002, sp. zn. 8 To 12/2002, (BA 8/2002, s. 78), usnesení KS v Hradci Králové ze dne 28. listopadu 2001, sp. zn. 13 To 569/2001, (BA 6-7/2002, s. 92). Za překonaný lze považovat právní názor uvedený v usnesení VS v Praze ze dne 27. září 2001, sp. zn. 6 To 92/2001, (BA 4/2002, s. 63). Viz PAPEŽ, Vladimír. Nad jedním rozhodnutím (časově náročný úkon dle § 12 odst. 1 advok. tarifu). Bulletin advokacie, 2001, č. 5, s. 56–57.

¹⁸⁰ Srov. rozsudek NS ze dne 16. února 2006, sp. zn. 4 Tz 4/2006, č. 31/2012 Sb. rozh. tr.

¹⁸¹ Srov. MELZER: Metodologie nalézání práva..., s. 113.

hodinách by pak mohlo navýšení vzrůst až na trojnásobek.¹⁸² Konkrétní výše navýšení se však v soudních rozhodnutích liší a jiné soudy uznávají navýšení na dvojnásobek i u úkonů provedených ve večerních hodinách.¹⁸³

4.3 Zvýšení mimosmluvní odměny při spojení věcí rozhodnutím OČTŘ

Při spojení několika věcí do jednoho řízení advokátní tarif rozlišuje, zda spojení věcí plyne ze zákona (aplikace § 8 odst. 3 AT), rozhodnutí či faktického postupu OČTŘ (aplikace § 12 odst. 3 AT). Ustanovení 8 odst. 3 AT stanovuje, že při spojení plynoucího ze zákona se za tarifní hodnotu považuje hodnota nejvyšší věci, resp. nejvyšší trestní sazba odnětí svobody. Zatímco § 12 odst. 3 AT uvádí, že při společném projednání několika věcí, u nichž spojení neplyne ze zákona, se za tarifní hodnotu považuje součet tarifních hodnot věcí. Rozlišování právního důvodu spojení tak má pro tarifní hodnotu velký význam. Zdejší systém hodnocení úkonů při společném projednání několika věcí byl zaveden už v AT 1965, následován AT 1990. Při zákonném spojení věcí se taktéž používala nejvyšší sazba spojených věcí. V ostatních případech se podle § 7 AT 1965, resp. § 17 AT 1990, mimosmluvní odměna věci s nejvyšší sazbou dále zvyšovala (jen) o polovinu sazby dalších spojených věcí. Na obdobných základech jako AT 1965 je dnes postaven i § 13 AT SK.¹⁸⁴

Kovářová¹⁸⁵ uvádí u zákonného spojení věcí za příklad jednočinný souběh, já se však domnívám, že v takovém případě nelze ani hovořit o spojení věcí. Předmětem trestního řízení je především skutek, nikoliv právní kvalifikace skutku. Byť tedy půjde o skutek, kterým pachatel spáchal více trestných činů, trestní řízení je vedeno pro jeden skutek, resp. jednu věc a výpočet tarifní hodnoty takové věci upravuje již § 10 odst. 3 AT s odkazem na absorpční zásadu trestání § 43 odst. 1 věta první před středníkem TZ.

S § 12 odst. 3 AT se můžeme v trestním řízení setkat častěji a jeho aplikace významně navyšuje mimosmluvní odměnu. Policejní orgán může ke společnému řízení spojit skutky spáchané ve vícečinném souběhu. Podle § 23 odst. 3 TŘ může soud spojit k společnému projednání i samostatně podané obžaloby, může-li to přispět k urychlení věci nebo z jiných důležitých důvodů. Pokud OČTŘ v mezích zákona rozhodne o spojení několika samostatných věcí, pak se tarifní hodnoty spojených věcí sčítají a až z tohoto součtu se vypočte konkrétní výše mimosmluvní odměny za každý úkon provedený po tomto spojení.

¹⁸² Srov. usnesení VS v Olomouci ze dne 25. ledna 2007, sp. zn. 3 To 161/2006, (BA 10/2008, s. 45).

¹⁸³ Srov. usnesení VS v Praze ze dne 20. února 2002, sp. zn. 8 To 12/2002, (BA 8/2002, s. 78).

¹⁸⁴ K souběhu společného zastupování několika osob při společném projednání několika nároků např. uznesenie Okresného súdu Dolný Kubín zo dňa 10. novembra 2016, sp. zn. 7C/43/2012, bod 15.

¹⁸⁵ KOVÁŘOVÁ. In KOVÁŘOVÁ: Advokátní tarif. Odměna..., s. 235.

Praxe narazila na otázku, zda lze aplikovat navýšení § 12 odst. 3 AT u vícečinného souběhu i na úkon, který se týkal pouze jednoho z projednávaných skutků. Může se jednat o výslech svědka, který vypovídá skutečnosti vztahující se pouze k jednomu skutku, jenž je obviněnému kladen za vinu. Oproti § 12 odst. 4 AT u společného zastupování více osob se však zde u § 12 odst. 3 AT nehovoří o společném úkonu. Jde pouze o úpravu výpočtu tarifní hodnoty pro „řízení“, které vzniklo spojením několika samostatných věcí. Okamžikem spojení věcí se již jedná o jedno řízení. Ustanovení 12 odst. 3 AT je také určitou pojistkou, aby rozhodnutím aplikačních orgánů nedošlo k nedůvodnému snížení mimosmluvní odměny za stejně náročnou práci tím, že by došlo k spojení věcí, které přitom mohly být projednávány samostatně, a tudíž i samostatně účtovatelné. Byť jedním úkonem může obhájce obviněného u vícečinného souběhu provést obhajobu zahrnující všechny trestné činy, což by si bylo blízké charakteru společného úkonu, systematika výpočtu těchto dvou situací je zcela odlišná a nic nenasvědčuje tomu, že by měl normotvůrce na mysli společné úkony. Jazykový výklad takovému postupu vůbec neodpovídá a přikláním se k tomu, že ani teleologické pozadí § 12 odst. 3 AT nepodporuje analogickou aplikaci společných úkonů z § 12 odst. 4 AT. K témuž závěru se uchýlil také Vrchní soud v Praze ve svém dobře odůvodněném usnesení ze dne 21. 2. 2005, sp. zn. 7 To 24/2005, (č. 7/2006 Sb. rozh. tr.), kterým překonal vlastní, dříve zastávaný právní názor.¹⁸⁶ Dosavadní praxi označil soud za argumentačně nepodloženou: „*Orgán soudní moci nemůže, ani přes případný logický, nicméně v tomto ohledu ničím nepodložený výklad, nahrazovat nedostatky či vnitřní hrubé nepřiměřenosti zákona, resp. vyhlášky [...].*“

4.4 Snížení mimosmluvní odměny při zastupování více osob

Dalším aktuálním problémem je výklad § 12 odst. 4 AT: „*Jde-li o společné úkony při zastupování nebo obhajobě dvou nebo více osob, náleží advokátovi za každou takto zastupovanou osobu nebo obhajovanou osobu mimosmluvní odměna snížená o 20 %.*“ Nejedná se tak o zvýšení odměny právního zástupce, ale formálně vzato o 20% snížení mimosmluvní odměny oproti situaci, kdy by jednotlivé klienty zastupoval v samostatných věcech. Teleologie daného ustanovení tkví v tom, že právní zástupce má částečně usnadněnou pozici, když může vůči každé ze společně zastupovaných osob využít určitého penza informací o celém řízení, což snižuje náročnost právní služby oproti situaci, kdy by každou osobu zastupoval zvlášť v samostatných, nikterak nesouvisejících trestních řízeních.¹⁸⁷

¹⁸⁶ Usnesení VS v Praze ze dne 30. září 2004, sp. zn. 2 To 28/2004, (BA 3/2005, s. 46).

¹⁸⁷ Srov. usnesení ÚS ze dne 30. července 2019, sp. zn. II. ÚS 4103/2018.

Pro aplikaci snížení mimosmluvní odměny podle § 12 odst. 4 AT je podstatné stanovit, co lze vůbec považovat za společný úkon. Nelze se spokojit s pouhým odkazem na společnou obhajobu, neboť ne každý úkon provedený při společné obhajobě se musí týkat všech obviněných. Společným úkonem tak zpravidla nebude převzetí obhajoby podle § 11 odst. 1, písm. a), písm. b) AT.¹⁸⁸ Za společný lze označit úkon právních služeb, který právní zástupce vykonal zpravidla jedním skutkem, ale z hlediska právního ve prospěch několika zastupovaných osob. Může se jednat o společnou právní radu či písemné podání ve věci samé týkající se nároků několika poškozených. Za elementární je třeba považovat materiální stránku věci. V jaké věci byl úkon proveden, v čí prospěch byl proveden a zda mohl mít procesní následky v právní sféře několika zastoupených. Zaslání totožných podání soudu v zájmu každé zastoupené osoby zvlášť s pouhou změnou identifikačních údajů by bylo obcházením § 12 odst. 4 AT. K stejnému závěru docházím i u písemného uplatnění nároku na náhradu újmy za každého poškozeného zvlášť, pokud se jednotlivá podání liší jen v osobě zastoupeného a výši náhrady újmy, kdy všechny ostatní skutečnosti a důkazy zůstávají totožné.

Pokud § 12 odst. 4 uvádí, že se mimosmluvní odměna za každou společně zastupovanou osobu u společných úkonů sníží o 20 %, nelze dojít k jinému jazykovému výkladu, než ke snížení mimosmluvní odměny o 20 % ve vztahu ke každé zastoupené osobě zvlášť. Nic se totiž nemění na tom, že advokátovi náleží mimosmluvní odměna od každého zastoupeného. Na existenci samostatných právních vztazích mezi advokátem a jednotlivými klienty se nic nemění ani při aplikaci § 12 odst. 4 AT. Soud tak nemůže společně a nerozdílně zavázat k náhradě nákladů právního zastoupení státu několik odsouzených, které zastupoval společný obhájce.¹⁸⁹ Z pohledu osoby zastoupené právní zástupce poskytuje právní služby této osobě i při provádění úkonu, kterým zároveň zastupuje jinou osobu. Navenek může provádět pomyslně jeden úkon, ale přitom vystupuje jménem několika zastoupených. Každá z těchto osob je pak povinna uhradit zástupci odměnu za poskytnuté právní služby. Jelikož však měl advokát sníženou náročnost poskytovaných právních služeb, jak jsem uvedl výše, náleží mu od každého zastoupeného za takový úkon mimosmluvní odměna snížená o 20 %.

Ustanovení 12 odst. 4 AT je diskutované téma především u zmocněnce zastupujícího několik poškozených. Poškozený může uplatňovat svůj nárok na náhradu újmy samostatně jen ve vztahu k jemu způsobené újmě. Proto i návrh na náhradu nákladů právního zastoupení v této věci podává každý poškozený samostatně a o každém takovém návrhu musí být rozhodnuto.

---

¹⁸⁸ Srov. usnesení NS ze dne 21. června 1991, sp. zn. IV Torz 230/1991, č. 55/1992 Sb. rozh. tr., (BA 6-7/1992, s. 54).

¹⁸⁹ Srov. usnesení KS v Českých Budějovicích ze dne 15. února 2005, sp. zn. 3 To 118/2005, č. 4/2006 Sb. rozh. tr.

V intencích trestního řízení lze použít i závěry Nejvyššího soudu z občanskoprávního rozhodnutí: „*Při stanovení mimosmluvní odměny za společné úkony advokáta zastupujícího tři žalobce, z nichž každý uplatňuje v jednom řízení jím žalovanou částku sám pro sebe, náleží za každou takto zastupovanou osobu samostatná mimosmluvní odměna vypočtená podle tarifní hodnoty připadající na každého žalobce, snižená o 20 % (pozn. podle § 12a AT).*“¹⁹⁰ Obdobně popisuje účtování mimosmluvní odměny za společný úkon vůči každému klientovi zvláště při současném 20% snížení i Kovářová.¹⁹¹ Tento výklad je dlouhodobě ustálen i v soudní praxi.¹⁹²

Z pohledu odsouzeného se může jednat o nemalé částky a zřejmě z těchto důvodů se tudíž lze setkat i s výkladem, u něhož neshledávám oporu v teleologii § 12 odst. 4 AT. Krajský soud v Ostravě¹⁹³ dospěl k závěru, že nelze u společných úkonů vztahujících se ke každému poškozenému zohlednit počet zastoupených osob na základě § 12 odst. 4 AT, protože se *de facto* jedná o jeden úkon právních služeb a zvýšení náročnosti se projeví v celkové výši vymáhané újmy, která se promítá do tarifní hodnoty. Opačný postup by údajně vedl k nepřiměřeně vysokým částkám, které by někdy mohly převyšovat i samotné odškodnění přiznané soudem. Mimosmluvní odměna za tyto společné úkony by neodpovídala skutečně vykonané činnosti zmocněnce, neboť úkony byly fakticky vykonány pouze jednou. Soud uvedl, že aplikace § 12 odst. 4 AT by nebyla v přímém rozporu se zákonem, ale s úmyslem normotvůrce ano. Úmysl normotvůrce soud odvozoval z důvodové zprávy k novele trestního řádu č. 265/2001 Sb., týkající se společných zmocněnců, kdy uvádí, že cílem novely bylo mimo jiné snížení finanční nákladnosti řízení právě s ohledem na náklady zmocněnce. Soud tak došel k výsledku, že normotvůrce neměl v úmyslu navyšovat ani odměny společných zmocněnců podle počtu zastoupených poškozených. Proto je dle soudu spravedlivé přiznat mimosmluvní odměnu za společný úkon, který byl vykonán současně pro všechny poškozené pouze jednou, a to z tarifní hodnoty tvořené souhrnnou částkou nároků na odškodnění všech poškozených a tuto částku na závěr rozdělit mezi jednotlivé poškozené.

Závěry krajského soudu jsou v přímém rozporu s tím, co jsem doposud o společných úkonech uvedl, přitom se nejedná o žádné nedostatečně odůvodněné rozhodnutí, ba naopak odůvodnění sofistické. V metodologické terminologii soud zřejmě aplikoval

---

¹⁹⁰ Usnesení NS ze dne 24. dubna 2014, sp. zn. 25 Cdo 302/2014.

¹⁹¹ Viz KOVÁŘOVÁ, TICHÁ. In KOVÁŘOVÁ: Advokátní tarif. Odměn..., s. 269. Přičemž ty uvádějí, že ke každému úkonu každého společně zastupovaného klienta přísluší nejen režijní paušál podle § 13 odst. 4 AT, ale také praxeškaný čas podle § 14 AT.

¹⁹² Viz usnesení NS ze dne 15. srpna 2017, sp. zn. 28 Cdo 2499/2017, usnesení NS ze dne 14. března 2017, sp. zn. 22 Cdo 5233/2016, usnesení NS ze dne 24. dubna 2014, sp. zn. 25 Cdo 302/2014, rozsudek VS v Praze ze dne 21. března 1996, sp. zn. 4 Tz 8/1995, (PR 9/1996, s. 417).

¹⁹³ Usnesení KS v Ostravě ze dne 15. ledna 2019, sp. zn. 6 To 371/2018.

tzv. teleologickou redukci, byť to výslovně nezmínil. Abychom se však mohli přiklonit k využití teleologické redukce musí být nalezena mezera v advokátním tarifu a dále teleologické argumenty, které jsou v rozporu s jazykovým závěrem, musí být tak závažné, že převýší zájem na právní jistotě adresátů právních norem. Jinými slovy přijetí jazykového výkladu by vedlo k výsledku *ad absurdum*.¹⁹⁴ Tomu však v daném případě vůbec nedochází. Naopak § 12 odst. 4 AT se s danou situací vypořádává tak, že snižuje mimosmluvní odměnu za společný úkon, protože právní zástupce při něm měl do jisté míry usnadněnou procesní situaci.¹⁹⁵ Postup soudu neshledávám za výkladově slučitelný s § 12 odst. 4 AT a případné omezení teleologickou redukcí za přiléhavé. Přičemž soudní praxe je již s výkladem § 12 odst. 4 AT dlouhodobě ustálena. Legitimní očekávání poškozených tak díky tomu dosahuje vysoké míry.

Při zvažování vlastního subjektivně historického výkladu pomocí důvodové zprávy jsem taktéž nedošel k závěru, že by normotvůrce měl v úmyslu novelizací společného zmocněnce v trestním řádu snížit nákladnost trestního řízení ve smyslu nákladů zmocněnců vůči odsouzeným. V důvodové zprávě k novele trestního řádu č. 265/2001 Sb., se uvádí: „*V případech, kdy za této situace má orgán činný v trestním řízení respektovat všechna procesní práva poškozených (včetně vyrozumívání o úkonech a rozhodnutí, kde to zákon stanoví), vznikají nejen obrovské nároky na financování trestního řízení státem, ale samotný průběh trestního řízení a jeho výsledek je ohrožen množstvím úkonů, které je třeba provádět.*“¹⁹⁶ Normotvůrce tak měl zřejmě v úmyslu zefektivnit trestní řízení a snížit náklady OČTŘ při dostání práv každého poškozeného zvláště tím, že OČTŘ v daných případech mohou jednat s několika poškozenými prostřednictvím společného zmocněnce.

Domnívám se, že soud u náhrady nákladů právního zastoupení poškozeného dostatečně nezohlednil teleologii § 12 odst. 4 AT a přistupoval k náhradě nákladů jako k mimosmluvní odměně zmocněnce.¹⁹⁷ Za liché také považuji výroky o navyšování odměny při společném zastupování. K žádnému navyšování nedochází, neboť advokát má právo na odměnu vůči každému klientovi zvláště a každý poškozený má dále podle § 155 odst. 4 TŘ právo na náhradu nákladů vlastního právního zastoupení vůči odsouzenému. Právě a pouze proto má význam 20% snížení podle § 12 odst. 4 AT při společných úkonech.

---

¹⁹⁴ Srov. náleží ÚS ze dne 4. února 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/1996, (N 13/7 SbNU 87), publikovaný pod č. 63/1997 Sb.

¹⁹⁵ Srov. usnesení ÚS ze dne 30. července 2019, sp. zn. II. ÚS 4103/2018.

¹⁹⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 265/2001, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním a zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, bod 40–47.

¹⁹⁷ *Per analogiam* usnesení NS ze dne 14. března 2017, sp. zn. 22 Cdo 5233/2016.

Pokud soud neměl na mysli dotváření § 12 odst. 4 AT pomocí teleologické redukce, ale chtěl se odchýlit od podzákoného právního předpisu s odkazem na čl. 95 odst. 1 Ústavy, pak mi schází zdůvodnění svědčící pro tento výjimečný postup (např. hodnotová bezrozpornost, spravedlnost, účelnost...) při vzájemném poměrování s legitimním očekáváním poškozených a zdůvodnění proč by v daném případě měla být aplikace § 12 odst. 4 AT v rozporu se zákonem. Dle mého závěr o nepřiměřené výši mimosmluvní odměny dle AT nemůže sám o sobě odůvodnit postup odchylující se od advokátního tarifu, s jehož aplikací mohl subjekt trestního řízení důvodně počítat při vynakládání výdajů na právní zastoupení. Zkrácení náhrady nákladů bylo přitom rozsáhlé. Advokátní tarif předpokládá snížení o 20 %, zatímco postupem soudu došlo u společných úkonů k snížení v přepočtu o 90 % u každého poškozeného. Čím více společně zastoupených osob by bylo, tím menší podíl na náhradě nákladů by každý z poškozených dostal. Poškozený by byl krácen na náhradě nákladů tím, že jeho právní zástupce v řízení zastupoval i jiné osoby.

De lege ferenda by bylo vhodné zvážit razantnější snížení mimosmluvní odměny za společné úkony. Vyjma případu § 44 odst. 2 TR, má každý z poškozených právo si zvolit zmocněnce podle svého uvážení a pokud si několik poškozených zvolí společného zmocněnce, pak za určitý společný úkon dostane každý pomyslnou 20% slevu, která se mi jeví jako přiměřená. Pokud se však na situaci podíváme z pohledu zmocněnce, který zastupuje v trestním řízení např. čtyři mandanty, získává zmocněnec provedením společného úkonu (např. účasti u výsledku obviněného) nárok na mimosmluvní odměnu ve výši 320 % oproti samostatnému úkonu. Z tohoto pohledu zde shledávám prostor pro razantnější snížení, než je stávajících 20 % a v takovém případě by i poškození mohli být více motivováni k přibrání společného zmocněnce, což je dle zmiňované důvodové zprávy novely TR žádoucí i pro OČTR.

Podpůrně lze nahlédnout do úpravy dříve platných advokátních tarifů, které mimosmluvní odměnu upravovaly právě pomocí zvýšení. Advokátní tarif z roku 1919 stanovoval zvýšení základní sazby o 10 % za každou další zastupující osobu a AT 1923 ji ohraničil maximálně 100% navýšením.¹⁹⁸ AT 1951 nenavyšoval o 10 % za každého dalšího zastupujícího, ale o třetinu a maximální navýšení bylo 200 %. Takto vypočtený nárok právního zástupce se rozdělil mezi jednotlivé zastoupené.¹⁹⁹ Až AT 1965 přistoupil k dnes známe systematice, podle které náležela právnímu zástupci za každou obhajovanou osobu mimosmluvní odměna snížená o jednu čtvrtinu a za každou zastupovanou osobu v téže věci

---

¹⁹⁸ Srov. § 8 nařízení vlády republiky Československé č. 498/1919 Sb., o nové sazbě advokátní a § 7 AT 1923.

¹⁹⁹ Srov. § 7 AT 1951.

mimosmluvní odměna snížena o 10 %.²⁰⁰ Nad to je možné odkázat také na změnu slovenského advokátního tarifu, který do 31. 5. 2010 v § 13 odst. 2 AT SK snižoval základní sazbu za společné úkony taktéž o 20 %, ale od té doby došlo k razantnějšímu snížení mimosmluvní odměny, tj. snížení mimosmluvní odměny za každého dalšího zastoupeného o 50 %.²⁰¹

4.5 Celkové zhodnocení sazby mimosmluvní odměny

Poslední dvě kapitoly rigorózní práce odpověděly na poslední podvýzkumnou otázku, a to jakou částkou jsou hodnoceny úkony právních služeb. Nyní nezbyvá než zhodnotit celkový vývoj mimosmluvních odměn a odpovědět na základní výzkumnou otázku.

Ze změn tarifních hodnot obhajoby v jednotlivých advokátních tarifech plyne (viz Příloha III), že normotvůrci měli v průběhu času odlišnou představu o spravedlivé výši odměn právních zástupců. Nejvýraznější skok lze vidět u advokátního tarifu z roku 1965.

Užitečné je také srovnání mimosmluvní odměny s vývojem meziroční inflace a růstem průměrné mzdy zaměstnanců uvedené v Příloze IV. Pokud bychom zohlednili inflaci české ekonomiky od roku 1996 do roku 2018, pak by mimosmluvní odměně 1 500 Kč z roku 1996 již odpovídala částka 2 778 Kč. Pokud bychom za měřítko vzali nárůst průměrné mzdy, pak by odměně 1500 Kč z roku 1996 v roce 2018 odpovídala dokonce částka 4 865 Kč. Jedná se o negativní důsledky toho, že výše mimosmluvní odměny není momentálně vázána na žádné ekonomické kritérium, ale pouze na uvážení normotvůrce. Na recesi ekonomiky přitom normotvůrce neopomíná, jak plyne ze snížení mimosmluvní odměny obhájců o 10 % novelou AT č. 235/1997 Sb., z důvodu povodní a mírné recese v roce 1997 nebo zavedení § 12a AT novelou č. 486/2012 Sb., když v roce 2012 a 2013 byla znova ČR v mírné recesi.²⁰² V tomto směru lze odkázat na mimosmluvní odměnu slovenských obhájců, kdy slovenský normotvůrce přijal do AT SK kritérium průměrné mzdy (viz Příloha V).

Při hodnocení výše mimosmluvní odměny je na místě také poukázat na totožnou tarifní hodnotu za úkony obhajoby ve věci, kdy obviněnému hrozí výjimečný trest doživotí, jako za úkony u peněžitých sporů o 50 000 Kč. Nepřiměřená se tarifní hodnota obhajoby jeví zvláště s přihlédnutím k § 14b odst. 1, písm. b) AT, ve kterém normotvůrce upravuje

---

²⁰⁰ Srov. § 8 AT 1965.

²⁰¹ Srov. VAVRÁČ. In FIAČAN: Vyhláška o odmenách..., s. 96–99.

²⁰² Viz Český statistický úřad. Vývoj hrubého domácího produktu v ČR (ve stálých cenách) [online]. czso.cz, [cit. 10. listopadu 2019]. Dostupné na <https://www.czso.cz/csu/czso/vyvoj-hrubeho-domaciho-produktu-v-cr-ve-stalych-cenach>.

mimosmluvní odměnu u bagatelních pohledávek.²⁰³ Má tak obviněný chápat činnost obhájce v rámci jeho obhajoby za bagatelní či dokonce bezvýznamnou?

Po provedeném šetření vzhledem k ekonomické konjunkturu státu, mimosmluvním odměnám zmocněnců či odměnám v sousední Slovenské republice a dále k povinnostem advokáta při poskytování právních služeb, časové náročnosti úkonů právních služeb, rozsahu činností potřebných k jejich řádnému vykonání (např. nahlížení do spisu, komunikace s klientem, studium právní problematiky atd.), provozním nákladům, finanční odpovědnosti za případnou újmu způsobenou nesprávným právním postupem a odpovědnosti právního zastoupení při hrozícím zásahu do základních práv klienta **považují stávající mimosmluvní odměny obhájců za nepřiměřeně nízké**. *De lege ferenda* by bylo možné zvážit postup, jaký zvolila Slovenská republika v § 1 AT, která pro výpočet tarifní hodnoty zvolila za klíčové kritérium právě průměrnou mzdu zaměstnanců.

Vývoj mimosmluvních odměn zmocněnců od roku 1965 je naopak zachycen v Příloze VI. Z něj taktéž vyplývá především zvýšení v roce 1996. Za povšimnutí stojí také relativně vysoká odměna dle AT 1965 při vysokých náhradách újmy. Pro mimosmluvní odměnu zmocněnců je charakteristické, že s vyšší přisouzenou částkou na náhradě újmy poškozeného dosahuje mimosmluvní odměna vyšších částek, zatímco u malého předmětu plnění zase naopak poměrně nízkých částek. Byť kvalita právních služeb nesmí být negativně ovlivněna podle výnosnosti daného řízení, fakticky taková nerovnost hrozí, což není žádoucí. I když výpočet mimosmluvní odměny zmocněnců poškozených také vykazuje určité znaky nespravedlnosti,²⁰⁴ **v obecné rovině považují mimosmluvní odměny zmocněnců za přiměřené**.

Největší potíže soudní praxi činí náhrada nákladů poškozených vzniklých jim přibráním zmocněnce při uplatňování jejich nároků na náhradu újmy. Jedná se především o posouzení účelnosti úkonů, určení tarifní hodnoty úkonů před a po oficiálním uplatněním nároku na náhradu újmy u OČTŘ či „zastropování“ mimosmluvní odměny zvoleného zmocněnce podle § 12a odst. 2 AT. Při úpravě základní sazby mimosmluvní odměny pak největší problémy činí 20% snížení odměny u společných úkonů podle § 12 odst. 4 AT.

Po zpracování třetí kapitoly, která se týkala především zvolení správné tarifní hodnoty, se nemohu zbavit dojmu, že v případě zvolených zmocněnců jsou někdy aplikovány

---

²⁰³ Srov. důvodovou zprávu k novele AT č. 120/2014 Sb. Původně měla být hranice bagatelnosti 10 000 Kč.

²⁰⁴ Např. výše tarifní hodnoty v případě odkázání poškozeného s jeho nárokem na náhradu újmy do občanskoprávního řízení podle § 10 odst. 5 věta před středníkem AT oproti tarifní hodnotě vypočtené podle § 10 odst. 5 věta za středníkem AT. Dále zde stejně jako u obhájců absentuje určité ekonomické kritérium, na které by se vázala tarifní hodnota.

nepřípustné interpretační závěry, které nemohou mít oporu ve výkladových metodách ani *analogii legis* a mající za účel pouze snížení náhrady nákladů právního zastoupení. Domnívám se, že soudy k těmto závěrům mohou vést především dvě skutečnosti. Zaprvé náhrada nákladů právního zastoupení několika poškozených může v trestním řízení vést z pohledu odsouzeného skutečně k vysokým částkám, které jej mohou zadlužit na několik let dopředu. Zadruhé se domnívám, že někdy soudy stále nehledí na náhradu nákladů jako nárok poškozeného, ale jako na nárok zmocněnce, kdy tento náhled společně s inherentními představami o bohatých advokátech může vést ke snaze nezasahovat přespříliš do majetkových práv odsouzeného.

V obecné rovině máme na jedné straně nárok poškozeného na náhradu nákladů spojených s účastí v trestním řízení (subsidiárně nárok zmocněnce na spravedlivou odměnu), na druhé straně někdy až kruciální výroky o náhradě nákladů, které pro odsouzeného mohou společně s dalšími peněžními nároky dosahovat likvidačních částek.

Nešťastným příkladem, který se nicméně může stát každému řidiči, mohou být dopravní nehody a v rámci nich náklady právního zastoupení poškozených. Díky uzavřenému povinnému ručení má pojistník (odsouzený) právo požadovat po pojistiteli (pojišťovně), aby *za něj* v rámci pojistného plnění nahradil poškozenému účelně vynaložené náklady spojené s právním zastoupením při uplatňování nároků na náhradu újmy podle § 6 odst. 2 zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla. Zároveň má poškozený právo ve stejném rozsahu požadovat plnění přímo po pojistiteli podle § 9 odst. 1 téhož zákona. Dle názoru Nejvyššího soudu se však náhrada právního zastoupení týká pouze nákladů spojených s uplatněním nároků na pojistné plnění vůči pojistiteli, a nikoliv vůči škůdci.²⁰⁵ Náhrada nákladů poškozeného podle § 155 odst. 4 TŘ tak dle názoru Nejvyššího soudu tíží výhradně odsouzeného. Důsledky tohoto výkladu se mohou u dopravních nehod projevit i při rozhodování o náhradě nákladů poškozených.

I za těchto situací je však možno využít zákonných možností aplikace práva. Prvně je možné poměrně snížit už samotný nárok na náhradu újmy, pokud újma vznikla se spoluzaviněním poškozeného.²⁰⁶ Což se poté projeví na mimosmluvní odměně skrze sníženou tarifní hodnotu. Podobně lze snížit náhradu újmy z důvodů zvláštního zřetele hodných, pokud se nejedná o úmyslný trestný čin.²⁰⁷ Případně lze snížit náhradu nákladů podle § 154 odst. 2 TŘ, pokud poškozenému nebyl ani z části přiznán nárok na náhradu újmy

---

²⁰⁵ Srov. rozsudek NS ze dne 11. dubna 2018, sp. zn. 25 Cdo 4112/2017, č. 64/2019 Sb. rozh. civ.

²⁰⁶ Viz 2918 OZ.

²⁰⁷ Viz 2953 OZ.

a zároveň nejde o úmyslný trestný čin. Dále má obviněný už v průběhu trestního stíhání možnost zaplatit (alespoň částečně) požadovanou náhradu újmy a výrazně tak snížit případnou náhradu nákladů právního zastoupení poškozeného. Pokud by žádná z těchto cest nebyla v dané situaci přílehavá a aplikace obecných pravidel AT by se jevila zjevně nespravedlivá, je stále možné na základě individuálních odlišností případu, aby se soud odchýlil od podzákonného právního předpisu na základě čl. 93 Ústavy.

Závěr

Na základě metodologických postupů jsem v rigorózní práci zkoumal právní normy advokátního tarifu a dále subsumoval skutkový děj pod hypotézy právních norem. Základní výzkumnou otázkou přitom bylo posouzení přiměřenosti mimosmluvní odměny obhájce obviněného a zmocněnce poškozeného v trestním řízení.

K dosažení tohoto účelu jsem se v první kapitole ve stručnosti zabýval povinnostmi advokáta, jelikož tato těžko uchopitelná podvýzkumná otázka se často při hodnocení cen právních služeb opomíjí. V druhé kapitole jsem rozebíral rozsah právních služeb účtovatelných podle advokátního tarifu. Výsledek potvrdil mou pracovní hypotézu, že rozsah úkonů zpravidla přiznávaných soudy se liší od množství úkonů, které advokát vykonává v rámci řádného právního zastoupení. Některé úkony sice nelze subsumovat pod § 11 AT ani pomocí analogie, ale zejména se projevila nejednotnost a zdrženlivost soudů při její aplikaci v případech, kdy by to bylo teoreticky možné (viz závěry podkapitoly 2.13). V třetí kapitole jsem se již zabýval tarifní hodnotou v trestním řízení, která posloužila k nalezení odpovědi na poslední podvýzkumnou otázku, a to v jaké výši advokátní tarif ohodnocuje úkony právních služeb. Čtvrtá kapitola se zabývala možnými úpravami základní sazby mimosmluvní odměny podle § 12 AT. Ukázalo se, že soudní praxi při aplikaci tarifní hodnoty činí největší potíže mimosmluvní odměna zmocněnců podle § 10 odst. 5 AT při rozhodování o náhradě nákladů právního zastoupení poškozeného a rozhodování o mimosmluvní odměně při společném zastupování podle § 12 odst. 4 AT. Zejména v těchto otázkách jsem se s některými rozhodnutími nemohl ztotožnit (viz závěry podkapitoly 4.5).

Až na základě vyřešení všech podvýzkumných otázek bylo možné posoudit přiměřenost mimosmluvní odměny obhájce obviněného a zmocněnce poškozeného stanovené podle advokátního tarifu za poskytované právní služby v trestním řízení. Syntézou nabytých poznatků jsem došel k vlastnímu závěru o **neadekvátně nízké výši mimosmluvních odměn obhájců**. Příčinou je dle mého soudu rigidita tarifní hodnoty § 10 AT. Tarifní hodnota by se v čase měla měnit podle růstu ekonomiky státu. Naopak **mimosmluvní odměny zmocněnců hodnotím za v zásadě přiměřené**.

Jak jsem již řekl v úvodu, smyslem práce je kromě analýzy problematiky advokátního tarifu také zamyšlení se nad příčinami stávajících problémů spojených s mimosmluvní

odměnou obhájců a zmocněnců, jakož i nastínění možných úprav *de lege ferenda*. Příčin problémů stávající úpravy AT a výkladu právních norem v tarifu obsažených vidím několik.²⁰⁸

- *bagatelizace významu náhradového práva*

Bohužel se lze stále setkat s názory o bezvýznamnosti této porozsudkové činnosti soudu. Rozumím, že se nejedná o stěžejní otázky trestního řízení, ale zároveň se stále jedná o velmi důležité okolnosti, které mají významný dopad do základních práv osob a přístupu k soudu.²⁰⁹ Bagatelizaci náhradového práva a celkově rozhodování o odměně ustanovených zástupců můžeme vidět u Ministerstva spravedlnosti²¹⁰ i Ústavního soudu.²¹¹ Tyto akcesorické výroky jsou dnes stále vnímány jako věc podružná, nevýznamná a právně jednoduchá.

- *absence článku soudní soustavy sjednocujícího soudní rozhodnutí*

V průběhu práce jsem zmínil několik soudních rozhodnutí, která byla v rozporu s rozhodnutími jiných soudů či dokonce i s rozhodnutími jiných senátů téhož soudu. Taková situace je o to více problematická, pokud se tak děje u stížnostních soudů, jejichž rozhodnutí už *de facto* není, jak napadnout. Ústavní stížnost je teoreticky možná, ale Ústavní soud odmítá plnit roli sjednotitele judikatury a vykládat podzákonné právní předpisy. Ústavní soud je v této otázce velice zdrženlivý a ústavní stížnosti považuje za důvodné pouze při extrémním vybočení z ustálených pravidel vykazující soudní svévoli.

Určitý význam může mít ještě stížnost pro porušení zákona podle § 266 TŘ. Pokud by však bylo postupem obecného soudu porušeno právo ve prospěch odsouzeného, mohlo by se jednat pouze o tzv. akademický výrok podle § 266 odst. 1 TŘ, který by měl pouze normativní význam *pro futuro*.

Právní úpravě především chybí možnost podat dovolání k Nejvyššímu soudu. Nelze však zřejmě očekávat, že se situace v tomto směru změní. Z novely OSŘ č. 296/2017 Sb., vyplývá, že úmyslem zákonodárce je odbřemenit dovolací soud omezením přípustnosti dovolání v otázkách nákladových výroků.

---

²⁰⁸ Níže vyjmenované příčiny nejsou seřazeny podle své významnosti.

²⁰⁹ Viz nález ÚS ze dne 11. června 2009, sp. zn. II. ÚS 851/2007, (N 139/53 SbNU 731).

²¹⁰ Srov. důvodovou zprávu k novele OSŘ č. 296/2017 Sb., s. 38, ve které se normotvůrce u zrušení přípustnosti dovolání v otázkách náhrady nákladů vyjadřuje o nákladových výrocih jako o jednoduchých otázkách, které nemají významný judikatorní přesah z hlediska sjednocování judikatury, ba naopak zatěžují dovolací soud.

²¹¹ Např. v nálezu ze dne 6. února 2017, sp. zn. I. ÚS 2904/2016, ÚS označuje otázky nákladů řízení za podružné.

- *erudovanost a připravenost osob fakticky rozhodujících o nákladech řízení*

Jelikož se na náklady řízení a odměny ustanovených právních zástupců často hledí jako otázky jednoduché až podřadné a soudy jsou zahlceny množstvím jiné práce, využívají předsedové senátů § 12 zákona č. 121/2008 Sb. (dále jen „zákon o VSÚ“). Na jeho základě mohou dát pokyn k rozhodnutí o těchto otázkách vyššímu soudnímu úředníkovi.²¹² Jelikož nezastávám názor, že se jedná o jednoduché právní otázky, což snad bylo prokázáno v průběhu této práce, judikatura často chybí nebo není jednotná, a přitom se zároveň jedná o nemalé finanční částky, nejeví se mi za vhodné, aby o těchto otázkách obecně rozhodovali VSÚ. Podle § 2 odst. 1 zákona o VSÚ není k jejich činnosti ani nezbytné vystudovat magisterský obor právo a právní věda na právnické fakultě. Z těchto důvodů podle mě není vhodné k rozhodování o těchto otázkách využívat plošně vyšší soudní úředníky, ale přistupovat k těmto věcem individuálně dle komplikovanosti a významnosti předmětu věci. I šikovný a zkušený vyšší soudní úředník může poskytnout stranám kvalitnější a přezkoumatelnější odůvodnění usnesení než přepracovaný a zaneprázdněný předseda senátu. I v případě, že bude rozhodovat takový VSÚ, měl by předseda senátu mít stále přehled o rozhodnutích vydávaných uvnitř jeho senátu. Jedná se minimálně o profesní odpovědnost předsedy senátu.²¹³

- *nedostatečný prostor věnovaný výkladu AT v odborné literatuře a vzdělávacím systému*

Možnou příčinou může být také mezera na trhu odborné literatury. Jediným relevantním a zároveň uceleným zdrojem je komentář od Kovářové a jak jsem se již vyjadřoval v úvodu jeho přidaná hodnota je také omezená. Kapitoly zabývající se mimosmluvní odměnou jsou spíše rešerší judikatury a kárných rozhodnutí ČAK. Vlastní postoje většinou neobsahují přezkoumatelné argumenty svědčící pro vyřčený interpretační závěr. Ani výuka na právnických fakultách, ani vzdělávací systémy ČAK²¹⁴ či Justiční akademie se bohužel tématu advokátního tarifu příliš nevěnují.

- *metodologicky nesprávný výklad práva s absencí řádného odůvodnění*

Výrok soudního rozhodnutí nabývá na přesvědčivosti a přezkoumatelnosti až samotným odůvodněním rozhodnutí. Některá plytká odůvodnění však připomínají spíše dovolávání

---

²¹² Případně asistentovi soudce, ev. justičnímu čekateli, ale těchto osob figuruje na okresních soudech mnohem méně.

²¹³ To nicméně může narážet na časovou vytíženost soudců. Řešení odbřeměnění soudů již přesahuje rámec této práce. Nicméně jsem názoru, že k odbřeměňování soudů by nemělo docházet na úkor ochrany práv a oprávněných zájmů účastníků řízení. Tím se snižuje esenciální význam soudní moci.

²¹⁴ Pro úplnost je vhodné uvést, že ČAK pořádá povinné 3hodinové školení pro advokátní koncipienty na téma advokátního tarifu.

se vlastní autority, která nejsou postavena na metodologicky korektních postupech. Zřídka se lze setkat s neodůvodněnými závěry, mnohem častěji se lze setkat se závěry nedostatečně odůvodněnými po kvalitativní stránce. Možnosti interpretace právních norem nejsou bezbřehé a nemohou sloužit pouze k dosažení předem určeného výsledku. Výklad právních norem advokátního tarifu a následná subsumpce skutkového stavu pod určitou právní normu musí být především založena na metodologicky korektních postupech.²¹⁵ Požadavky řádného odůvodnění tudíž nespĺňuje uvedení jakéhokoliv odůvodnění.²¹⁶

Na úplný závěr práce bych krátce shrnul vlastní *de lege ferenda* návrhy, které jsem podrobněji popisoval v průběhu práce. Především bych znovu upozornil na rozsah explicitně uvedených úkonů v § 11 AT, nízké tarifní hodnoty obhajoby podle § 10 odst. 3 AT, smysluplnost § 10 odst. 2 AT či snížení mimosmluvních odměn ustanovených zástupců o 20 % podle § 12a AT. Dále by bylo vhodné zvážit razantnější snížení mimosmluvní odměny za společné úkony podle § 12 odst. 4 AT a implementaci mimosmluvní odměny za úkony související s dohodou o vině a trestu (např. o účast na jednání o dohodě o vině a trestu nebo schválení předložené dohody o vině a trestu soudem před podáním obžaloby).²¹⁷

---

²¹⁵ Nejčastěji na jazykových, objektivně teleologických, formálně systematických a subjektivně historických argumentech. Při posuzování argumentu *per analogiam* je důležité zkoumat především teleologické pozadí právní normy.

²¹⁶ Viz náleží ÚS ze dne 17. srpna 2005, sp. zn. I. ÚS 403/2003, (N 160/38 SbNU 277).

²¹⁷ Srov. § 14 odst. 1, písm. c) AT SK, § 14 odst. 7 AT SK.

Bibliografie

Primární zdroje

○ Právní předpisy

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 2016/679, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES.
- Nařízení ministra spravedlnosti č. 115/1951 Sb., kterým se stanoví sazby odměn za úkony právní pomoci poskytované advokátními poradnami.
- Nařízení vlády č. 498/1919 Sb., o nové sazbě advokátní, ve znění pozdějších předpisů.
- Nařízení vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí, ve znění pozdějších předpisů.
- Nařízení vlády č. 95/1923 Sb., kterým se ustanovují sazby pro výkony advokátů a jejich kancelářů, ve znění pozdějších předpisů.
- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava, ve znění pozdějších předpisů.
- Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 120/2014 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb.
- Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 197/1996 Sb., kterou se vydává zkušební řád pro advokátní zkoušky a uznávací zkoušky.
- Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 235/1997 Sb., kterou se doplňuje vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb.
- Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 270/1990 Sb., o odměnách advokátů a komerčních právníků za poskytování právní pomoci.

- Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 399/2010 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb.
- Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 486/2012 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb.
- Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 573/1990 Sb., kterou se doplňuje vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 270/1990 Sb., o odměnách advokátů a komerčních právníků za poskytování právní pomoci.
- Vyhláška ministra spravedlnosti č. 50/1965 Sb., o odměnách za poskytování právní pomoci, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 265/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.
- Zákon č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.
- Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

- Stavovské předpisy České advokátní komory
  - Sdělení představenstva České advokátní komory č. 3/1997 Věstníku, k otázce výkonu činností neslučitelných s výkonem advokacie.
  - Usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997 Věstníku, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky (etický kodex), ve znění pozdějších předpisů.
  - Usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1998 Věstníku, o výchově advokátních koncipientů a dalším vzdělávání advokátů, ve znění pozdějších předpisů.
  - Usnesení představenstva České advokátní komory č. 4/1999 Věstníku, kterým se schvaluje výše a splatnost příspěvku na činnost České advokátní komory, ve znění usnesení sněmu č. 5/2002 Věstníku.
  - Usnesení představenstva České advokátní komory č. 9/1999 Věstníku, kterým se stanoví některé podrobnosti o dokumentaci advokáta vedené při poskytování právních služeb, ve znění pozdějších předpisů.
- Soudní rozhodnutí České republiky
  - Nález Ústavního soudu ze dne 10. prosince 2013, sp. zn. III. ÚS 2801/2011, (N 213/71 SbNU 501).
  - Nález Ústavního soudu ze dne 11. prosince 2014, sp. zn. III. ÚS 2985/2014, (N 227/75 SbNU 533).
  - Nález Ústavního soudu ze dne 11. června 2009, sp. zn. II. ÚS 851/2007, (N 139/53 SbNU 731).
  - Nález Ústavního soudu ze dne 13. listopadu 2007, sp. zn. IV. ÚS 301/2005, (N 190/47 SbNU 465).
  - Nález Ústavního soudu ze dne 13. října 2007, sp. zn. I. ÚS 643/2006, (N 142/46 SbNU 373).
  - Nález Ústavního soudu ze dne 14. října 2010, sp. zn. I. ÚS 2025/2010, (N 210/59 SbNU 69).
  - Nález Ústavního soudu ze dne 15. listopadu 2011, sp. zn. I. ÚS 395/2011, (N 196/63 SbNU 283).
  - Nález Ústavního soudu ze dne 17. října 2017, sp. zn. I. ÚS 269/2016.
  - Nález Ústavního soudu ze dne 17. dubna 2013, sp. zn. Pl. ÚS 25/2012, (N 59/69 SbNU 123), publikovaný pod č. 116/2013 Sb.

- Nález Ústavního soudu ze dne 17. srpna 2005, sp. zn. I. ÚS 403/2003, (N 160/38 SbNU 277).
- Nález Ústavního soudu ze dne 18. února 2010, sp. zn. I. ÚS 3336/2009, (N 31/56 SbNU 353).
- Nález Ústavního soudu ze dne 20. května 2008, sp. zn. Pl. ÚS 1/2008, (N 91/49 SbNU 273), publikovaný pod č. 251/2008 Sb.
- Nález Ústavního soudu ze dne 20. září 2006, sp. zn. II. ÚS 566/2005, (N 170/42 SbNU 455).
- Nález Ústavního soudu ze dne 21. listopadu 2017, sp. zn. IV. ÚS 2334/2017, (N 216/87 SbNU 487).
- Nález Ústavního soudu ze dne 21. května 2008, sp. zn. I. ÚS 1056/2007, (N 94/49 SbNU 409).
- Nález Ústavního soudu ze dne 24. dubna 2006, sp. zn. I. ÚS 670/2005, (N 88/43 SbNU 127).
- Nález Ústavního soudu ze dne 24. září 2019, sp. zn. Pl. ÚS 4/2019.
Nález Ústavního soudu ze dne 25. září 2018, sp. zn. III. ÚS 1971/2018.
- Nález Ústavního soudu ze dne 26. dubna 2005, sp. zn. IV. ÚS 167/2005, (N 94/37 SbNU 277).
- Nález Ústavního soudu ze dne 29. března 2012, sp. zn. I. ÚS 3923/2011, (N 68/64 SbNU 767).
- Nález Ústavního soudu ze dne 3. srpna 2010, sp. zn. III. ÚS 939/2010, (N 153/58 SbNU 295).
- Nález Ústavního soudu ze dne 4. února 1997, sp. zn. Pl. ÚS 21/1996, (N 13/7 SbNU 87), publikovaný pod č. 63/1997 Sb.
- Nález Ústavního soudu ze dne 4. dubna 2011, sp. zn. IV. ÚS 2920/2008, (N 59/61 SbNU 3).
- Nález Ústavního soudu ze dne 6. února 2017, sp. zn. I. ÚS 2904/2016.
- Nález Ústavního soudu ze dne 7. února 2013, sp. zn. III. ÚS 2927/2011, (N 28/68 SbNU 319).
- Nález Ústavního soudu ze dne 7. června 1995, sp. zn. Pl. ÚS 4/1995, (N 29/3 SbNU 209), publikovaný pod č. 168/1995 Sb.
- Nález Ústavního soudu ze dne 8. února 2011, sp. zn. I. ÚS 2920/2009, (N 14/60 SbNU 141).

- Nález Ústavního soudu ze dne 9. října 2012, sp. zn. II. ÚS 289/2012, (N 170/67 SbNU 83).
- Nález Ústavního soudu ze dne 9. března 2017, sp. zn. IV. ÚS 2880/2016, (N 42/84 SbNU 485).
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 30. ledna 1970, sp. zn. 2 Cz 19/1970, č. 65/1970 Sb. rozh. civ.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. června 1999, sp. zn. 7 Tz 66/1999, č. 23/2000 Sb. rozh. tr.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. dubna 2018, sp. zn. 25 Cdo 4112/2017, č. 64/2019 Sb. rozh. civ.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. května 2011, sp. zn. 28 Cdo 4184/2009
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. února 2014, sp. zn. 30 Cdo 3166/2012.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. června 2012, sp. zn. 30 Cdo 1042/2012.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. února 2006, sp. zn. 4 Tz 4/2006, č. 31/2012 Sb. rozh. tr.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. prosince 2009, sp. zn. 32 Cdo 2598/2008.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. ledna 2014, sp. zn. 30 Cdo 2533/2013.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. ledna 2003, sp. zn. 4 Tz 1/2003.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. ledna 2019, sp. zn. 30 Cdo 4016/2016, č. 106/2019 Sb. rozh. civ.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. ledna 2015, sp. zn. 25 Cdo 4009/2014, č. 56/2015 Sb. rozh. civ.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. května 2018, sp. zn. 8 As 203/2017, č. 4677/2018 Sb. NSS.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. března 2011, sp. zn. 1 As 21/2011, č. 2414/2011 Sb. NSS.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. listopadu 2012, sp. zn. 9 As 71/2011.
- Rozsudek senátu ESLP ze dne 28. října 1987, Inze proti Rakousku, stížnost č. 8695/79, ECHR A126, dostupný na www.echr.coe.int.

- Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 22. června 2004, Broniowski proti Polsku, stížnost č. 31443/96, ECHR 2004-V, dostupný na www.echr.coe.int a v českém překladu na www.eslp.justice.cz.
- Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 5. ledna 2000, Beyeler proti Itálii, stížnost č. 33202/96, ECHR 2000-I, dostupný na www.echr.coe.int a v českém překladu na www.eslp.justice.cz.
- Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 21. března 1996, sp. zn. 4 Tz 8/1995, (PR 9/1996, s. 417)
- Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 30. září 1997, sp. zn. 4 To 417/1997, (BA 1/1998, s. 50)
- Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 22. března 2005, sp. zn. 4 To 228/2005, (BA 2/2006, s. 44).
- Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 22. února 2007, sp. zn. 10 To 34/2007, č. 34/2008 Sb. rozh. tr.
- Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 24. dubna 2007, sp. zn. 13 To 159/2007, (BA 1-2/2009, s. 65).
- Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 29. listopadu 2005, sp. zn. 10 To 495/2005, č. 43/2007 Sb. rozh. tr.
- Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. února 2016, sp. zn. 22 A 125/2015, č. 1176/2016 Sb. NSS.
- Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 8. listopadu 1999, sp. zn. 7 To 738/99, č. 31/2000 Sb. rozh. tr.
- Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 7. dubna 2004, sp. zn. 3 To 117/2004, č. 172/2004 Výběr VKS.
- Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 15. února 2005, sp. zn. 3 To 118/2005, č. 4/2006 Sb. rozh. tr.
- Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 20. prosince 1994, sp. zn. 4 To 904/1994, (SR 3/1995, s. 74a).
- Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové z neznámého dne, sp. zn. 10 To 436/2017, dostupné na www.justice.cz.
- Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 19. září 2007, sp. zn. 17 Co 394/2007, č. 89/2012 Sb. rozh. civ.

- Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 28. listopadu 2001, sp. zn. 13 To 569/2001, (BA 6-7/2002, s. 92)
- Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. listopadu 2011, sp. zn. 23 Co 547/2011, dostupné na www.justice.cz.
- Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. ledna 2019, sp. zn. 6 To 371/2018, nezveřejněno.
- Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 21. ledna 2003, sp. zn. 3 To 37/2003, (BA 5/2003, s. 45).
- Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. dubna 2007, sp. zn. 3 To 273/2007, (BA 7-8/2007, s. 74).
- Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 5. února 1997, sp. zn. 5 To 152/1997, č. 46/1997 Sb. rozh. tr.
- Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 1. února 1994, sp. zn. 8 To 19/1994, (SR 3/1995, s. 74).
- Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 22. října 2014, sp. zn. 8 To 445/2014, dostupné na www.justice.cz.
- Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 29. června 1998, sp. zn. 9 To 284/1998, č. 39/2000 Sb. rozh. tr.
- Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 11. září 2017, sp. zn. 4 T 21/2013, dostupné na: www.justice.cz.
- Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 17. července 1991, sp. zn. 2 To 89/1991, č. 18/1992 Sb. rozh. tr.
- Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. března 2000, sp. zn. 5 To 139/2000, (BA 8/2001, s. 62).
- Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23. května 2005, sp. zn. 9 To 236/2005, (BA 11-12/2005, s. 67).
- Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 28. února 2001, sp. zn. 62 Co 5/2001, uveřejněné v KOVÁŘOVÁ, Daniela a kol. Advokátní tarif. Odměna advokáta: komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2019. s. 257.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. března 2017, sp. zn. 22 Cdo 5233/2016.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. srpna 2017, sp. zn. 28 Cdo 2499/2017.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. října 2016, sp. zn. 25 Cdo 4426/2015.

- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. června 1991, sp. zn. IV Torz 230/1991, č. 55/1992 Sb. rozh. tr.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. srpna 2014, sp. zn. 33 Cdo 2711/2014.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. září 2003, sp. zn. 7 Tz 51/2001-I.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. dubna 2014, sp. zn. 25 Cdo 302/2014.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. ledna 2005, sp. zn. 29 Odo 909/2004.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. listopadu 2014, sp. zn. 30 Cdo 2666/2014.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. dubna 2006, sp. zn. 29 Odo 551/2006.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. listopadu 2017, sp. zn. 32 Cdo 3521/2017.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. srpna 1997, sp. zn. 2 Cdon 484/1997.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. listopadu 2016, sp. zn. 7 Tz 67/2016, ASPI ID: JUD340361CZ.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. září 2014, sp. zn. 25 Cdo 1610/2014, č. 27/2014 Sb. rozh. civ.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. září 2018, sp. zn. 28 Cdo 72/2018.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. března 1991, sp. zn. 6 To 11/1991, č. 42/1991 Sb. rozh. tr.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. září 2015, sp. zn. 22 Cdo 1176/2015.
- Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. dubna 2008, sp. zn. 5 Azs 33/2008, č. 1017/2008 Sb. NSS.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 12. února 2013, sp. zn. IV. ÚS 4913/2012.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 12. dubna 2007, sp. zn. II. ÚS 782/2007.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 13. června 2013, sp. zn. II. ÚS 2258/2010.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 2. dubna 2019, sp. zn. III. ÚS 1404/2018.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 2. května 2019, sp. zn. III. ÚS 1137/2019.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 22. května 2018, sp. zn. I. ÚS 534/2018.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 23. dubna 2012, sp. zn. I. ÚS 1153/2011.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 24. března 2011, sp. zn. II. ÚS 190/2011.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 27. února 2018, sp. zn. I. ÚS 2488/2017.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 29. května 2018, sp. zn. IV. ÚS 3103/2017.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 3. února 2011, sp. zn. III. ÚS 106/2011.

- Usnesení Ústavního soudu ze dne 3. února 2015, sp. zn. IV. ÚS 3523/2014.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 30. července 2008, sp. zn. I. ÚS 398/2006.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 30. července 2019, sp. zn. II. ÚS 4103/2018.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 4. prosince 2018, sp. zn. III. ÚS 3651/2018.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 8. ledna 2019, sp. zn. I. ÚS 3287/2018.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 8. ledna 2019, sp. zn. IV. ÚS 2746/2018.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 9. května 2018, sp. zn. II. ÚS 1266/2018.
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10. září 2001, sp. zn. 4 To 51/2001, uveřejněné v KOVÁŘOVÁ, Daniela a kol. Advokátní tarif. Odměna advokáta: komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2019. s. 262.
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. března 1994, sp. zn. 1 To 31/1993, (BA 9/1994, s. 51).
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. května 1999, sp. zn. 8 To 59/1999, č. 16/2000 Sb. rozh. tr.
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 30. září 2004, sp. zn. 2 To 28/2004, (BA 3/2005, s. 46).
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 7. listopadu 2000, sp. zn. 8 To 143/2001, (BA 4/2002, s. 57).
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 7. srpna 2006, sp. zn. 1 To 37/2006, č. 16/2008 Sb. rozh. tr.
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 13. června 2000, sp. zn. 3 Torz 1/2000, č. 15/2001 Sb. rozh. tr.
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25. ledna 2007, sp. zn. 3 To 161/2006, č. 24/2008 Sb. rozh. tr.
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25. února 2014, sp. zn. 4 Cmo 376/2013, dostupné na www.justice.cz.
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 8. ledna 2001, sp. zn. 1 To 2/2001, č. 8/2002 Sb. rozh. tr.
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. října 2006, sp. zn. II To 84/2006, (BA 02/2007, s. 42).
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10. září 2001, sp. zn. 4 To 57/2001, (BA 4/2002, s. 64).

- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13. června 2007, sp. zn. 8 To 62/2007, nepublikované.
  - Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. března 2007, sp. zn. 7 To 27/2007, č. 29/2009 Sb. rozh. tr.
  - Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18. června 2001, sp. zn. To 30/2001, (BA 4/2002, s. 67).
  - Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18. září 1998, sp. zn. 4 To 53/1998, (BA 1/1999, s. 71).
  - Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. března 1997, sp. zn. 8 To 24/1997, č. 7/1998 Sb. rozh. tr.
  - Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. července 2001, sp. zn. 12 To 97/2001, č. 13/2003 Sb. rozh. tr.
  - Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. listopadu 1995, sp. zn. 6 A 188/1994, Soudní judikatura ve věcech správních 2/1998, s. 34.
  - Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. července 2017, sp. zn. 7 To 59/2017, nepublikované.
  - Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. září 2001, sp. zn. 6 To 92/2001, (BA 4/2002, s. 63).
  - Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 30. září 2004, sp. zn. 2 To 8/2004, (BA 3/2005, s. 46).
  - Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. listopadu 2008, sp. zn. 2 To 79/2008, (BA 1-2/2009, s. 64).
  - Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 7. listopadu 2000, sp. zn. 8 To 143/2001, (BA 4/2002, s. 57).
  - Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. dubna 2006, sp. zn. 2 To 26/2006, (BA 10/2006, s. 51).
- Soudní rozhodnutí Slovenské republiky
- Rozsudok Najvyššieho súdu zo dňa 30. apríla 2013, sp. zn. 2 Tost 11/2013, dostupné na: <https://obcan.justice.sk/>.
  - Rozsudok Okresného súdu Bánovce nad Bebravou zo dňa 29. decembra 2015, sp. zn. 6C/185/2014, dostupné na: <https://obcan.justice.sk>.
  - Rozsudok Okresného súdu Lučenec zo dňa 4. mája 2017, sp. zn. 13C/123/2015, dostupné na: <https://obcan.justice.sk>.

- Rozsudok Okresného súdu Stará Ľubovňa zo dňa 14. marca 2019, sp. zn. 6C/67/2017, dostupné na: <https://obcan.justice.sk>.
- Rozsudok Okresného súdu Stará Ľubovňa zo dňa 15. marca 2018, sp. zn. 4C/130/2015, bod 51, dostupné na: <https://obcan.justice.sk/>.
- Rozsudok Okresného súdu Vranov nad Topľou zo dňa 16. januára 2015, sp. zn. 13C/365/2014, dostupné na: <https://obcan.justice.sk>.
- Stanovisko trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu zo dňa 30. mája 2011, sp. zn. Tpj 90/2010, dostupné na: <https://obcan.justice.sk>.
- Uznesenie Krajského súdu Bratislava zo dňa 18. decembra 2012, sp. zn. 6Co/369/2012, dostupné na: <https://obcan.justice.sk>.
- Uznesenie Krajského súdu Bratislava zo dňa 21. augusta 2008, sp. zn. 1Cob/148/2008, uverejnené In FIAČAN, Ivan a kol. Vyhláška o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (advokátska tarifa). Komentár. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2015. s. 115.
- Uznesenie Krajského súdu Trenčín zo dňa 25. februára 2015, sp. zn. 8CoE/84/2014, dostupné na: <https://obcan.justice.sk>.
- Uznesenie Krajského súdu Bratislava zo dňa 18. decembra 2012, sp. zn. 6Co/334/2012, dostupné na: <https://obcan.justice.sk>.
- Uznesenie Najvyššieho súdu zo dňa 12. novembra 2014, sp. zn. 10Sžso/30/2014, dostupné na: <https://obcan.justice.sk>.
- Uznesenie Najvyššieho súdu zo dňa 14. júla 1994, sp. zn. 3 To 83/1994, č. 18/1995 Sb. rozh. tr., dostupné na: <https://obcan.justice.sk>.
- Uznesenie Najvyššieho súdu zo dňa 30. novembra 2009, sp.zn. 1M Obdo V 21/2007, dostupné na: www.nsud.sk.
- Uznesenie Okresného súdu Dolný Kubín zo dňa 10. novembra 2016, sp. zn. 7C/43/2012, dostupné na: <https://obcan.justice.sk>.
- Uznesenie Okresného súdu Dolný Kubín zo dňa 14. mája 2015, sp. zn. 7C/92/2008, dostupné na: <https://obcan.justice.sk>.
- Uznesenie Okresného súdu Vranov nad Topľou zo dňa 27. marca 2015, sp. zn. 13C/126/2014, dostupné na: <https://obcan.justice.sk>.

○ Ostatní

- Český statistický úřad. Míra inflace, vývoj spotřebitelských cen vybraných výrobků v České republice [online]. czso.cz, [cit. 10. listopadu 2019]. Dostupné na https://www.czso.cz/documents/10180/91917750/32018119_0304.pdf/.
- Český statistický úřad. Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců v národním hospodářství ČR (bez podlim. ek. subjektů) podle odvětví [online]. czso.cz, [cit. 10. listopadu 2019]. Dostupné na https://www.czso.cz/documents/10180/91917750/32018119_0503.pdf/.
- Český statistický úřad. Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců v národním hospodářství podle ekonomické činnosti (sekce CZ-NACE) [online]. czso.cz, [cit. 10. listopadu 2019]. Dostupné na https://www.czso.cz/documents/10180/91917748/32018119_0506.pdf/.
- Český statistický úřad. Vývoj hrubého domácího produktu v ČR (ve stálých cenách) [online]. czso.cz, [cit. 10. listopadu 2019]. Dostupné na <https://www.czso.cz/csu/czso/vyvoj-hrubeho-domaciho-produktu-v-cr-ve-stalych-cenach>.
- Důvodová zpráva k vyhlášce Ministerstva spravedlnosti č. 120/2014 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné na <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORN9HEJSK06>.
- Důvodová zpráva k vyhlášce Ministerstva spravedlnosti č. 486/2012 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné na <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=RACK8ZRLWULO>.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 265/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné na <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=3&CT=785&CT1=0>.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon

č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Dostupné na

<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=987&CT1=0>.

- KELLNEROVÁ, Alžběta. Sdělení [online]. suip.cz, 10. dubna 2018 [cit. 27. listopadu 2019]. Dostupné na http://www.suip.cz/_files/suip-7c9b85256769df518b03b05202c6319a/2426_130_18.pdf.
- Legal Recruiters. Zajímá vás, jak dopadl průzkum nástupních mezd advokátních koncipientů a index jejich životní úrovně v rámci osmi měst v České republice? [online]. legalrecruiters.cz, [cit. 21. září 2019]. Dostupné na <https://www.legalrecruiters.cz/survey>.

Sekundární zdroje

○ Monografie

- TICHÝ, Luboš a kol. Odpovědnost advokáta za škodu. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. 240 s. ISBN 978-80-7179-345-8.
- BOBEK, Michal a kol. Judikatura a právní argumentace. 2. vydání. Praha: Auditorium, 2013. 496 s. ISBN 978-80-87284-35-3.
- FIAČAN, Ivan a kol. Vyhláška o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (advokátska tarifa). Komentár. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2015. 224 s. ISBN 978-80-89603-34-3.
- GERLOCH, Aleš a kol. Metodologie interpretace práva a právní jistota. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. 500 s. ISBN 978-80-7380-388-9.
- KOVÁŘOVÁ, Daniela a kol. Advokátní tarif. Odměna advokáta: komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2019. 344 s. ISBN 978-7598-280-3.
- MELZER, Filip. Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. 296 s. ISBN 978-80-7400-382-0.
- SVOBODA, Karel a kol. Náklady řízení. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017. 294 s. ISBN 978-80-7400-650-0.
- ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 4 700 s. ISBN 978-80-7400-465-0.
- WINTR, Jan. Metody a zásady interpretace práva. 1. vydání. Praha: Auditorium, 2013. 232 s. ISBN 978-80-87284-36-0.

- PAPEŽ, Vladimír a kol. Otázky advokátního tarifu. Praha: Česká advokátní komora, 2000, Bulletin advokacie, zvláštní č. 9, 100 s.
- PAPEŽ, Vladimír a kol. Předpisy o odměňování advokátů. Komentář. Praha: Česká advokátní komora, 2006, Bulletin advokacie, zvláštní č. 9, 144 s.
- Odborné časopisy
  - ČERVÍNEK, Zdeněk. Standardy přezkumu ústavnosti v judikatuře Ústavního soudu. Jurisprudence, 2015, č. 4, s. 21–29.
  - HERANOVÁ, Simona. Odměna advokáta jako zmocněnce poškozeného v trestním řízení. Bulletin advokacie, 2017, č. 5, s. 36–41.
  - MANDÁK, Václav. Mimosmluvní odměna obhájce za písemné podání soudu nebo jinému orgánu týkající se věci samé § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu] (k diskusi). Bulletin advokacie, 2001, č. 1, s. 68–71.
  - MANDÁK, Václav. K otázce účtování mimosmluvní odměny za seps stížnosti proti rozhodnutí o vazbě a žádosti o propuštění z vazby na svobodu. Bulletin advokacie, 1997, č. 5, s. 41–44.
  - MANDÁK, Václav. Odměna obhájce v řízení o propuštění z ochranného léčení. Bulletin advokacie, 2009, č. 1-2, s. 65–66.
  - MELZER, Filip. Civilní odpovědnost za poradenství advokátem. Bulletin advokacie, 2018, č. 11, s. 15–20.
  - ŠÍMA, Alexandr. „Účelně“ vynaložené náklady účastníka řízení při právní pomoci advokáta. Bulletin advokacie, 1996, č. 3, s. 45–46.
  - PAPEŽ, Vladimír. Nad jedním rozhodnutím (časově náročný úkon dle § 12 odst. 1 advok. tarifu). Bulletin advokacie, 2001, č. 5, s. 56–57.
- Internetové příspěvky
  - ŘEZNIČEK, David. Adhezní řízení aneb možnosti poškozeného domáhat se náhrady škody, nemajetkové újmy či bezdůvodného obohacení v rámci trestního řízení [online]. epravo.cz, 3. prosince 2015 [cit. 27. října 2019]. Dostupné na <https://www.epravo.cz/top/clanky/adhezni-rizeni-aneb-moznosti-poskozeneho-domahat-se-nahrady-skody-nemajetkove-ujmy-ci-bezduvodneho-obohaceni-v-ramci-trestniho-rizeni-99567.html>.
  - VÁLOVÁ, Irena. Advokáti opět navrhují zrušit povodňovou daň, ministerstvo vyhlášku nezmění [online]. ceska-justice.cz, 29. května 2018 [cit. 1. listopadu 2019].

2019]. Dostupné na <https://www.ceska-justice.cz/2018/05/advokati-opet-navrhujizrusit-povodnovou-dan-ministerstvo-vyhlasku-nezmeni/>.

- VÁLOVÁ, Irena. Pelikán odpovídá obhájčům na žádost o zvýšení advokátního tarifu: Půl roku před volbami je pozdě [online]. [ceska-justice.cz](https://www.ceska-justice.cz), 23. května 2017 [cit. 30. září 2019]. Dostupné na <https://www.ceska-justice.cz/2017/05/pelikan-odpovida-obhajcum-zadost-zvyseni-advokatniho-tarifu-pul-roku-pred-volbami-pozde/>.
- ZATLOUKAL, Marek. Velký průzkum nástupních mezd advokátních koncipientů a index vyjadřující jejich životní úroveň v osmi městech České republiky [online]. [pravniprostor.cz](https://www.pravniprostor.cz), 13. června 2019 [cit. 21. září 2019]. Dostupné na <https://www.pravniprostor.cz/aktuality/aktuality/velky-pruzkum-nastupnich-mezd-advokatnich-koncipientu-a-index-vyjadrujici-jejich-zivotni-uroven-v-osmi-mestech-ceske-republiky>.

Anotace

Práce se zabývá mimosmluvní odměnou obhájce, zmocněnce poškozeného a náhradou nákladů právního zastoupení poškozeného v trestním řízení. Cílem je posoudit přiměřenost aktuální výše mimosmluvní odměny obhájce a zmocněnce poškozeného v trestním řízení. Předmětem zkoumání jsou úkony právních služeb a tarifní hodnota stanovená advokátním tarifem. Pomocí analýzy judikatury a výkladu právních norem advokátního tarifu jsou průběžně řešeny podvýzkumné otázky týkající se charakteristiky právních služeb, úkonů uvedených v § 11 advokátního tarifu a tarifní hodnoty vypočtené podle § 10 advokátního tarifu.

Klíčová slova

Mimosmluvní odměna obhájce, mimosmluvní odměna zmocněnce, náhrada nákladů poškozeného, advokátní tarif, úkony právních služeb, adhezní řízení, náklady odsouzeného

Summary

Non-contractual fee of the defender, attorney of injured person and refunding expenses legal representation of injured person in criminal proceedings are discussing in this thesis. The goal is assessing adequacy actual non-contractual fees of defender and attorney of injured person in criminal proceeding. The acts of legal services and tariff value from attorney's tariff are the subjects of research. The pre-research questions are solved through the analysis case law and interpretation legal rules of attorney's tariff. It's the characterization of legal services, the fees listed in § 11 attorney's tariff and tariff value calculated by § 10 attorney's tariff.

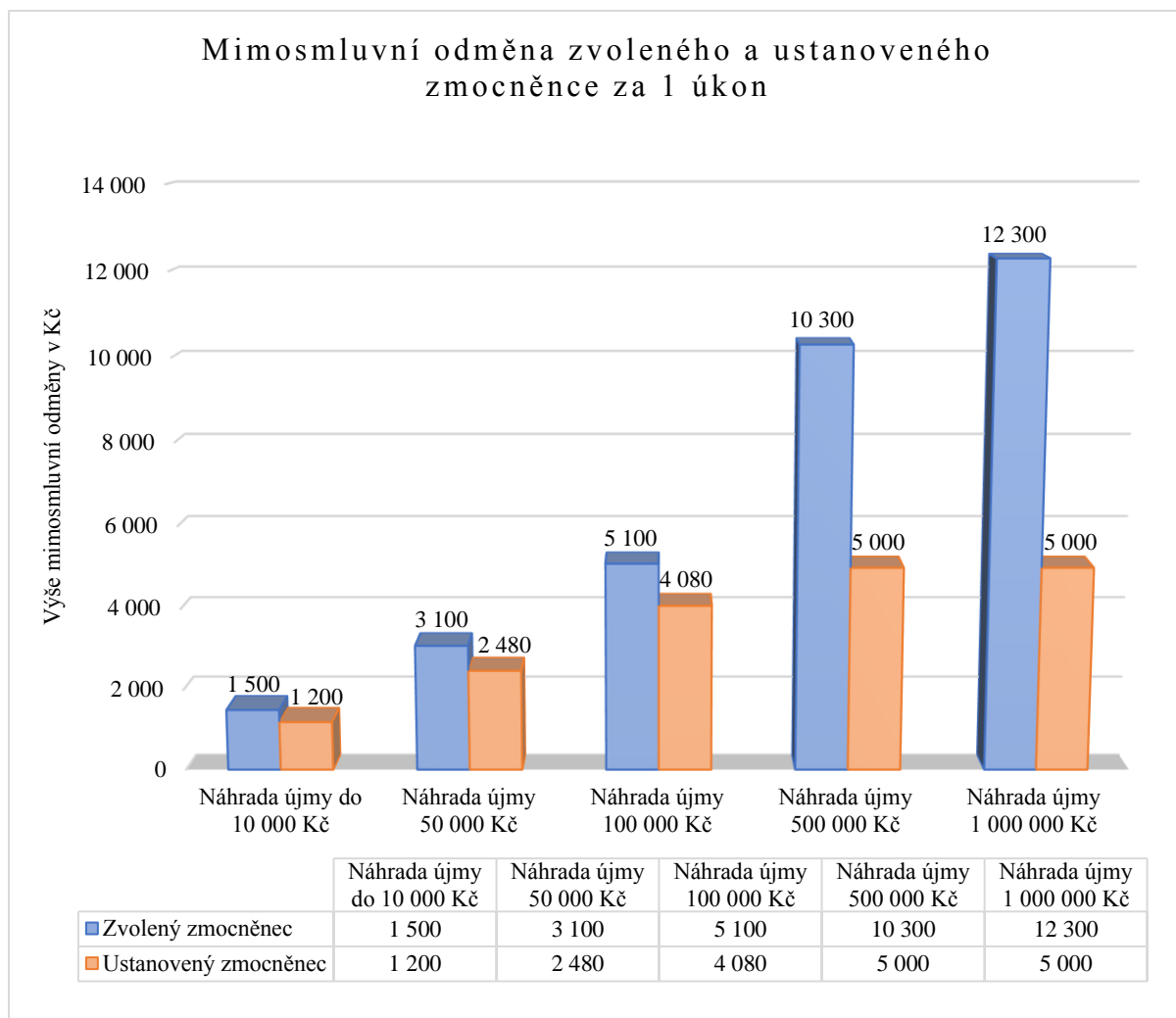
Key words

Non-contractual lawyer's fee, non-contractual fee of attorney of injured person, the refunding expenses of injured person, attorney's tariff, acts of legal services, adhesive proceeding, convicted person's expenses

Příloha I

<i>Druh věci</i>	<i>Tarifní hodnota</i>	<i>Odměna zvol. obhájce</i>	<i>Odměna ust. obhájce</i>
Obhajoba ve věci rozh. v prvním stupni v neveřejném zasedání	500 Kč	300 Kč	240 Kč
Obhajoba s HH OS do 1 roku	5 000 Kč	1 000 Kč	800 Kč
Obhajoba s HH OS od 1 do 5 let	10 000 Kč	1 500 Kč	1 200 Kč
Obhajoba s HH OS od 5 do 10 let	30 000 Kč	2 300 Kč	1 840 Kč
Obhajoba s HH OS nad 10 let	50 000 Kč	3 100 Kč	2 480 Kč

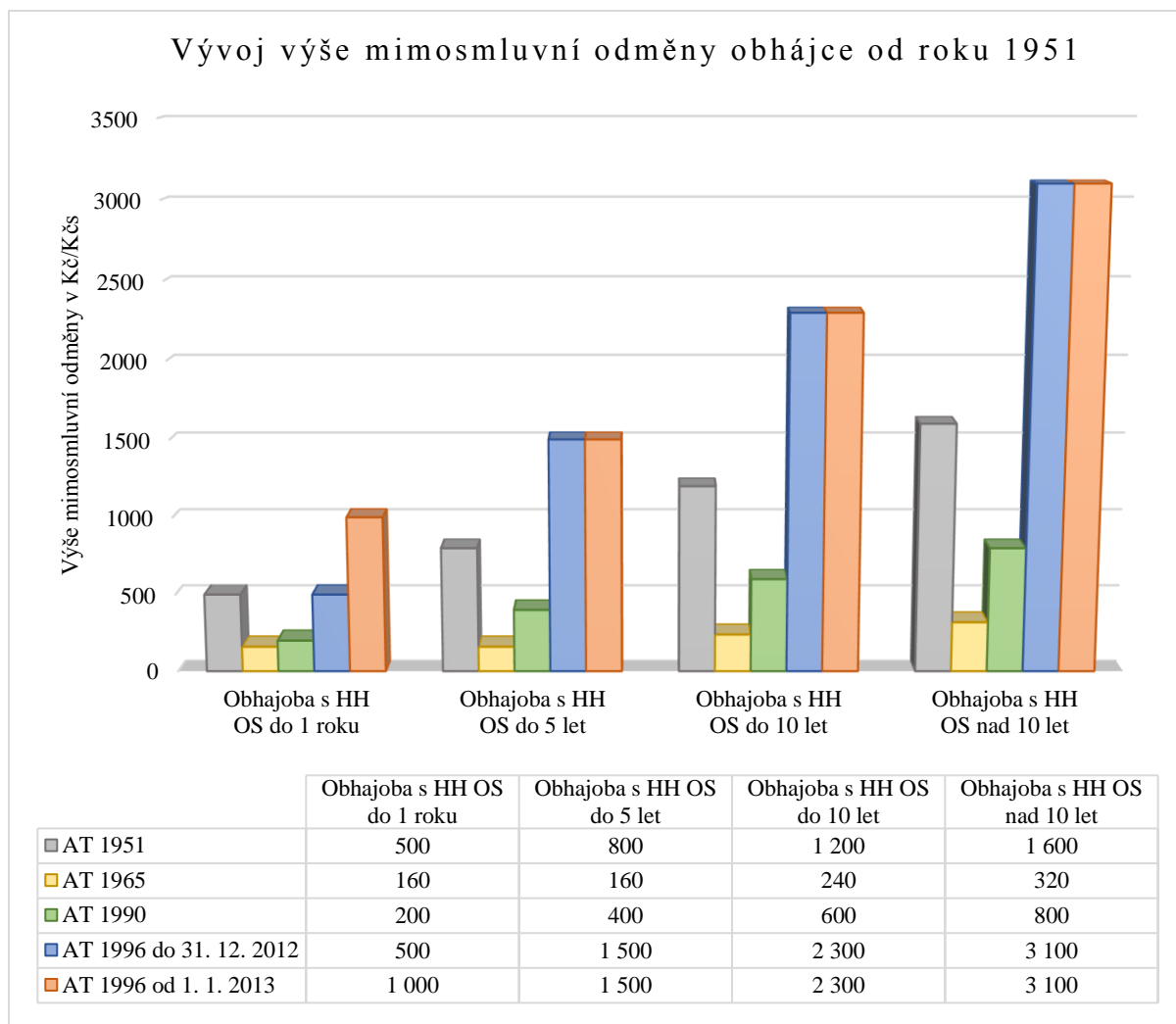
Příloha II

218

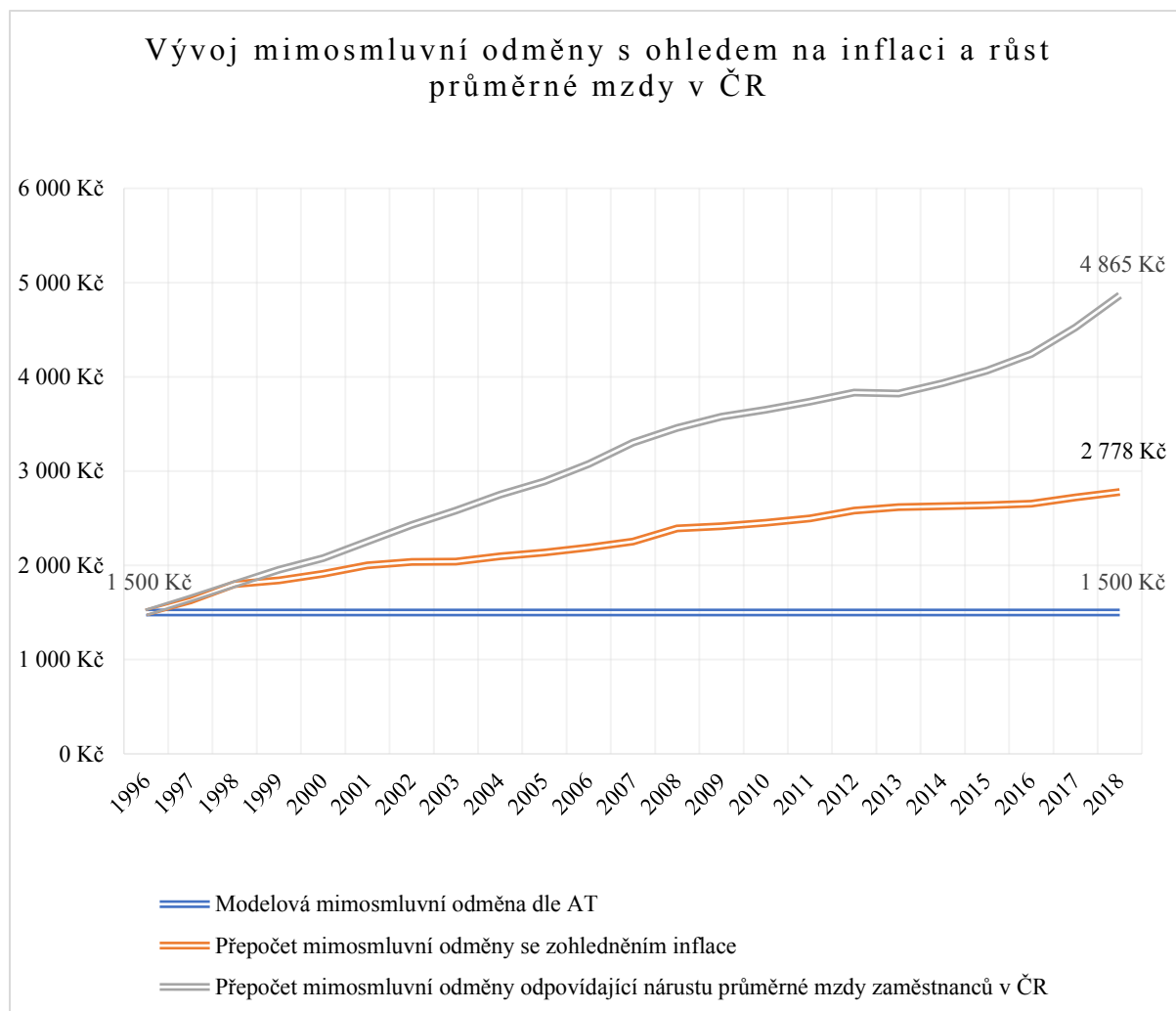
²¹⁸ Viz § 10 odst. 5 AT, § 12a AT.

Příloha III

²¹⁹ Viz čl. 1 odst. 2, bod 1 AT 1951.
 Viz pol. 10–12 Sazebníku AT 1965.
 Viz § 15 odst. 1 AT 1990.
 Viz § 10 odst. 3 AT 1996.

Příloha IV

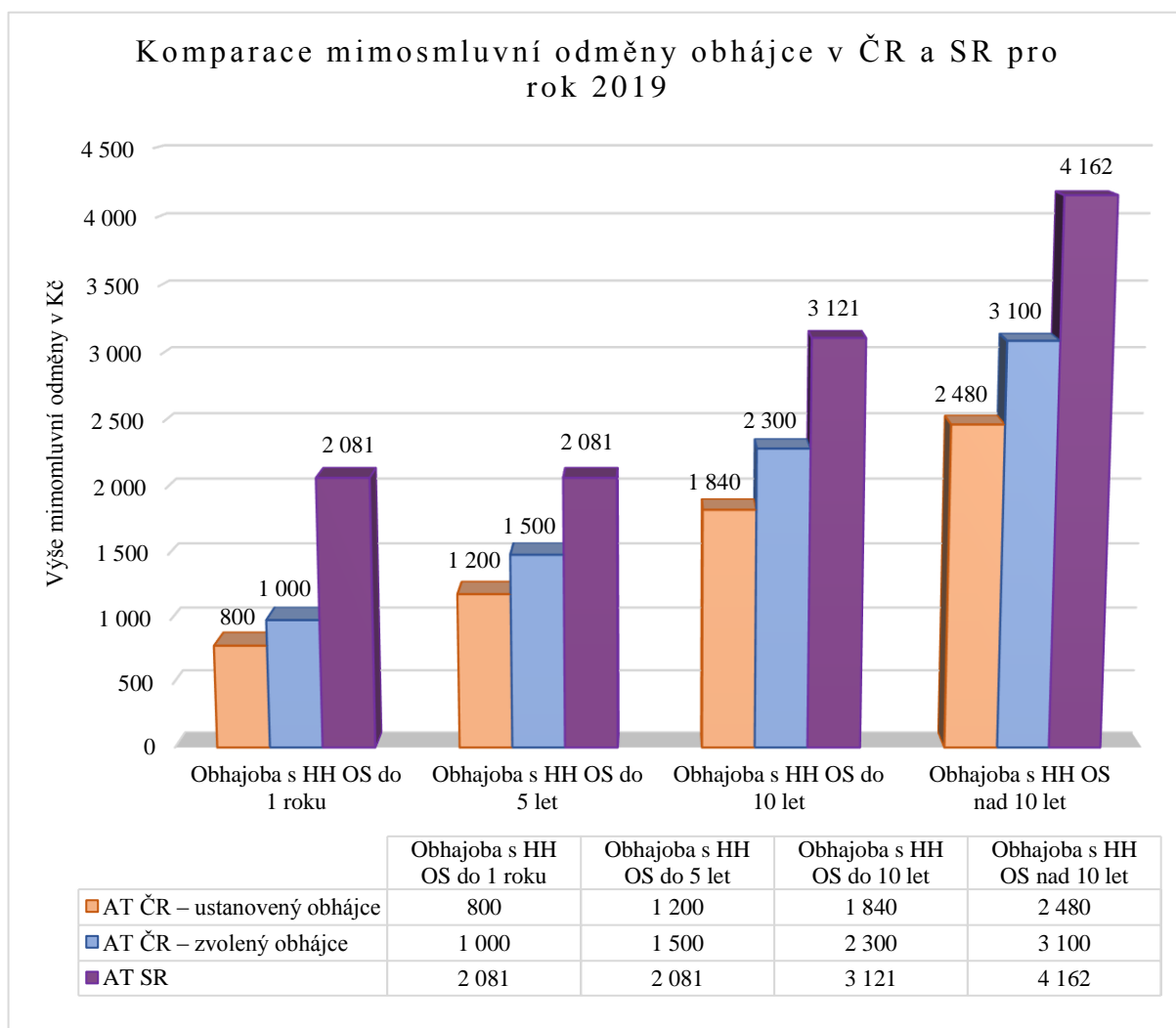
220

²²⁰ Údaje o meziroční inflaci převzaty ze statistik Českého statistického úřadu. Míra inflace, vývoj spotřebitelských cen vybraných výrobků v České republice [online]. czso.cz, [cit. 10. listopadu 2019]. Dostupné na https://www.czso.cz/documents/10180/91917750/32018119_0304.pdf/.

Údaje o průměrné mzdě obyvatel pro rok 1996 až 2009 převzaty ze statistik Českého statistického úřadu. Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců v národním hospodářství ČR (bez podlim. ek. subjektů) podle odvětví [online]. czso.cz, [cit. 10. listopadu 2019]. Dostupné na https://www.czso.cz/documents/10180/91917750/32018119_0503.pdf/.

Údaje o průměrné mzdě obyvatel pro rok 2010 až 2018 převzaty ze statistik Českého statistického úřadu. Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců v národním hospodářství podle ekonomické činnosti (sekce CZ-NACE) [online]. czso.cz, [cit. 10. listopadu 2019]. Dostupné na https://www.czso.cz/documents/10180/91917748/32018119_0506.pdf/.

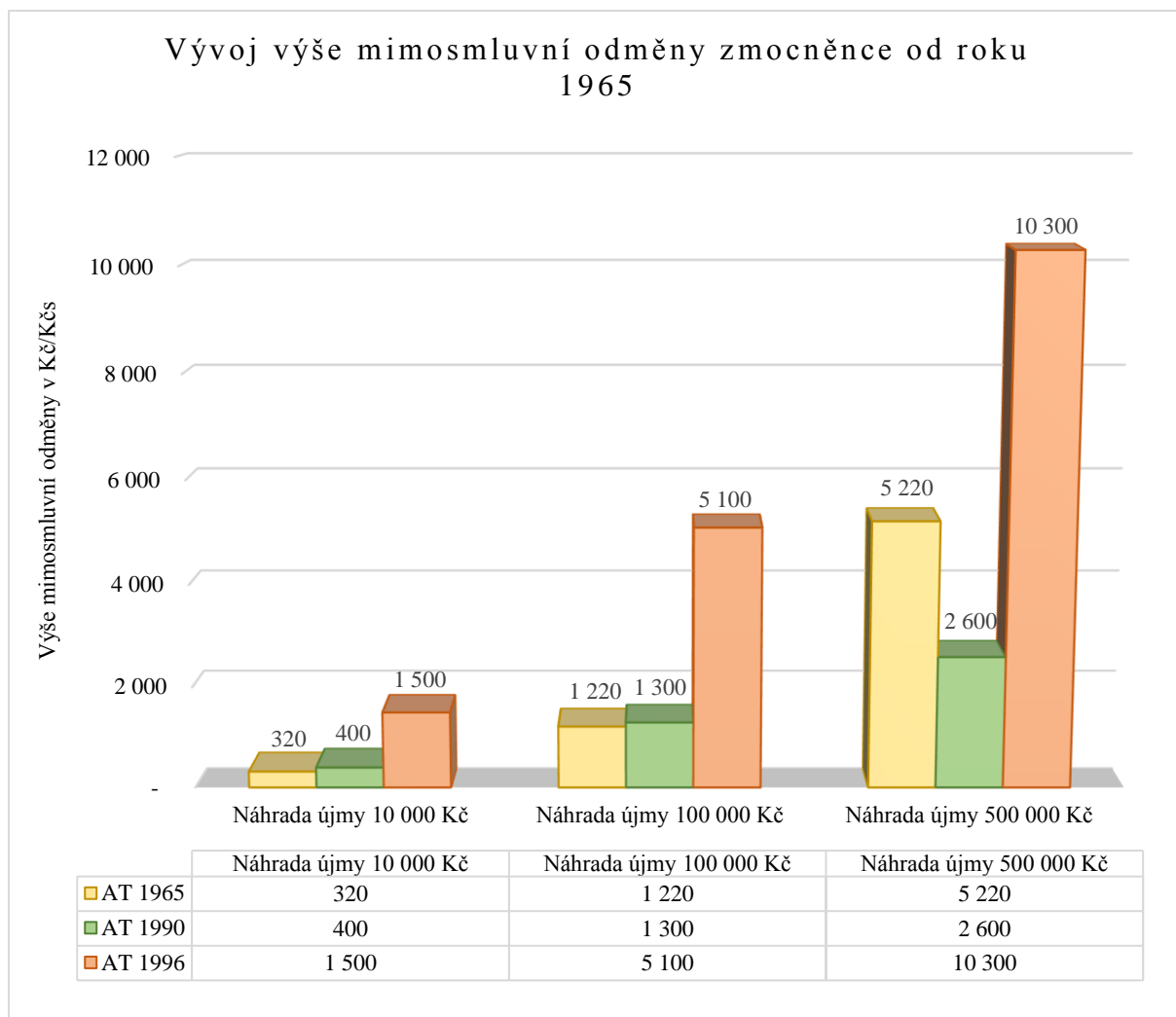
Příloha V

221

²²¹ Výpočtový základ dle § 1 odst. 4 AT SK: 980 Eur, kurz 1 Euro = 25,48 Kč dle kurzu ČNB ke dni 9. 11. 2019.

Příloha VI

222

²²² Viz pol. 13, pol. 26 Sazebníku AT 1965.

Viz § 13 odst. 1 AT 1990.

Viz § 10 odst. 5 věta za středníkem AT 1996.